

Ministerstwo Gospodarki i Pracy
Fundacja Fundusz Współpracy



Inicjatywa Wspólnotowa
EQUAL

INFORMATOR

DLA WNIOSKODAWCÓW



Warszawa 2004

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
1. KONTEKST PRAWNY I PROGRAMOWY INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL	9
Europejska Strategia Zatrudnienia	9
Europejski Fundusz Społeczny	9
Inicjatywa Wspólnotowa	10
Europejska Strategia Integracji Społecznej	11
Programy wspólnotowe	11
2. HARMONOGRAM WDRAŻANIA INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL W POLSCE	12
3. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL	13
Kto w Polsce odpowiada za zarządzanie programem EQUAL?	13
Jaką rolę we wdrażaniu IW EQUAL pełni Krajowa Struktura Wsparcia ?	13
Kto realizuje projekty w ramach IW EQUAL?	14
Kto monitoruje wdrażanie programu?	14
Jaki jest system kontroli w ramach IW EQUAL?	14
Instytucje krajowe	15
Instytucje Unii Europejskiej	15
4. PODMIOTY UPRAWNIONE DO UBIEGANIA SIĘ O FINANSOWANIE PROJEKTU W RAMACH INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL	16
5. PROCEDURA WYBORU WNIOSKÓW	17
Ogłoszenie o konkursie projektów	17
Ocena formalna	17
Ocena merytoryczna	18
Wybór Partnerstw na rzecz Rozwoju	19
6. JAKIE CECHY POWINIEN MIEĆ PROJEKT EQUAL?	20
Dlaczego Partnerstwo na rzecz Rozwoju?	20
Jak realizować zasadę współpracy ponadnarodowej?	23
Zakres tematyczny projektów	24
Jak być innowacyjnym?	26
Jak się przygotować do realizacji działań innowacyjnych?	26
Co w praktyce oznacza konieczność realizacji zasady empowerment?	27
Jak zapewnić równość szans kobiet i mężczyzn w ramach projektu?	28
Co to jest mainstreaming (Działanie 3)?	28
7. ETAPY WDRAŻANIA INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL	30
Realizacja Działania 1	30
Przedsięwzięcia podejmowane po akceptacji wniosku do Działania 1	30
8. FINANSOWANIE PROJEKTÓW – WYDATKI KWALIFIKOWALNE	32
Podstawowe źródła informacji na temat wydatków kwalifikowalnych	32
Kwalifikowalność działań	32

Definicja wydatków kwalifikowalnych	34
Wydatki związane z personelem	36
Wydatki dotyczące beneficjentów ostatecznych (uczestników projektu)	37
Wydatki związane ze współpracą ponadnarodową	37
Inne wydatki	37

9. JAKIE INNE WYMAGANIA MUSI SPEŁNIAĆ PROJEKT EQUAL? 40

Informacja i promocja	40
Monitoring i sprawozdawczość	41
Ocena	41
Kontrola finansowa	42
Audyt	43
Zmiany w projekcie	43
Projekty nieukończone	43
Przechowywanie dokumentów	44
Ochrona danych osobowych	45

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1. Wykaz aktów prawnych konstytuujących Europejski Fundusz Społeczny i określających zasady jego wdrażania 49

ZAŁĄCZNIK NR 2. Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Gospodarczego i Społecznego oraz Komitetu Regionów ustanawiający wytyczne dla drugiej rundy realizacji Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, dotyczący współpracy ponadnarodowej na rzecz promowania nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy „swobodny przepływ dobrych pomysłów”	55
1. Wprowadzenie	55
2. Cel Komunikatu	55
3. Partnerstwo i zaangażowanie grup dyskryminowanych (<i>empowerment</i>)	56
3.1 Dobre zarządzanie	57
4. Podejście tematyczne	58
4.1 Wsparcie Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Procesu Integracji Społecznej	58
4.2 Osoby ubiegające się o status uchodźcy	60
5. Innowacyjność	62
6. Korzystne praktyki EQUAL	62
6.1.1 Niepełnosprawność	62
6.1.2 Utrzymanie zatrudnienia pracowników	63
6.1.3 Podejmowanie własnej działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne lub biernie zawodowo	63
6.1.4 Udział imigrantów w zatrudnieniu i wzroście gospodarczym	64
6.1.5 Promocja adaptacyjności na rynku pracy	64
6.1.6 Budowanie strategii kształcenia ustawicznego	64
6.1.7 Segregacja płciowa w różnych sektorach i zawodach	64
6.1.8 Dzielenie się obowiązkami opiekuńczymi i domowymi	65
6.1.9 Społeczna odpowiedzialność w biznesie	65

6.1.10 Reintegracja na rzecz zwalczania wykluczenia społecznego	65
6.1.11 Gospodarka społeczna – wzrost zatrudnienia i podniesienie jakości pracy	66
7. Odpowiedź na pojawiające się nowe wyzwania	66
7.1 Romowie	66
7.2 Ofiary handlu ludźmi	67
8. Współpraca ponadnarodowa	68
8.1 Współpraca pomiędzy Partnerstwami na rzecz Rozwoju	68
8.2 Sieci tematyczne	69
9. Mainstreaming (włączanie rezultatów do polityk)	70
10. Ewaluacja	72
10.1 Ocena okresowa	72
10.2 Ocena bieżąca	74
11. Wytyczne dla drugiej rundy EQUAL	75
11.1 Procedura wyboru	76
11.2 Kluczowe etapy	76
11.3 Współpraca ponadnarodowa	79
11.4 Mainstreaming – Włączanie rezultatów do polityki	79
12. FINANSOWANIE	80
12.1 Kwalifikowanie działań do finansowania	80
12.2 Pomoc techniczna	80
ZAŁĄCZNIK NR 3. WNIOSEK O FINANSOWANIE DZIAŁANIA 1	83
ZAŁĄCZNIK NR 4. INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA WNIOSKU O FINANSOWANIE DZIAŁANIA 1	91
Wprowadzenie	91
Wypełnianie wniosku	91
Złożenie wniosku	104
ZAŁĄCZNIK NR 5. KRYTERIA OCENY MERYTORYCZNEJ	105
Tabela 1. Kryteria oceny merytorycznej i system punktacji	106
Tabela 2. Dodatkowe kryteria oceny dla poszczególnych tematów	108
ZAŁĄCZNIK NR 6. OPIS DZIAŁAŃ W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW TEMATYCZNYCH	109
Temat A: Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją w celu promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich.	109
Temat D: Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych, z akcentem na podnoszenie jakości miejsc pracy.	111
Temat F: Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii	113
Temat G: Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących.	115
Temat I: Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy.	118
ZAŁĄCZNIK NR 7. SŁOWNICZEK	121
ZAŁĄCZNIK NR 8. NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA	125

W P R O W A D Z E N I E

Celem niniejszego *Informatora* jest zapoznanie potencjalnych projektodawców z możliwościami realizacji projektów w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, a także dostarczenie informacji o tym, jak zawiązać Partnerstwo na rzecz Rozwoju oraz jak przygotować wnioski.

Tematyka *Informatora* została dobrana tak, aby przybliżyć potencjalnym Partnerstwom podstawy prawne i zasady funkcjonowania Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, ze szczególnym uwzględnieniem procedur jej wdrażania w Polsce. Uważna lektura *Informatora* powinna się przyczynić do lepszego zrozumienia zasad Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL i w związku z tym do lepszego przygotowania projektu.

Treść *Informatora* została oparta na dokumentach programowych, czyli *Programie Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL* oraz *Uzupełnieniu Programu*. Oba te dokumenty są dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy (www.equal.mpips.gov.pl), które pełni rolę Instytucji Zarządzającej EQUAL, oraz w Fundacji Fundusz Współpracy (www.equal.org.pl), która pełni rolę Krajowej Struktury Wsparcia. Ważnym dokumentem dla potencjalnych projektodawców jest także Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich dotyczący drugiej rundy Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL realizowanej w latach 2004–2006 (Załącznik nr 2).

Informator jest pierwszym opracowaniem zawierającym praktyczne wskazówki dla projektodawców realizujących projekty w ramach programu EQUAL. Następne opracowanie: *Poradnik dla Partnerstw na rzecz Rozwoju*, będzie zawierać szczegółowe wytyczne dotyczące realizacji *Działania 2* i *3* w ramach programu. Poradnik ten będzie udostępniony Partnerstwom na rzecz Rozwoju w trakcie realizacji *Działania 1*. Ponadto w trakcie *Działania 1* Krajowa Struktura Wsparcia zorganizuje szkolenia dla Partnerstw na rzecz Rozwoju dotyczące praktycznych aspektów realizacji projektów w ramach programu EQUAL.

Odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania dotyczące Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL zostały przedstawione w Załączniku nr 8.

Wszelkie dodatkowe pytania dotyczące przygotowywania projektu oraz zawiązywania Partnerstwa należy kierować do Krajowej Struktury Wsparcia (equal@cofund.org.pl lub tel. (22) 625-39-37).

1. KONTEKST PRAWNY I PROGRAMOWY INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL

Europejska Strategia Zatrudnienia

Jednym z głównych celów Unii Europejskiej jest zwiększenie zatrudnienia i wzrost liczby osób aktywnych zawodowo. W czerwcu 1997 roku został podpisany Traktat Amsterdamski, który wprowadził do Traktatu Rzymskiego nowy rozdział dotyczący zatrudnienia. Zawiera on podstawy prawne Europejskiej Strategii Zatrudnienia, zgodnie z którą państwa członkowskie określając i prowadząc politykę zatrudnienia zmierzają do realizacji wspólnych celów określonych w Strategii. Rada Unii Europejskiej dokonuje co roku oceny sytuacji na rynku pracy (na podstawie *Wspólnego raportu o zatrudnieniu*) i określa *Wytyczne w sprawie zatrudnienia*. Na podstawie *Wytycznych* każde państwo członkowskie opracowuje Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia, w którym prezentuje osiągnięcia w dziedzinie zatrudnienia w minionym roku oraz działania planowane na przyszły rok. Co roku każde państwo członkowskie składa raport z realizacji polityki zatrudnienia, co jest podstawą do przygotowania przez Komisję Europejską kolejnego *Wspólnego raportu o zatrudnieniu*. Rada Unii Europejskiej uzyskała uprawnienia do przedstawienia państwom członkowskim zaleceń dotyczących realizowanej przez nie polityki zatrudnienia.

Rada UE wytyczyła strategiczne cele unijnej polityki zatrudnienia. Ustalono, że do 2010 roku osiągnięte zostanie w Unii pełne zatrudnienie, (co oznacza, że pracować będzie 70% mężczyzn i 60% kobiet). Zwrócono przy tym uwagę na szczególne znaczenie kwalifikacji zawodowych, mobilności i dostępu do kształcenia ustawicznego oraz na potrzebę zintensyfikowania działań na rzecz umożliwienia kobietom łączenia funkcji zawodowych i rodzinnych.

W lipcu 2003 roku sformułowano nowe *Wytyczne w sprawie zatrudnienia*, w których określono główne cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia na lata 2004-2010. (dążenie do pełnego zatrudnienia, podnoszenia jakości i wydajności pracy oraz zapewniania spójności społecznej i regionalnej).

Europejski Fundusz Społeczny

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest najważniejszym instrumentem Unii Europejskiej w zakresie rozwoju zasobów ludzkich oraz przeciwdziałania bezrobociu¹.

Fundusz wspiera działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Środki EFS przeznacza się w Polsce na realizację Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój Zasobów Ludzkich”, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Priorytety EFS są realizowane w ramach pięciu obszarów wsparcia, które obejmują:

1. **Aktywną politykę rynku pracy**, mającą na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia wśród mężczyzn i kobiet, ułatwianie ponownej integracji z rynkiem pracy długotrwale bezrobotnych, a także wspieranie integracji zawodowej ludzi młodych oraz osób powracających na rynek pracy.

¹ Wykaz aktów prawnych konstytuujących Europejski Fundusz Społeczny i określających zasady jego wdrażania znajduje się w Załączniku nr 1.

2. **Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego**, w celu ograniczenia zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Wsparciem objęte są osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, bądź nie umieją rozwiązać problemów osobistych i zawodowych, korzystając długotrwale w sposób bierny ze świadczeń pomocy społecznej.
3. **Kształcenie ustawiczne**, mające na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy, a także integrację z rynkiem pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnionego osób oraz promowanie mobilności zawodowej poprzez zwiększanie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji i doradztwa.
4. **Doskonalenie kadr dla gospodarki** (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości, poprzez promowanie kadr wykwalifikowanych, przeszkolonych i zdolnych do adaptacji do zmiennych warunków rynku pracy, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy, rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii.
5. **Zwiększanie uczestnictwa kobiet w rynku pracy**, włącznie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, wzrostem dostępu do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej, a także działania prowadzone w celu zmniejszenia dysproporcji, których podstawą jest dyskryminacja ze względu na płeć zarówno w ramach pionowych, jak i poziomych struktur rynku pracy.

Inicjatywa Wspólnotowa

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL jest programem Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem IW EQUAL, jako laboratorium polityki zatrudnienia, jest testowanie i promowanie nowych, innowacyjnych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz nierówności na rynku pracy. Temu celowi podporządkowana jest cała konstrukcja EQUAL. W ramach IW EQUAL państwa członkowskie mogą poszukiwać nowatorskich metod osiągnięcia celów polityki zatrudnienia i integracji społecznej, a następnie włączać je do głównego nurtu polityki na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim. Cele i zasady wdrażania, wspólne dla wszystkich państw członkowskich, zostały określone w *Komunikacie Komisji ustanawiającym wytyczne dla drugiej rundy Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Swobodny przepływ dobrych pomysłów* z grudnia 2003 roku². Ze względu na koncentrację IW EQUAL na testowaniu innowacyjnych rozwiązań na rynku pracy, na finansowanie IW EQUAL przeznaczono w krajach członkowskich niewielką część dostępnych środków EFS, dominująca część tych środków przeznaczona jest bowiem na realizację głównego nurtu polityki zatrudnienia. W Polsce środki EFS przeznaczone będą głównie na finansowanie działań określonych w *Sektorowym Programie Operacyjnym „Rozwój Zasobów Ludzkich”* (SPO RZL) oraz drugim prioryecie *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego*

Europejska Strategia Integracji Społecznej

(ZPORR). W latach 2004–2006 na realizację IW EQUAL w Polsce przeznaczono ponad 178 mln euro. Wartość środków EFS, (stanowiących 75% całości budżetu EQUAL) wyniesie około 133 mln euro, a tzw. współfinansowanie krajowe (dofinansowanie realizacji programu ze środków krajowych) – ponad 44 mln euro. Podstawą wdrażania EQUAL w Polsce jest *Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (PIW)*. W dokumencie tym zostały określone cele oraz działania, jakie zostały przyjęte w ramach realizacji programu. Zawarto w nim szczegółową analizę rynku pracy, uwzględniającą nierówności i przejawy dyskryminacji, a także opisano system wdrażania i finansowania IW EQUAL w Polsce w latach 2004–2006. Zapisy PIW zostały uszczegółowione w *Uzupełnieniu Programu*, którego głównym celem jest zapewnienie prawidłowego zarządzania, monitorowania i oceny realizacji programu³.

Działania realizowane w ramach IW EQUAL wpisują się w również w kontekst działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W marcu 2000 roku podczas szczytu Rady Europejskiej w Lizbonie wyznaczono strategiczny cel Unii Europejskiej do roku 2010: stworzenie opartej na wiedzy, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie, zdolnej do systematycznego wzrostu gospodarczego, zapewniającej większą liczbę miejsc pracy w warunkach większej spójności społecznej. System działań służących realizacji tego celu określono mianem *Strategii Lizbońskiej*.

Zgodnie ze stanowiskiem przyjętym przez Radę podczas szczytu w Lizbonie, warunkiem koniecznym do osiągnięcia celu strategicznego – oprócz przedsięwzięć zmierzających do wzmocnienia m.in. wspólnotowej polityki zatrudnienia – jest zintensyfikowanie i koordynacja działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego. W tym celu Rada postanowiła przyjąć metodę otwartej koordynacji polityk integracji społecznej. W ramach procesu otwartej koordynacji, rozpoczętego w 2001 roku, państwa członkowskie przygotowują dwuletnie Narodowe Plany Integracji Społecznej na podstawie wspólnych celów przyjętych podczas szczytu w Nicei w grudniu 2000 roku oraz zweryfikowanych przez Radę w listopadzie 2002 roku. Wspólne cele w zakresie integracji społecznej to:

- ułatwianie wszystkim dostępu do zatrudnienia, dóbr i usług;
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego;
- wsparcie dla najsłabszych grup społecznych;
- mobilizacja wszystkich odpowiednich podmiotów.

Programy wspólnotowe

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL uzupełnia działania realizowane w ramach takich programów wspólnotowych jak: Wspólnotowy Program Działania na rzecz Walki z Dyskryminacją (2001-2006), Wspólnotowy Program Działania na rzecz Walki z Wykluczeniem Społecznym (2002-2006), Wspólnotowy Program Motywacyjny w Obszarze Zatrudnienia (2001-2005), Wspólnotowy Program Realizacji Wspólnotowej Strategii Ramowej w sprawie Równości Płci (2001-2005), Wspólnotowy Program Leonardo da Vinci (2000-2006).

³ Dokumenty te są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy: www.equal.mgpiops.gov.pl

2. HARMONOGRAM WDRAŻANIA INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL W POLSCE

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej, w tym także Europejski Fundusz Społeczny, są wdrażane w ramach siedmioletnich programów. Obecny okres programowania zaczął się w roku 2000 i zakończy się w roku 2006. W związku z tym, że Polska wstąpiła do Unii Europejskiej w roku 2004, w ramach obecnego okresu programowania będzie mogła korzystać z funduszy strukturalnych w latach 2004–2006.

W latach 2000–2006 jest również wdrażana Inicjatywa Wspólnotowa Equal. Ten siedmioletni okres podzielono na dwie rundy. Pierwsza runda zakończyła się w roku 2004. W tym też roku rozpoczyna się druga runda. Polska, jako nowy kraj członkowski będzie uczestniczyć we wdrażaniu IW EQUAL w ramach drugiej rundy, czyli w latach 2004–2006.

Należy podkreślić, że wdrażanie IW EQUAL jest skoordynowane na poziomie europejskim. Oznacza to, że wszystkie kraje, które przystąpiły do tego programu realizują kolejne etapy Inicjatywy w tym samym czasie. Jest to wymóg wynikający z konieczności współpracy ponadnarodowej między Partnerstwami realizującymi projekty w ramach IW EQUAL.

W Polsce konkurs został ogłoszony 7 czerwca 2004 roku. Termin składania wniosków o finansowanie projektu w ramach IW EQUAL upływa 13 sierpnia 2004 roku. Na procedurę oceny i wybór Partnerstw na rzecz Rozwoju przewidziano dwa miesiące, po czym w październiku przewiduje się podpisanie umów finansowania *Działania 1*. Kolejną ważną datą jest 1 stycznia 2005 roku, kiedy to przewidziano „otwarcie okna współpracy ponadnarodowej”. Oznacza to uruchomienie ogólnoeuropejskiej, elektronicznej bazy danych, w której będą opisane wszystkie projekty zaakceptowane do realizacji w ramach drugiej rundy realizacji EQUAL. Baza ta będzie głównym instrumentem służącym do poszukiwania partnerów z innych krajów, z którymi możliwe będzie nawiązanie współpracy ponadnarodowej.

Harmonogram wdrażania Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL w Polsce	
Rozpoczęcie drugiej rundy realizacji Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL	początek 2004 r.
Ostateczny termin składania wniosków	13 sierpnia 2004 r.
Wybór wniosków	sierpień – wrzesień 2004 r.
Przekazanie decyzji o przyznaniu finansowania (początek okresu kwalifikowalności wydatków)	październik 2004 r.
„Otwarcie okna ponadnarodowego ”	1 stycznia 2005 r.
Rozpoczęcie wdrażania indywidualnych programów Partnerstw na rzecz Rozwoju	gdy tylko Partnerstwa na rzecz Rozwoju będą gotowe (nie później niż 1 czerwca 2005 r.)
Zakończenie wdrażania indywidualnych programów Partnerstw na rzecz Rozwoju	sierpień 2007 r. – sierpień 2008 r.

3. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL

Komisja Europejska, jako instytucja odpowiedzialna za powodzenie IW EQUAL na poziomie europejskim, określiła ogólny schemat zarządzania tym programem na poziomie krajowym. Schemat ten jest jednak w nieco odmienny sposób realizowany w poszczególnych krajach członkowskich. Różnice wynikają z odmiennych tradycji, doświadczeń, ale także porządków prawnych.

Kto w Polsce odpowiada za zarządzanie programem EQUAL?

W Polsce rolę Instytucji Zarządzającej *Programem Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL* pełni Ministerstwo Gospodarki i Pracy, a w jego ramach Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym. Podstawowym zadaniem Instytucji Zarządzającej jest przygotowanie dokumentów programowych IW EQUAL, czyli *Programu Inicjatywy Wspólnotowej* oraz *Uzupełnienia Programu*, a następnie nadzorowanie wdrażania programu.

Instytucja Zarządzająca podejmuje ostateczną decyzję o zatwierdzeniu wyboru Partnerstw na rzecz Rozwoju. Jest ona także odpowiedzialna za wdrażanie systemu zarządzania i kontroli w celu zapewnienia prawidłowości operacji finansowych.

Instytucja Zarządzająca odpowiada również za koordynację procesu włączania rezultatów EQUAL do polityki krajowej i europejskiej (proces mainstreamingu).

Jaką rolę we wdrażaniu PIW EQUAL pełni Krajowa Struktura Wsparcia?

Celem Krajowej Struktury Wsparcia (KSW) jest wspieranie wdrażania programu poprzez świadczenie usług zarówno wobec Instytucji Zarządzającej, jak i Partnerstw na rzecz Rozwoju. Do głównych zadań KSW należy zapewnienie wszechstronnych usług poradnictwa i wsparcia, zarówno dla potencjalnych partnerów uczestniczących w programie EQUAL, jak i dla Partnerstw na rzecz Rozwoju oraz grup Partnerstw tzw. sieci tematycznych. Zadania KSW obejmują w szczególności:

- prowadzenie działalności promocyjno-informacyjnej i szkoleń dla Partnerstw na rzecz Rozwoju;
- organizowanie konkursu projektów i przyjmowanie wniosków;
- podpisywanie umów finansowania z Partnerstwami na rzecz Rozwoju na realizację poszczególnych działań;
- pomoc w zakładaniu Partnerstw na rzecz Rozwoju, w tym poszukiwanie partnerów krajowych i ponadnarodowych;
- zapewnienie Partnerstwom na rzecz Rozwoju szkoleń w zakresie zarządzania projektami, monitoringu, oceny itp.;
- weryfikację i poświadczanie wydatków poniesionych przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju;
- kontrolowanie przedsięwzięć podejmowanych przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju, łącznie z kontrolami na miejscu.

W Polsce funkcję KSW pełni Fundacja Fundusz Współpracy. W ramach Fundacji zadania KSW realizowane są przez Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr (BKKK) będące jednostką organizacyjną Fundacji.

Kto realizuje projekty w ramach PIW EQUAL?

Poszczególne projekty w ramach PIW EQUAL będą realizowane nie poprzez pojedyncze instytucje lub organizacje, ale poprzez Partnerstwa na rzecz Rozwoju⁴. Partnerstwo to tworzone będzie przez kilka instytucji lub organizacji, które zdecydują się połączyć swoje wysiłki oraz zasoby w celu rozwiązania danego problemu związanego z nierównością lub dyskryminacją na rynku pracy.

Kto monitoruje wdrażanie programu?

Wdrażanie programu jest monitorowane przez Komitet Monitorujący – ciało kolegialne powoływane przez Instytucję Zarządzającą w celu zapewnienia właściwego monitorowania, ewaluacji oraz efektywnego wdrażania programu. Do zadań Komitetu należy m.in.: zatwierdzanie *Uzupełnienia Programu* oraz jego ewentualnych zmian, zatwierdzanie listy ekspertów oceniających wnioski o finansowanie *Działania 1*, opiniowanie wyboru Partnerstw na rzecz Rozwoju, nadzorowanie postępów w osiąganiu celów programu, zatwierdzanie raportów rocznych z wdrażania programu oraz raportu końcowego przygotowanych przez Instytucję Zarządzającą przed wysłaniem do Komisji Europejskiej.

Komitetowi przewodniczy minister właściwy do spraw pracy lub wskazana przez niego osoba. W skład Komitetu wchodzi, oprócz przedstawicieli Instytucji Zarządzającej i Instytucji Płatniczej, także przedstawiciele ministerstw i urzędów centralnych oraz innych instytucji zaangażowanych w walkę z dyskryminacją i nierównością na rynku pracy, władz samorządowych, partnerów społecznych, ekspertów, organizacji pozarządowych. W posiedzeniach Komitetu uczestniczą również przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz Krajowej Struktury Wsparcia, w charakterze obserwatora.

Członkowie Komitetu Monitorującego, oprócz udziału w formalnych spotkaniach tego organu biorą również udział w procesie włączania rezultatów IW EQUAL do głównego nurtu polityki (proces mainstreamingu).

Jaki jest system kontroli w ramach PIW EQUAL?

Do kontroli środków finansujących projekty realizowane w ramach IW EQUAL upoważnione są zarówno instytucje krajowe, jak i europejskie.

Instytucje krajowe

Z punktu widzenia Partnerstw na rzecz Rozwoju szczególnie istotna jest rola Krajowej Struktury Wsparcia, do której obowiązków należy wykrywanie nieprawidłowości i zgłaszanie ich na bieżąco do Instytucji Zarządzającej oraz odzyskiwanie nienależnych wypłat, weryfikacja wykorzystania środków, w tym wizytacje na miejscu. Ponadto, prawo do kontrolowania realizacji projektów ma Jednostka Monitorująco-Kontrolna Europejskiego Funduszu Społecznego, działająca w Ministerstwie Gospodarki i Pracy.

Kolejną instytucją uprawnioną do kontrolowania realizacji projektów jest właściwy miejscowo Urząd Kontroli Skarbowej. Dokonuje on kontroli pogłębionej 5% kwalifikowanych wydatków na poziomie instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu (badanie reprezentatywnej próbki zatwierdzonych operacji). Za koordynację tej kontroli, w tym wybór reprezentatywnej próby, systematyzowanie wyników i przekazywanie ich odpowiednim instytucjom krajowym i Komisji Europejskiej odpowiedzialne jest Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych w Ministerstwie Finansów. Kontrola UKS koncentruje się na prawidłowości postępowania instytucji poszczególnych szczebli – może to oznaczać konieczność weryfikacji dokumentów w Partnerstwie na rzecz Rozwoju.

Do kontroli wykorzystywania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz krajowych środków publicznych uprawniona jest także Najwyższa Izba Kontroli oraz właściwe miejscowo regionalne izby obrachunkowe. Przy kontroli prawidłowości wydatkowania środków EFS i krajowych środków publicznych przez poszczególnych partnerów istotną rolę odgrywa również organizacja zarządzająca Partnerstwa na rzecz Rozwoju⁵.

Instytucje Unii Europejskiej

We wdrażanie IW EQUAL zaangażowane są następujące instytucje Unii Europejskiej:

- Komisja Europejska;
- Europejskie Biuro ds. Przeciwdziałania Oszustwom (European Anti-Fraud Office–OLAF);
- Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Szczegółowe zadania tych instytucji w zakresie kontroli i audytu realizowanych projektów zawarte są w *Programie Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL* oraz w *Uzupełnieniu Programu*.

⁵ Wymagania związane z kontrolą finansową wewnątrz Partnerstwa na rzecz Rozwoju oraz obowiązki Partnerstwa w odniesieniu do kontroli instytucji zewnętrznych zostaną szczegółowo omówione w rozdziale 9. Szerzej na temat organizacji zarządzającej zob. Rozdział 6.

4. PODMIOTY UPRAWNIONE DO UBIEGANIA SIĘ O FINANSOWANIE PROJEKTU W RAMACH PROGRAMU INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL

Wniosek o finansowanie projektu w ramach PIW EQUAL może złożyć każdy legalnie działający podmiot, który gotowy jest pracować w partnerstwie z innymi podmiotami.

Partnerstwa na rzecz Rozwoju mogą być tworzone m.in. przez:

- samorządy gminne, powiatowe, wojewódzkie oraz instytucje im podlegające: gminne ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, regionalne ośrodki polityki społecznej, powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy;
- organizacje samorządowe (m.in. Związek Powiatów Polskich, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Związek Gmin Wiejskich, Unia Metropolii Polskich);
- organizacje pozarządowe o zasięgu krajowym lub lokalnym;
- instytucje edukacyjne i szkoleniowe;
- szkoły wyższe i instytuty naukowo-badawcze;
- przedsiębiorstwa;
- związki pracodawców;
- związki zawodowe;
- ministerstwa i urzędy centralne oraz podlegające im instytucje, (np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Ochotnicze Hufce Pracy, służba więzienna);
- kościoły i związki wyznaniowe;
- ośrodki recepcyjne dla uchodźców.

Powyższa lista nie jest zamkniętym katalogiem projektodawców, lecz jedynie przedstawia przykłady instytucji, które mogą zawiązywać lub wchodzić w skład Partnerstw na Rzecz Rozwoju. Aby zwiększyć bezpieczeństwo zarządzania środkami publicznymi, w skład Partnerstwa powinna wejść instytucja, mająca niezbędną wiedzę w dziedzinie zarządzania środkami publicznymi. Wskazane jest także wykazanie doświadczenia w realizacji projektów z wykorzystaniem środków publicznych. Warto zwrócić uwagę, że w momencie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* (wniosek ten jest równoznaczny z wnioskiem o zakwalifikowanie Partnerstwa do IW EQUAL) nie jest wymagane, by Partnerstwo na rzecz Rozwoju było już ukształtowaną strukturą. Ponieważ tworzenie takiego partnerstwa, a następnie jego strategii, jest zajęciem czasochłonnym, na tworzenie Partnerstwa przeznaczony jest pierwszy etap realizacji projektu (tzw. *Działanie 1*⁶). W momencie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* wymagane jest tylko przedstawienie przez wnioskodawcę listów intencyjnych od co najmniej dwóch instytucji zainteresowanych udziałem w Partnerstwie.

Maksymalna liczba partnerów w Partnerstwie na rzecz Rozwoju, nie została określona. Należy jednak pamiętać, że liczba partnerów jest elementem mającym istotny wpływ na zarządzanie projektem oraz podejmowanie decyzji w Partnerstwie na rzecz Rozwoju.

5. PROCEDURA WYBORU WNIOSKÓW

Ogłoszenie o konkursie projektów

Przyjmowanie wniosków o przystąpienie do IW EQUAL odbywa się tylko raz w czasie jednego etapu. Okres składania wniosków nie będzie krótszy niż dwa miesiące. W tym czasie Krajowa Struktura Wsparcia odpowiedzialna za organizację konkursu projektów zapewni wnioskodawcom niezbędną pomoc w dostępie do informacji oraz doradztwo przy wypełnianiu wniosków. Wszystkie potencjalne Partnerstwa na rzecz Rozwoju będą mogły skorzystać z działań informacyjno-promocyjnych realizowanych przez KSW, takich jak: dni informacyjne, poradnictwo dla wnioskodawcy, warsztaty i telefoniczne linie pomocy.

KSW będzie dostarczała informacji i prowadziła doradztwo na podstawie następujących dokumentów:

- Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL;
- Uzupełnienie Programu;
- Wniosek i instrukcja jego wypełniania;
- Komunikat Komisji Europejskiej.

Informacje o terminie oraz o miejscu składania wniosków zostaną podane w ogłoszeniach w prasie ogólnopolskiej, a także na stronach internetowych Instytucji Zarządzającej oraz Krajowej Struktury Wsparcia⁷.

Należy pamiętać, że do *Działania 2* i *Działania 3* zakwalifikowane są jedynie te Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które zostały wybrane do realizacji projektów w ramach EQUAL na podstawie oceny wniosku o finansowanie *Działania 1* (równoznacznego z wnioskiem o przystąpienie do EQUAL).

Ocena formalna

Wszystkie wnioski złożone w terminie, rejestrowane są w systemie SIMIK, a następnie poddawane ocenie formalnej, której dokonuje Komisja Wyboru Wniosków (KWW), składająca się z pracowników KSW.

UWAGA

Składając wniosek o finansowanie projektu, należy zwrócić szczególną uwagę na to, czy wypełniany jest właściwy formularz, czy dokument jest złożony w terminie, czy dołączono do niego wszystkie załączniki oraz czy wniosek został podpisany przez osobę uprawnioną.

Aby wniosek mógł zostać uznany za kompletny i poprawny formalnie, musi zawierać **wszystkie** następujące **elementy traktowane jako jedno z kryteriów formalnych**:

- skrócony opis Partnerstwa na rzecz Rozwoju;
- informację dotyczącą partnerów biorących udział w Partnerstwie (co najmniej dwóch);
- informację o udziale partnerów oraz wnioskodawcy w innych potencjalnych krajowych Partnerstwach na rzecz Rozwoju;

⁷ Wniosek o przystąpienie do IW EQUAL (równoznaczny z wnioskiem o finansowanie *Działania 1*) oraz instrukcja jego wypełniania stanowi załącznik do niniejszego Informatora. Formularze dostępne są na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej (www.equal.mgpiips.gov.pl) oraz KSW (www.equal.org.pl). Wnioski do *Działania 2* i *3* będą również dostępne na stronach internetowych instytucji zaangażowanych we wdrażanie IW EQUAL.

- informację, czy występują powiązania między działaniami Partnerstwa na rzecz Rozwoju a innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych, zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego;
- wskazanie trybu postępowania, zgodnie z ustawą „Prawo zamówień publicznych”, jeśli w ramach projektu realizowane będzie zamówienie publiczne;
- opis sposobu informowania o współfinansowaniu z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- opis sposobu oceny realizacji *Działania 1* przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju;
- opis sposobu zarządzania Partnerstwem.

Inne kryteria formalne to:

- terminowość złożenia wniosku;
- udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania;
- nieprzekroczenie limitów liczby wierszy we wniosku;
- zgodność okresu wdrażania z terminem określonym w ogłoszeniu o konkursie;
- uprawnienie wnioskodawcy do złożenia wniosku;
- złożenie wniosku w imieniu co najmniej dwóch partnerów krajowych;
- dołączenie do wniosku wszystkich wymaganych załączników (podpisy, ważne dokumenty);
- wypełnienie wniosku w języku polskim;
- dostarczenie uwierzytelnionych tłumaczeń dokumentów jeśli oryginały przedłożone są w języku obcym.

W przypadku, gdy KWW wykryje błędy formalne, przewodniczący KWW wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku lub poprawienia błędu oraz przekazania poprawionego wniosku w formie papierowej i elektronicznej w ciągu co najmniej 7 dni roboczych od dnia otrzymania pisma w sprawie konieczności poprawienia lub uzupełnienia wniosku. Należy podkreślić, że poprawki nanoszone na wniosek na tym etapie mogą mieć tylko charakter formalny i nie mogą zmieniać treści wniosku. Wnioski zawierające błędy lub uchybienia formalne, które nie zostały skorygowane w wyznaczonym terminie, zostaną odrzucone, o czym informuje wnioskodawcę Instytucja Zarządzająca.

O c e n a m e r y t o r y c z n a

Wnioski, które przeszły ocenę formalną poddawane są następnie ocenie merytorycznej. Jest ona dokonywana przez niezależnych ekspertów, których lista jest sporządzana przez KSW i zatwierdzana przez Instytucję Zarządzającą oraz Komitet Monitorujący. Każdy wniosek oceniany jest niezależnie przez dwóch ekspertów. Jeśli oceny tych ekspertów są rozbieżne, starają się oni uzgodnić wspólną ocenę. W sytuacji, gdy takie uzgodnienie jest niemożliwe, wniosek jest oceniany przez trzeciego eksperta.

Każdy wniosek może uzyskać maksymalnie 100 punktów, jednak minimalna liczba punktów wynosi 60. Minimalną liczbę punktów ustalono także w przypadku wybranych pytań. Oznacza to, że w przypadku każdego z tych pytań wniosek musi uzyskać co najmniej minimalną liczbę punktów⁸.

Wybór Partnerstwa na rzecz Rozwoju

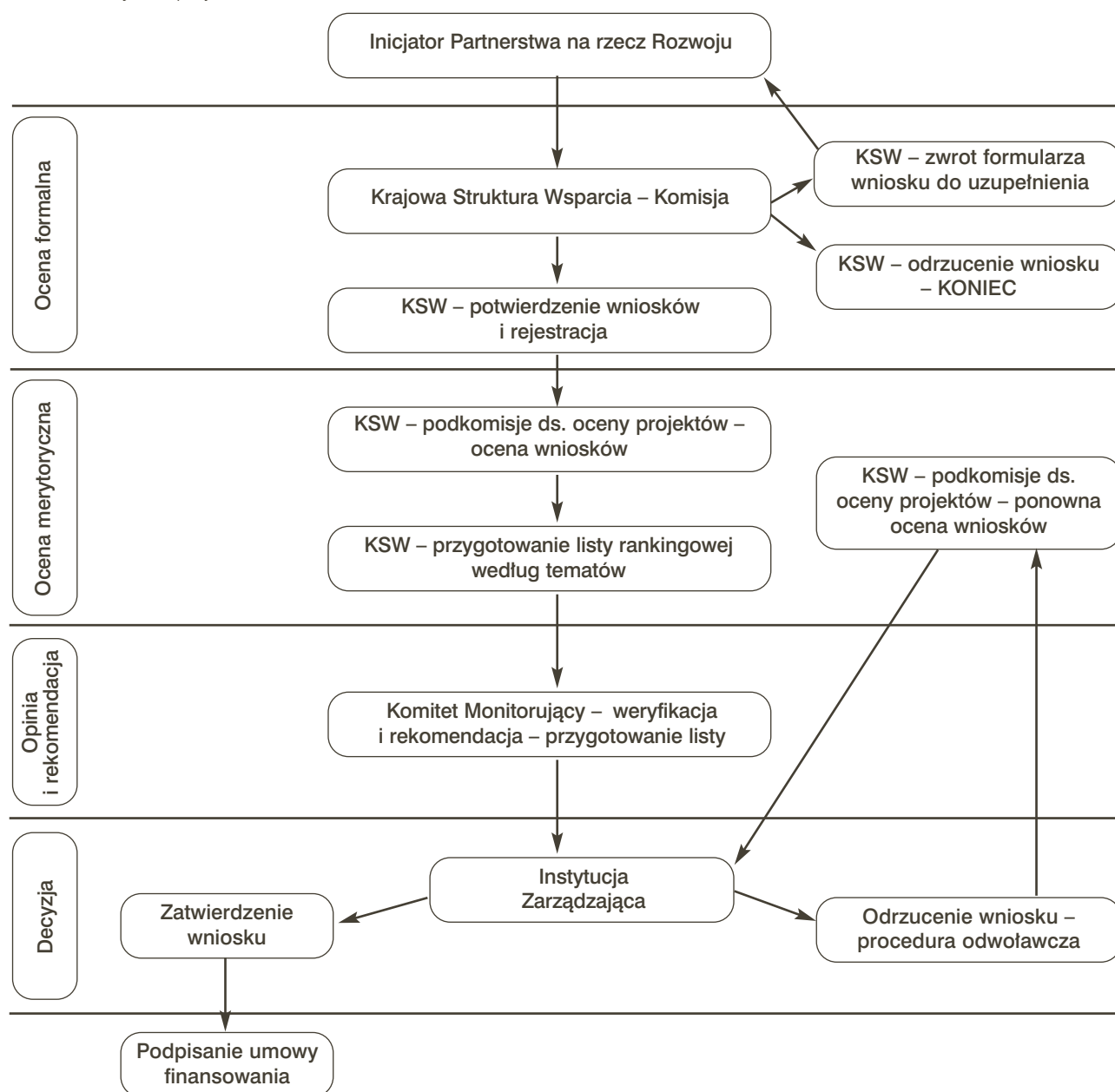
Na podstawie punktacji przyznanej przez ekspertów KSW ustala listę rankingową wszystkich wniosków które zostały poddane ocenie merytorycznej. Następnie lista jest przekazywana do Instytucji Zarządzającej, a ta przekazuje ją, (wraz z krótkim opisem każdego wniosku) Komitetowi Monitorującemu, który wydaje swoją opinię o liście oraz zaleca odrzucenie lub możliwość dalszej korekty wniosków, które otrzymały mniej niż 60 punktów.

Ostateczną decyzję o zatwierdzeniu wniosków podejmuje Instytucja Zarządzająca, która przekazuje informację o zatwierdzeniu wniosków do finansowania do KSW, a ta przesyła informację do wnioskodawcy.

UWAGA

Wnioskodawca może się odwołać od decyzji Instytucji Zarządzającej o odmowie finansowania wniosku w ciągu 7 dni roboczych od otrzymania decyzji. Odwołanie należy złożyć do ministra nadzorującego Instytucję Zarządzającą EQUAL.

Schemat wyboru projektu



6. JAKIE CECHY POWINIEN MIEĆ PROJEKT EQUAL?

Wymagania związane z realizacją zasad IW EQUAL istotnie warunkują zarówno zakres działania Partnerstwa, jak i jego kształt. Przygotowując się do realizacji projektu, należy uwzględnić zasady EQUAL określone w *Komunikacie Komisji Wspólnot Europejskich do państw członkowskich ustanawiającym wytyczne dla wdrażania Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL*:

- partnerstwo;
- współpraca ponadnarodowa;
- podejście tematyczne;
- innowacyjność;
- zaangażowanie grup dyskryminowanych (*empowerment*);
- upowszechnienie rezultatów i włączenie ich do głównego nurtu polityki (*mainstreaming*).

Zasady te zostały opracowane w wyniku doświadczeń uzyskanych w trakcie realizacji wcześniejszych inicjatyw Wspólnoty (ADAPT i EMPLOYMENT). Określają one nie tylko sposób wdrażania IW EQUAL, ale stanowią również podstawę opracowania kryteriów wyboru Partnerstw na rzecz Rozwoju.

Dlaczego Partnerstwo na rzecz Rozwoju?

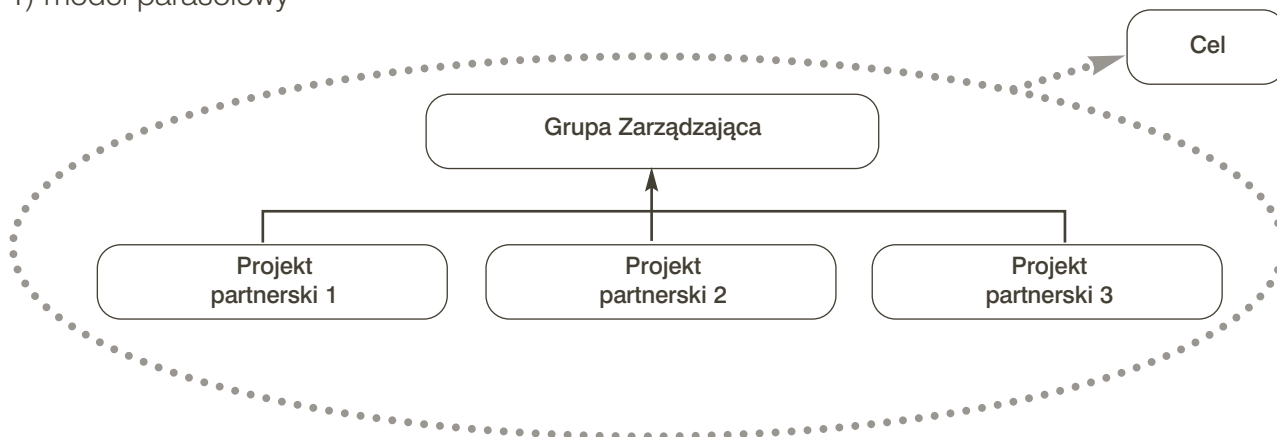
Projekty w ramach IW EQUAL są realizowane przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju, a nie przez pojedynczych projektodawców. Taki model realizacji projektów wyraża zasadę partnerstwa, która jest jedną z podstawowych zasad IW EQUAL. Realizacja tej zasady pozwala na opracowanie wielostronnego i innowacyjnego podejścia do rozwiązywania problemów rynku pracy.

Dzięki takiemu podejściu zachęca się do podejmowania wspólnych inicjatyw instytucje, które do tej pory nigdy ze sobą nie współpracowały – pomimo działania w tym samym lub zbliżonym obszarze. Należy jednak podkreślić, że struktura Partnerstwa powinna być jak najlepiej dostosowana do planowanych działań, a także powinna umożliwiać testowanie innowacyjnych rozwiązań na rynku pracy. Oznacza to, że budując partnerstwo, należy dążyć do jak najszerszego udziału różnych typów organizacji (o zróżnicowanych celach i statusie prawnym) oraz przedstawicieli grup, których podejmowane działania będą bezpośrednio dotyczyć.

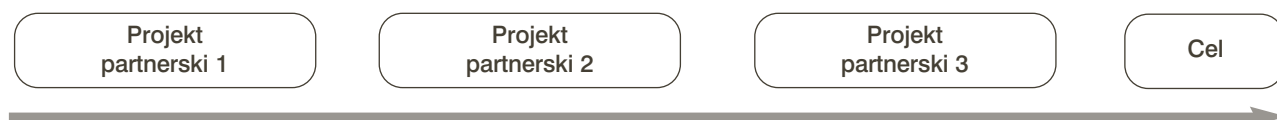
Partnerstwo powinno dążyć do stworzenia wspólnej strategii działania, obejmującej wspólny cel oraz plan realizacji poszczególnych działań prowadzący do osiągnięcia założonego celu, a także określić podział obowiązków i odpowiedzialności pomiędzy poszczególnymi członkami Partnerstwa. W ramach IW EQUAL możliwe są różne struktury Partnerstwa. Wybór struktury powinien być uzależniony od typu projektu, który chce realizować Partnerstwo, liczby i rodzaju zaangażowanych organizacji oraz podziału odpowiedzialności między partnerami.

Modele Partnerstwa na rzecz rozwoju

1) model parasolowy



2) model liniowy



Istnieją dwa modele Partnerstwa na rzecz Rozwoju:

- Model parasolowy: Partnerstwo, w którego ramach mogą być realizowane podprojekty partnerskie zmierzające do realizacji wspólnych celów określonych przez Partnerstwo na podstawie tematów priorytetowych. Podprojekty są jednostkami organizacyjnymi, którym przypisywane są specjalne zadania związane z rozwiązywaniem problemów stanowiących cel zawiązania Partnerstwa.
- Model liniowy: Partnerstwo, które nie wyodrębnia podprojektów, ale realizuje określoną strategię według modelu działania zgodnego z zasadą partnerstwa.

Niezależnie od modelu wybranego przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju, konieczne jest wyznaczenie jednego partnera, który będzie pełnił funkcję **organizacji zarządzającej** Partnerstwa.

Do jej zadań należy będzie:

- odpowiedzialność za realizację postanowień umów finansowania *Działania* (1, 2, 3) przed Instytucją Zarządzającą PIW EQUAL i Krajową Strukturą Wsparcia;
- podpisanie umów finansowania w imieniu Partnerstwa;
- spełnienie wymagań wynikających z realizacji projektów Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym zapewnienia prawidłowości operacji finansowych m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania i kontroli finansowej;
- potwierdzanie i przedkładanie wniosków płatniczych do Krajowej Struktury Wsparcia;
- prowadzenie odrębnej rachunkowości projektu;
- opracowywanie i przedkładanie kwartalnych raportów na temat wdrażania do Krajowej Struktury Wsparcia;

- gromadzenie oraz przekazywanie informacji o nieprawidłowościach do Krajowej Struktury Wsparcia;
- opracowywanie i przedkładanie rocznego raportu o nieprawidłowościach do Krajowej Struktury Wsparcia;
- opracowywanie i przekazywanie rocznej prognozy wydatków do Krajowej Struktury Wsparcia.

Powyższe zadania nakładają na organizację zarządzającą Partnerstwem odpowiedzialność za realizację Umowy o Partnerstwie, w tym przede wszystkim rozliczenie otrzymanych przez Partnerstwo środków publicznych. Przy podejmowaniu decyzji o tym, kto będzie pełnił tę rolę, należy brać pod uwagę potencjał i doświadczenie instytucji w zarządzaniu środkami publicznymi. W przypadku wykrytych nieprawidłowości w wydatkowaniu środków Krajowa Struktura Wsparcia uruchamia procedurę odzyskiwania środków od organizacji zarządzającej Partnerstwem.

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* (wniosek do EQUAL) za organizację zarządzającą uważa się wnioskodawcę, który składa wniosek w imieniu Partnerstwa. W trakcie realizacji *Działania 1* możliwe jest przekazanie funkcji organizacji zarządzającej innemu partnerowi. Zmiana partnera pełniącego funkcję organizacji zarządzającej możliwa jest na wszystkich etapach wdrażania projektu EQUAL. Należy jednak pamiętać o informowaniu Krajowej Struktury Wsparcia o planowanych zmianach w projekcie.

Powierzenie funkcji organizacji zarządzającej jednemu z partnerów nie może ograniczać innych partnerów w podejmowaniu decyzji w Partnerstwie. We wniosku do EQUAL wnioskodawca musi wykazać, że sposób zarządzania projektem będzie pozwalać na zachowanie równości między wszystkimi partnerami. Dobrym rozwiązaniem w tym zakresie wydaje się powołanie Grupy Zarządzającej (tak jak zostało to przedstawione w schemacie modelu partnerstwa parasolowego). W skład tej Grupy mogą wejść przedstawiciele wszystkich partnerów, a także przedstawiciele grup, na których rzecz których realizowane są działania Partnerstwa. Do zadań Grupy Zarządzającej należy podejmowanie wszystkich decyzji istotnych dla realizacji projektu oraz nadzorowanie przebiegu realizacji projektu.

W ramach IW EQUAL możliwe są dwie formy partnerstwa:

- ☐ **partnerstwo geograficzne** (ze względu na obszar działania): projekty realizowane w ramach takiego partnerstwa mają charakter lokalny, regionalny lub krajowy i poświęcone są problemom właściwym dla danego obszaru geograficznego;
- ☐ **partnerstwo sektorowe** (ze względu na rodzaj problemu): projekty realizowane w ramach takiego partnerstwa dotyczą problemów charakterystycznych dla danego sektora gospodarki lub kwestii związanych ze szczególną formą dyskryminacji bądź nierówności na rynku pracy występujących na obszarze całego kraju.

Przy wyborze formy Partnerstwa na rzecz Rozwoju należy kierować się charakterem problemu, do którego rozwiązania przyczynią się działania Partnerstwa (czy problem dotyczy danego obszaru geograficznego, czy też danego sektora). W wyborze typu Partnerstwa pomocne mogą być również zalecenia dotyczące typu Partnerstwa zamieszczone w opisie zakresu poszczególnych tematów⁹.

Jak realizować zasadę współpracy ponadnarodowej?

Drugim wymiarem realizacji idei partnerstwa w ramach IW EQUAL, oprócz Partnerstwa na rzecz Rozwoju, jest **Partnerstwo Ponadnarodowe**. Tak jak Partnerstwo na rzecz Rozwoju, Partnerstwo Ponadnarodowe powinno zostać założone w trakcie *Działania 1*. Ta forma partnerstwa zawiązywana jest nie między pojedynczymi instytucjami czy też organizacjami, ale **między działającymi w różnych krajach Partnerstwami na Rzecz Rozwoju, które powstały w ramach IW EQUAL** i zostały zarejestrowane w europejskiej bazie danych EQUAL. Partnerów do współpracy ponadnarodowej można poszukiwać we wszystkich krajach, które zdecydowały się na realizację IW EQUAL. Dotyczy to 25 państw członkowskich, a także krajów objętych programami TACIS, PHARE, MEDA czy CARDS, zwanych „stowarzyszonymi partnerami ponadnarodowymi”¹⁰. W celu nawiązania współpracy ponadnarodowej najlepiej korzystać z internetowej europejskiej bazy danych o Partnerstwach na rzecz Rozwoju prowadzonej przez Komisję Europejską. Baza ta, zawierająca informacje o wszystkich Partnerstwach na rzecz Rozwoju w ramach drugiej rundy EQUAL, zostanie uruchomiona 1 stycznia 2005 roku. W związku z tym każde Partnerstwo jest zobowiązane do przekazania niezbędnych informacji do tej bazy najpóźniej do 15 grudnia 2004 roku. W poszukiwaniu partnera do współpracy ponadnarodowej można także skorzystać z pomocy Krajowej Struktury Wsparcia oraz z tzw. spotkania ostatniej szansy organizowanego przez Komisję Europejską.

Współpraca ponadnarodowa pozwala Partnerstwom, które pracują nad rozwiązaniem takich samych lub podobnych problemów związanych z nierównością lub dyskryminacją na rynku pracy, na stworzenie znaczącej wartości dodanej. Dzięki współpracy ponadnarodowej Partnerstwa mają szansę znaleźć lepsze, bardziej nowatorskie rozwiązania, niż gdyby działały samodzielnie. Współpraca ponadnarodowa może być realizowana w formie proponowanych poniżej modeli:

Model 1

Wymiana informacji i doświadczeń

Ten model najczęściej odnosi się do wstępnej fazy współpracy ponadnarodowej. Partnerzy wymieniają informacje na temat swoich strategii i kontekstu działania. Nie definiują jeszcze konkretnych celów współpracy. Takie podejście do współpracy ponadnarodowej pomaga Partnerstwom znaleźć punkty odniesienia dla swojej działalności i osiągniętych efektów.

Model 2

Równoległe wypracowywanie innowacyjnego podejścia

W tym modelu partnerzy realizują konkretny wspólny cel, pracując niezależnie od siebie. Wymiana doświadczeń ma charakter bardziej szczegółowy niż w modelu pierwszym, jest także bardziej systematyczna i ściślej powiązana z realizowanym celem. Mając uzgodniony wspólny cel, Partnerstwa systematycznie przekazują sobie wiedzę i innowacje.

¹⁰ Program TACIS obejmuje: Armenię, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzję, Kazachstan, Kirgistan, Mołdowę, Mongolię, Rosję, Tadżykistan, Turkmenistan, Ukrainę i Uzbekistan.

Program PHARE obejmuje: Albanię, Bośnię-Hercegowinę, Bułgarię, Chorwację, Federację Serbii i Czarnogóry oraz Rumunię.

Program MEDA obejmuje: Algierię, Autonomię Palestyńską, Egipt, Izrael, Jordanię, Liban, Maroko, Syrię, Tunezję oraz Turcję.

Program CARDS obejmuje: Albanię, Bośnię-Hercegowinę, Chorwację, Federację Serbii i Czarnogóry, Byłą Republikę Jugosławii – Macedonię.

Model 3

Import, eksport i adaptacja nowych rozwiązań do danej sytuacji

Ten model jest często kontynuacją poprzedniego rozwiązania. Występuje w sytuacji, gdy dwa lub więcej Partnerstw dzieli się wynikami swojej pracy i każde z nich wykorzystuje wymianę doświadczeń do ulepszenia swojego produktu. Rezultatem takiej współpracy jest modyfikacja efektów działań poprzez przyjęcie niektórych rozwiązań zastosowanych przez partnera.

Model 4

Wspólny produkt lub system pracy – podział zadań w ramach realizacji wspólnego celu

Ten model współpracy dotyczy najczęściej Partnerstw, które zawiązują się na określony czas w celu rozwiązania konkretnego problemu. Partnerów łączy jednakowe postrzeganie omawianego zagadnienia i zamiar, by znaleźć najlepsze rozwiązanie, świadomie wykorzystując swoje mocne strony. Od początku jasno określone są etapy rozwiązywania problemu, a wynikające z nich zadania zostają podzielone pomiędzy partnerów. W modelu tym partnerzy dobierają się na zasadzie uzupełnienia swoich doświadczeń i umiejętności. Tak rozumiane Partnerstwo jest bliskie idei twinningu, czyli umowy o „współpracy bliźniaczej”, która każdemu z partnerów zapewnia osiągnięcie wielostronnych korzyści ze współpracy.

Model 5

Wymiana osób zaangażowanych w realizację projektu

Wymiana trenerów, osób szkolonych i pracowników jest działalnością dodatkową, którą często prowadzi się równolegle z realizacją poprzednich modeli. Działania takie muszą mieć ściśle określony cel, związany z głównym celem współpracy ponadnarodowej. Służą one najczęściej sprawdzeniu wspólnego produktu, stworzonego systemu itp.

Płaszczyzną porozumienia między partnerami nawiązującymi współpracę ponadnarodową może być realizacja wspólnego tematu, podobny rodzaj organizacji, praca na rzecz podobnej grupy docelowej. Wszystkie te czynniki powinny być wzięte pod uwagę przy planowaniu i poszukiwaniu partnera z innego kraju.

Jedną z zasad IW EQUAL jest podejście tematyczne. Oznacza ono, że opracowując projekt, który mógłby być realizowany w ramach EQUAL, należy koncentrować się na nierównościach i dyskryminacji na rynku pracy w określonych obszarach tematycznych. W Komunikacie Komisji Europejskiej określono dziewięć takich obszarów. Polska zdecydowała się na realizację pięciu z nich. Są to:

- ☐ Temat A: Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją w celu promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich.

- ❑ Temat D: Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych, z akcentem na podnoszenie jakości miejsc pracy.
- ❑ Temat F: Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii.
- ❑ Temat G: Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących.
- ❑ Temat I: Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy.

Podejście tematyczne wymusza koncentrację na wybranych problemach, a nie na wybranych grupach docelowych. Umożliwia to poszukiwanie rozwiązań, które mogą być bardziej uniwersalne, dając szanse przezwyciężenia rzeczywistych problemów nierówności i dyskryminacji na rynku pracy, a nie poprawę położenia jednej grupy docelowej. Dlatego też działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju powinny się przyczyniać do poprawy sytuacji na rynku pracy możliwie jak najszerzej grupy docelowej.

Wybór tematu, w ramach którego realizowany będzie projekt, powinien być pierwszą czynnością w trakcie przygotowania wniosku o przystąpienie do PIW EQUAL.

Należy podkreślić, że system zarządzania IW EQUAL opiera się na podziale na tematy. W ramach tematów należy poszukiwać potencjalnych partnerów. Także Partnerstwa Ponadnarodowe tworzone są w ramach poszczególnych tematów.

Przy wyborze typów działań w ramach poszczególnych tematów należy kierować się przykładami działań zamieszczonymi w dokumentach programowych IW EQUAL, a także w Załączniku nr 5. Trzeba jednak podkreślić, że są to jedynie przykładowe działania, które mogą być realizowane w ramach projektów EQUAL. Potencjalne Partnerstwo na rzecz Rozwoju może zaproponować działania wykraczające poza typy działań określonych w dokumentach programowych, jeśli będą one zgodne z celami PIW EQUAL.

Przy określaniu celów Partnerstwa oraz działań zmierzających do ich realizacji pomocne mogą się okazać przykłady projektów realizowanych w ramach pierwszego etapu EQUAL. Przykłady te będą sukcesywnie prezentowane na stronie Krajowej Struktury Wsparcia (www.equal.org.pl).

UWAGA

Związek proponowanych działań z celami określonymi w *Programie IW EQUAL* oraz proponowane działania są jednymi z zasadniczych kryteriów wyboru Partnerstw na rzecz Rozwoju. Kluczowy charakter tych kryteriów oznacza, że wniosek, który w pozycji odnoszącej się do powiązań między celami Partnerstwa a celami PIW EQUAL oraz w pozycji odnoszącej się do proponowanych działań, nie uzyska minimalnej wymaganej liczby punktów nie będzie dalej oceniany.

Jak być innowacyjnym?

IW EQUAL jest instrumentem pozwalającym na identyfikację, testowanie oraz ocenę innowacyjnych rozwiązań problemu nierówności i dyskryminacji na rynku pracy, zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim. Dlatego też w przypadku każdego projektu niezwykle ważna jest innowacyjność. Potencjalne Partnerstwo będzie musiało wykazać, że projekt, który zamierza realizować w ramach IW EQUAL, jest innowacyjny w stosunku do dotychczas realizowanej polityki krajowej.

Innowacyjność w obszarze zatrudnienia i reintegracji społecznej jest pojęciem trudnym do zdefiniowania w sposób pozwalający na jednoznaczne stwierdzenie, że takie lub inne działanie jest innowacyjne. Uważa się jednak, że podejście innowacyjne w rozwiązywaniu zidentyfikowanego problemu w tych obszarach może polegać na:

- połączeniu działań różnych instytucji/organizacji, różnych metod i narzędzi działania lub
- testowaniu istniejących rozwiązań w nowych obszarach i w odniesieniu do innej, niż – dotychczasowa, grupy docelowej lub
- testowaniu dotychczasowych rozwiązań w innych sektorach gospodarki.

W praktyce innowacyjność może się odnosić do wielu aspektów projektu. Należy jednak podkreślić, że spełnienie wymagań związanych z zasadami IW EQUAL nie jest innowacyjnością samą w sobie (np. fakt utworzenia Partnerstwa na rzecz Rozwoju nie jest elementem w pełni uzasadniającym innowacyjny charakter działań proponowanych przez wnioskodawcę). Natomiast nawiązanie współpracy między partnerami, którzy dotychczas nie współpracowali przy rozwiązywaniu problemu dyskryminacji i nierówności na rynku pracy czy sposób zarządzania Partnerstwem mogą być czynnikami wpływającymi na innowacyjność projektu. Podobnie sam fakt nawiązania współpracy ponadnarodowej nie może być traktowany jako innowacja w ramach projektu. Dopiero jeśli dzięki współpracy ponadnarodowej możliwe jest wypracowanie nowych rozwiązań, współpraca ta może zostać uznana za innowacyjny element Partnerstwa.

Innowacyjność może mieć różny charakter. Istnieją trzy główne typy innowacji:

- **ukierunkowana na proces:** rozwój nowych metod, narzędzi, nowego podejścia oraz udoskonalenie już istniejących;
- **ukierunkowana na cel:** sformułowanie nowych celów, identyfikacja nowych podejść i otwarcie nowych dróg do zatrudnienia;
- **ukierunkowana na kontekst:** rozwój systemu odpowiadającego na potrzeby i problemy rynku pracy w ramach struktur politycznych i instytucjonalnych.

Innowacyjny charakter Partnerstw na rzecz Rozwoju w ramach IW EQUAL nie ogranicza się jedynie do przedstawionych powyżej obszarów.

Jak się przygotować do realizacji działań innowacyjnych?

Uzasadnienie potrzeby realizacji działań innowacyjnych powinno się opierać na dobrej znajomości kontekstu, w którym będą realizowane takie działania. Uzasadnienie powinno odwoływać się do identyfikacji problemu, którego będą dotyczyły te działania, analiz i badań, danych statystycznych itd.

Innowacyjność projektu nie może być definiowana w oderwaniu od dotychczasowych działań. Jest zatem bardzo ważne, aby przygotowując propozycje działań innowacyjnych **zapoznać się w możliwie najszerszym zakresie z doświadczeniami innych projektodawców, którzy realizują lub realizowali projekty w tym samym obszarze lub/i dla tej samej grupy docelowej**. Może się zdarzyć, że dotychczas nie realizowano działań o podobnym charakterze. Najczęściej jednak przykłady takich projektów istnieją, a kontakt z ich realizatorami może się okazać niezwykle ważny w planowaniu i wyborze działań oraz w tworzeniu samego Partnerstwa. Kontakty takie pozwalają na poznanie problemów i barier, jakie napotykają projektodawcy w realizacji działań o podobnym charakterze, na ewentualne rozszerzenie składu Partnerstwa lub wykorzystanie rezultatów dotychczasowych projektów w planowanych działaniach.

Realizacja działań innowacyjnych wymaga znacznych nakładów. O ile środki finansowe są zapewnione przez EFS, o tyle **nie należy zapominać o zagwarantowaniu odpowiedniego zaplecza kadrowego**, niezbędnego do realizacji tego typu działań.

UWAGA

Innowacyjność proponowanych działań jest jednym z kluczowych kryteriów wyboru Partnerstw na rzecz Rozwoju. Kluczowy charakter tego kryterium oznacza, że wniosek, który w pozycji odnoszącej się do opisu innowacyjnego charakteru Partnerstwa nie uzyska minimalnej wymaganej ilości punktów wniosek nie będzie dalej oceniany.

Co w praktyce oznacza konieczność realizacji zasady *empowerment*?

Zasada *empowerment* oznacza konieczność włączenia grup napotyających problemy w integracji zawodowej i społecznej oraz ich przedstawicieli w działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju. Realizacja tej zasady ma na celu zwiększenie rzeczywistej zdolności tych grup do wpływania na działania, które ich dotyczą a tym samym wzrost skuteczności tych działań.

Zgodnie z zasadą *empowerment* każde Partnerstwo niezależnie od charakteru (geograficzne lub sektorowe), musi być oparte na aktywnym uczestnictwie wszystkich partnerów, w tym małych organizacji, nie mających zdolności do samodzielnej realizacji projektów. Konieczność aktywnego uczestnictwa w Partnerstwie oznacza jasny podział ról i odpowiedzialności między wszystkimi partnerami, a także możliwość brania przez nich udziału w procesie podejmowania decyzji mających wpływ na działania realizowane przez Partnerstwo.

Istnieje kilka możliwości wprowadzenia w życie zasady *empowerment* w Partnerstwie na rzecz Rozwoju:

- uczestnictwo przedstawiciela każdego z partnerów w Grupie Zarządzającej Partnerstwa na rzecz Rozwoju;
- sposób organizacji spotkań pozwalających na zaangażowanie wszystkich partnerów (np. organizowanie kolejnych spotkań roboczych i posiedzeń Grupy Zarządzającej w siedzibach poszczególnych partnerów);
- wdrożenie dobrego systemu wymiany informacji między wszystkimi partnerami (np. biuletyn informacyjny, strona internetowa Partnerstwa itp.).

Jak zapewnić równość szans kobiet i mężczyzn w ramach projektu?

Zasada *empowerment* dotyczy również aktywnego uczestnictwa w działaniach Partnerstwa osób, na których rzecz realizowane są te działania. Dlatego też Partnerstwo powinno dążyć do możliwie jak największego zaangażowania beneficjentów swoich działań w proces podejmowania decyzji.

W celu zaangażowania beneficjentów Partnerstwo na rzecz Rozwoju powinno umożliwić im udział w:

- opracowywaniu programu *Działania 2* w trakcie *Działania 1*;
- ocenie programu i ocenie realizacji *Działania 2*.

Realizacja zasady *empowerment* w odniesieniu do beneficjentów działań Partnerstwa może obejmować również:

- regularne informowanie o działaniach i postępie w realizacji projektu, np. strona internetowa;
- uczestnictwo przedstawiciela (i) beneficjentów w pracach Grupy Zarządzającej.

Wymóg dotyczący wprowadzania w życie zasady równości szans kobiet i mężczyzn dotyczy wszystkich polityk i programów wspólnotowych. Dlatego w projektach realizowanych w ramach IW EQUAL należy uwzględniać działania zmierzające do realizacji tej zasady już na etapie przygotowywania projektu i składania wniosku o finansowanie *Działania 1* (wniosk o przystąpienie do projektu EQUAL).

Wymóg ten dotyczy nie tylko Partnerstw realizujących projekty w ramach Tematu G. Zasada równości szans kobiet i mężczyzn musi być realizowana przez wszystkie Partnerstwa, niezależnie od wybranego tematu oraz typu beneficjentów, do których będą kierowane działania Partnerstw. Każdy z wnioskodawców jest zobowiązany do wykazania, w jaki sposób jego projekt uwzględnia tę zasadę nie tylko w proponowanych działaniach, ale także w samej strukturze Partnerstwa.

Dlatego też należy pamiętać, że zasada równości szans kobiet i mężczyzn jest wprowadzana w życie na dwóch poziomach projektu EQUAL:

- w działaniach kierowanych do beneficjentów projektu niezależnie od wybranego tematu (np. jakie działania zostaną podjęte w celu ułatwienia beneficjentom uczestnictwa w projekcie, czy podejmowane będą działania towarzyszące umożliwiające udział w projekcie osób, które sprawują opiekę nad dziećmi lub osobami zależnymi itp.);
- w sposobie funkcjonowania samego Partnerstwa na rzecz Rozwoju, (np. równy udział kobiet i mężczyzn w procesie zarządzania Partnerstwem, sposób organizacji pracy w Partnerstwie pozwalający na godzenie życia zawodowego i rodzinnego itp.).

Co to jest mainstreaming (*Działanie 3*)?

IW EQUAL jest instrumentem badawczym i testującym. Wykorzystując możliwości, jakie stwarza realizacja działań innowacyjnych poprzez współpracę partnerską, zarówno na poziomie krajowym, jak i ponadnarodowym, EQUAL identyfikuje i testuje innowacyjne rozwiązania, a następnie zapewnia mechanizmy pozwalające na wprowadzenie tych rozwiązań w życie.

Instytucja Zarządzająca jest zobowiązana do opracowania systemu wymiany doświadczeń i najlepszych rozwiązań wypracowanych przez krajowe Partnerstwa na rzecz Rozwoju. Podstawowym instrumentem gwarantującym identyfikację, upowszechnienie i włączenie rozwiązań wypracowanych przez Partnerstwa do głównego nurtu polityki zatrudnienia i integracji społecznej są tzw. sieci tematyczne.

Krajowe Sieci Tematyczne zostaną utworzone po zakończeniu *Działania 1*. W skład sieci wchodzić będą, oprócz przedstawicieli Partnerstw na rzecz Rozwoju, osoby odpowiedzialne za określanie kierunków polityki i niezależni eksperci.

Należy jednak podkreślić, że obowiązek jak najszerzego upowszechniania rezultatów projektów spoczywa na wszystkich Partnerstwach na rzecz Rozwoju. Zadania i obowiązki Partnerstw wynikające z realizacji *Działania 3* zostaną opisane w *Poradniku dla Partnerstw na rzecz Rozwoju*.

Jednak już na etapie przygotowywania wniosku o finansowanie *Działania 1* Partnerstwo na rzecz Rozwoju powinno przedstawić zarys działań, które będą podejmowane w celu upowszechnienia i włączenia rezultatów projektu do głównego nurtu polityki oraz praktyk innych organizacji i instytucji.

Przy opracowywaniu tego aspektu projektu warto wziąć pod uwagę następujące kwestie:

- Co będzie przedmiotem upowszechniania?
- Kto będzie głównym odbiorcą działań zmierzających do upowszechniania i włączania rezultatów do polityki i praktyk (czy działania te będą skierowane do podobnych organizacji i instytucji w celu włączenia innowacyjnych rozwiązań wypracowanych przez Partnerstwo do ich codziennej praktyki, czy również do instytucji odpowiedzialnych za tworzenie polityki na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym)?
- Który z partnerów będzie odpowiedzialny od początku realizacji projektu (tzn. od początku *Działania 1*) za zapewnienie upowszechniania rezultatów Partnerstwa?
- Czy obecny skład Partnerstwa zapewnia skuteczną realizację celów związanych z upowszechnianiem rezultatów i włączaniem ich do głównego nurtu polityki?
- Jakie typy działań zostaną podjęte z myślą o realizacji tych celów (np. grupy robocze, seminaria, konferencje, strony internetowe, publikacje w prasie, w tym fachowej, opracowanie materiałów publikacyjnych i informacyjnych)?

W trakcie realizacji projektu strategia upowszechniania i włączania może oczywiście zostać rozszerzona, ale istotne jest, aby w momencie przygotowywania projektu przed *Działaniem 1*, możliwe było zagwarantowanie wpływu działań Partnerstwa i zastosowania jego rezultatów w jak najszerszym wymiarze.

7. ETAPY WDRAŻANIA INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL

Wdrażanie IW EQUAL zostało podzielone na trzy zasadnicze etapy, zwane Działaniami. Przystąpienie do realizacji kolejnego *Działania* wiąże się z koniecznością wypełnienia wniosku i podpisania umowy o finansowaniu *Działania*.

Działanie 1 jest poświęcone tworzeniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju oraz Partnerstwa Ponadnarodowego;

Działanie 2 jest poświęcone wdrażaniu projektu przez Partnerstwa na Rzecz Rozwoju oraz rozwijaniu współpracy ponadnarodowej;

Działanie 3 jest poświęcone upowszechnianiu dobrych praktyk, wpływaniu na politykę krajową oraz tworzeniu sieci tematycznych.

Realizacja *Działania 1*

Celem *Działania 1* jest stworzenie Partnerstwa na rzecz Rozwoju oraz Partnerstwa Ponadnarodowego. Dlatego też za zakończenie realizacji *Działania 1* uznaje się podpisanie Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju, której koniecznym elementem jest także *Umowa o Partnerstwie Ponadnarodowym* oraz zatwierdzenie jej przez Instytucję Zarządzającą. Niezbędne jest także złożenie ostatniego raportu kwartalnego w ramach *Działania 1*, który równocześnie stanowi raport zamknięcia tego *Działania*.

W trakcie budowania Partnerstw Krajowa Struktura Wsparcia, będzie organizować szkolenia na temat organizacji Partnerstwa, zarządzania projektem, korzystania ze Wspólnej Bazy Danych EQUAL, organizowania współpracy ponadnarodowej, tworzenia strategii promocyjnej i włączania rezultatów EQUAL do głównych nurtów polityki.

Przedsięwzięcia podejmowane po akceptacji wniosku do *Działania 1*

Po zaakceptowaniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju do realizacji projektu w ramach IW EQUAL (na podstawie wniosku o finansowanie *Działania 1*) podpisywana jest umowa między Krajową Strukturą Wsparcia a wnioskodawcą. Celowe jest, by partnerzy zawarli również umowy o zakresie odpowiedzialności każdego z nich. Kontrole wykorzystania środków udostępnionych w ramach IW EQUAL będą dotyczyć tylko wnioskodawcy i jedynie on będzie ponosił odpowiedzialność za ewentualne błędy. Dodatkowe umowy z partnerami pozwolą mu na ubieganie się o zwrot kwot zakwestionowanych przez kontrole.

W trakcie realizacji *Działania 1* musi zostać zawarta *Umowa o Partnerstwie na Rzecz Rozwoju* i *Umowa o Partnerstwie Ponadnarodowym*. Nie ma jednolitego wzoru *Umowy o Partnerstwie na Rzecz Rozwoju*, ale w celu zapewnienia sprawnej realizacji projektu powinna ona zawierać:

- diagnozę i ocenę specyficznych problemów dotyczących wykluczenia, dyskryminacji i nierówności na rynku pracy;

- omówienie grup docelowych, na które mogą mieć wpływ opracowane i testowane rozwiązania oraz omówienie roli tych grup w funkcjonowaniu Partnerstwa;
- sformułowanie celów i strategii prowadzącej do ich osiągnięcia, z uwzględnieniem doświadczeń pierwszej tury realizacji IW EQUAL;
- szczegółowy program działań wraz z realistycznym budżetem, z wyodrębnieniem działań oraz kosztów krajowych i ponadnarodowych;
- jasne określenie roli każdego z partnerów, w tym podanie rozwiązań służących kierowaniu i zarządzaniu Partnerstwem oraz administrowaniu środkami finansowymi;
- metodologię i mechanizmy bieżącej oceny działań i osiągnięć, w tym opis wskaźników pomiaru i oceny działań;
- zobowiązanie Partnerstwa do współpracy w zakresie wprowadzania rezultatów działań do polityki na szczeblu krajowym i europejskim;
- strategię i mechanizmy wprowadzania do polityki rezultatów działań w zakresie równouprawnienia płci.

Umowa o Partnerstwie Ponadnarodowym jest zawierana na standardowym formularzu. Jej stronami są Partnerstwa z dwóch różnych państw. Zasadą jest, że realizują one te same tematy, a ich współdziałanie musi zapewnić uzyskanie wartości dodanej. Koszty uczestnictwa w Partnerstwie Ponadnarodowym są pokrywane ze środków, którymi dysponuje każdy z partnerów (w odniesieniu do własnych wydatków). Zawiązanie Partnerstwa Ponadnarodowego jest warunkiem przystąpienia do realizacji *Działania 2*. Zaleca się, by każde Partnerstwo na rzecz Rozwoju nawiązało współpracę z minimum dwoma Partnerstwami z innych krajów. Umożliwia to dalsze działanie w sytuacji, gdy któreś z Partnerstw wycofa się ze współpracy. Ocena dokumentów podpisanych w trakcie *Działania 1* będzie dokonana przez Komisję Wyboru Projektów. Brane będą pod uwagę następujące kryteria:

- **przejrzystość:** Partnerstwo musi wykazać przejrzystość finansową oraz zaakceptować fakt, że otrzymane wyniki (w postaci produktów, instrumentów, metod itp.) staną się własnością publiczną;
- **zdolność reprezentacyjna:** Partnerstwo musi przedstawić swoją zdolność do zaangażowania różnego rodzaju podmiotów do wspólnej pracy oraz zapewnić, że kolejni partnerzy mogą się przyłączyć do Partnerstwa w trakcie jego istnienia a także wykazać, iż małe organizacje mogą w nim w pełni uczestniczyć;
- **duch współpracy:** Partnerstwo musi wykazać zdolność i chęć współpracy ponadnarodowej oraz spodziewaną wartość dodaną we wdrażaniu różnych komponentów projektu przewidzianego do realizacji; powinno również przedstawić plan współpracy w zakresie sieci tematycznych i upowszechniania wyników na poziomie zarówno krajowym, jak i europejskim.

Warunkiem podpisania umowy na finansowanie *Działania 2* jest akceptacja *Umowy o Partnerstwie na Rzecz Rozwoju* i *Umowy o Partnerstwie Ponadnarodowym* oraz złożenie wniosku o finansowanie *Działania 2*.

8. FINANSOWANIE PROJEKTÓW – WYDATKI KWALIFIKOWALNE

Podstawowe źródła informacji na temat wydatków kwalifikowal- nych

Zasady kwalifikowalności wydatków w ramach IW EQUAL są zbieżne z zasadami kwalifikowalności wydatków dla funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, zwłaszcza dla Europejskiego Funduszu Społecznego. Zasady wspólne w zakresie kwalifikowalności wydatków określa Rozporządzenie nr 448/2004 (tzw. Rozporządzenie o kwalifikowalności), Rozporządzenie nr 1159/2000 oraz Rozporządzenie nr 1260/1999 wprowadzające ogólne wytyczne dotyczące wdrażania funduszy strukturalnych. Informacje na temat kwalifikowalności zawarte są również w Rozporządzeniu nr 1784/1999 dotyczącym Europejskiego Funduszu Społecznego. Państwa członkowskie Unii Europejskiej mają prawo ustalić szczegółowe zasady kwalifikowalności wydatków na podstawie wyżej wymienionych rozporządzeń – zasady te mogą wprowadzać bardziej rygorystyczne rozwiązania, zgodne z ustawodawstwem krajowym lub zapewniające efektywne wdrażanie programu. W związku z tym Instytucja Zarządzająca może wydać szczegółowe wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków.

W dokumentach programowych dla IW EQUAL kwestie związane z kwalifikowalnością są poruszone w rozdziale 9.3 *Programu Inicjatywy Wspólnotowej* oraz w rozdziale 4.2 *Uzupełnienia Programu*. W *Uzupełnieniu* podano przykładowe wydatki w podziale na *Działania* EQUAL – nie jest to lista zamknięta i może zostać rozszerzona zgodnie z zasadami kwalifikowalności omówionymi poniżej. W ramach EQUAL, w odróżnieniu od projektów tzw. głównego nurtu Europejskiego Funduszu Społecznego (projektów SPO RZL oraz ZPORR), można również mówić o kwalifikowalności wydatków powstałych w związku ze współpracą ponadnarodową – informacje na ten temat zawarte są w *Poradniku Współpracy Ponadnarodowej (Transnationality Guide)* opracowanym przez Komisję Europejską. Najczęściej powtarzające się wydatki kwalifikowalne związane ze współpracą ponadnarodową w trakcie *Działania 2* zostały umieszczone w rozdziale 4.2 *Uzupełnienia Programu*.

W przypadku wątpliwości, czy dany wydatek jest kwalifikowalny, inicjator Partnerstwa na rzecz Rozwoju lub organizacja zarządzająca Partnerstwem może zwrócić się na piśmie z zapytaniem do Krajowej Struktury Wsparcia (KSW). Dla KSW instytucją rozstrzygającą wątpliwości związane z kwalifikowalnością jest Instytucja Zarządzająca dla EQUAL. Instytucja Zarządzająca, przy pomocy Jednostki Monitorująco-Kontrolnej dla Europejskiego Funduszu Społecznego oraz w wyjątkowych sytuacjach Komisji Europejskiej, udziela ostatecznej odpowiedzi w kwestiach związanych z kwalifikowalnością wydatków.

Kwalifikowal- ność działań

Podstawowym warunkiem kwalifikowalności wydatków jest ich powiązanie z typami działań przewidzianych dla każdego tematu IW EQUAL, który został wybrany do realizacji w Polsce (tzw. kwalifikowalność działań).

Przykład

W ramach Tematu A przewidziano „sprawdzanie efektywności prowadzonych działań” – stąd za kwalifikowalne zostaną uznane wszystkie wydatki związane z ankietami, wywiadami, rozmowami telefonicznymi, analizami, itd. Nie jest możliwe np. „testowanie instrumentów gospodarki społecznej” (ten typ działania przewidziano w Temacie D) lub „finansowanie Centrów Integracji Społecznej – CIS” (zostały one przewidziane do wsparcia w ramach Działania 1.5 SPO RZL). Dlatego Partnerstwo na rzecz Rozwoju wybrane w ramach Tematu A nie może ponosić wydatków związanych z np. zakładaniem i prowadzeniem przedsiębiorstwa społecznego lub działalnością CIS.

W przypadku kwalifikowalności tych typów działań, które nie zostały wymienione w rozdziale 6 *Programu Inicjatywy Wspólnotowej*, a które zdaniem Partnerstwa spełniają cele i założenia danego tematu EQUAL należy złożyć pisemne zapytanie do Krajowej Struktury Wsparcia.

W celu osiągnięcia maksymalnej efektywności IW EQUAL w Polsce, będzie również możliwe finansowanie działań zwykle kwalifikowanych w ramach Rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (nr 1783/1999), Rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (nr 1257/1999) oraz Rozporządzenia w sprawie Finansowego Instrumentu Wspierania Rybołówstwa (Nr 1263/1999). Działania kwalifikowane w ramach innych funduszy strukturalnych są zatem również kwalifikowane dla EQUAL, lecz w ograniczonym zakresie – jedynie wówczas, gdy jest to niezbędne dla efektywnego wdrożenia programu. Jako przykład można podać następujące działania:

- zakup sprzętu niezbędnego dla prowadzenia Partnerstw na rzecz Rozwoju;
- zakup sprzętu niezbędnego dla świadczenia usług na rzecz beneficjentów projektu przez podmioty wchodzące w skład Partnerstw;
- zakup sprzętu telekomunikacyjnego, technologii infrastrukturalnych oraz innych technologii, które ułatwiają dostęp do usług (telepraca, kształcenie na odległość), jeżeli są one niezbędne dla realizacji celów Partnerstwa;
- budowa/adaptacja/zakup infrastruktury i sprzętu na rzecz grup dyskryminowanych w celu zapewnienia ich integracji zawodowej i społecznej, infrastruktury transportowej, adaptacji miejsc pracy oraz innych adaptacji służących promocji równych szans kobiet i mężczyzn, jeżeli są one niezbędne dla celów Partnerstwa (dotyczy to również wydatków związanych z adaptacją pomieszczeń w przypadku, gdy wymaga tego udział osób niepełnosprawnych).

Należy zauważyć, że tego rodzaju wydatki powinny być ponoszone jedynie w należycie uzasadnionych i wyjątkowych wypadkach, muszą one zostać uwzględnione w budżecie Partnerstwa na rzecz Rozwoju i uzyskać zgodę instytucji zaangażowanych we wdrażanie IW EQUAL w Polsce. W związku z tym, że wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego koncentruje się na rozwoju zasobów ludzkich, wymienione wydatki nie powinny stanowić głównej części projektu.

Definicja wydatków kwalifikowal- nych

Wydatki kwalifikowalne to wydatki, które kwalifikują się (spełniają konieczne warunki) do zwrotu (refundacji) ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W przypadku IW EQUAL w Polsce Partnerstwa na rzecz Rozwoju otrzymują dotacje pochodzące z budżetu państwa, następnie dotacje te są cyklicznie rozliczane przy wykorzystaniu specjalnych formularzy finansowych składanych do Krajowej Struktury Wsparcia (KSW). Po dokonaniu pierwszej kontroli kwalifikowalności na podstawie złożonych formularzy, KSW sporządza zbiorcze zestawienie wydatków kwalifikowalnych, które przedstawia Instytucji Zarządzającej EQUAL. Zostaje dokonana druga kontrola kwalifikowalności (zgodnie z zasadą dwóch par oczu) przez pracowników Instytucji Zarządzającej, co stanowi podstawę do refundacji ze środków EFS zgromadzonych na koncie pozostającym w dyspozycji Instytucji Zarządzającej do budżetu państwa. Refundacja ta, wynosząca 75% wydatków kwalifikowalnych, dokonywana jest przez służby finansowe niezależne od Instytucji Zarządzającej. W przypadku IW EQUAL refundacji wydatków kwalifikowalnych nie dokonuje się zatem na konta Partnerstw na rzecz Rozwoju, ale odbywa się ona na poziomie współpracy między Instytucją Zarządzającą a Instytucją Płatniczą.

Wydatki kwalifikowalne powinny zostać określone już na etapie składania wniosku do *Działania 1* – powinny to być wydatki jednostkowe (np. stawki godzinowe), dające się ocenić tak, aby możliwe było ich porównanie ze stawkami rynkowymi z uwzględnieniem specyfiki i wymagań EQUAL. W przypadku, gdy rzeczywiste wydatki są różne od wydatków planowanych stosuje się zasady związane z dokonywaniem zmian w planie działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

Wydatki kwalifikowalne to pojęcie dotyczące wszystkich wydatków pieniężnych i rzeczowych związanych z wdrażaniem *Działania* EQUAL. W działalności Partnerstwa na rzecz Rozwoju może się pojawić wkład rzeczowy, (np. w postaci nieodpłatnego udostępnienia lokalu). W takim przypadku Partnerstwo również powinno udokumentować i właściwie wycenić taki wkład, opierając się na rzeczywistych wydatkach oraz na cenach obowiązujących aktualnie na rynku (z uwzględnieniem różnicowań regionalnych). Wkład rzeczowy, jak również wkład pieniężny ze strony Partnerstwa na rzecz Rozwoju jest w EQUAL fakultatywny. Uwzględnienie w budżecie *Działania* wydatków niekwalifikowalnych jest możliwe, ale jedynie jako dodatkowego elementu budżetu, finansowanego wyłącznie ze środków własnych – ponad zobowiązanie wynikające z warunków uzyskania finansowania. Nie będzie to jednak brane pod uwagę przy ocenie projektu.

Za kwalifikowalne mogą być uznane wszystkie wydatki związane z działalnością Partnerstwa na rzecz Rozwoju, jeżeli:

- są niezbędne dla realizacji planu działania Partnerstwa;
- zostaną uwzględnione w budżecie (we wniosku stanowiącym załącznik do umowy o finansowanie działania);

- spełniają wymagania efektywnego zarządzania finansami, zwłaszcza osiągania wysokiej jakości za daną cenę;
- zostały faktycznie poniesione i wykazane w dokumentacji finansowej (niekoniecznie w formie gotówkowej);
- są poparte stosownymi dokumentami (np. fakturami, notami księgowymi, potwierdzeniami przelewu, biletami).

Wydatki w ramach *Działania 1* nie są oceniane, ale w interesie Partnerstwa na rzecz Rozwoju leży przedstawienie kompletnego i realistycznego kosztorysu, opartego na cenach jednostkowych oraz zgodnego z cenami rynkowymi. W przeciwnym wypadku kwoty w poszczególnych pozycjach budżetu mogą zostać obniżone. Gdy nastąpi taka sytuacja, Partnerstwo może nie zgodzić się na obniżenie wydatków i odmówić podpisania umowy o finansowanie *Działania 1*. Mogą również zostać podjęte negocjacje z Krajową Strukturą Wsparcia, które muszą się zakończyć w terminie 7 dni.

Każdy przychód, który może się pojawić w ramach realizacji projektu (sprzedaż określonych usług lub wytworzonych produktów, opłaty za udostępnianie sprzętu zakupionego z dotacji, np. telefonu lub koparki) musi zostać włączony do budżetu i pomniejszyć kwotę dotacji. W ramach *Działania 1* zakłada się, iż Partnerstwa na rzecz Rozwoju nie będą generowały przychodu.

Wydatki ponoszone przy realizacji *Działań* mogą być pokrywane w formie wypłat gotówkowych, jak również w formie oszacowanej wartości wkładu rzeczowego. Każdy wydatek wymaga dokumentowania. Jeśli deklarujemy zaangażowanie własnych pracowników do realizacji *Działań* Partnerstwa na rzecz Rozwoju, to wysokość tego wkładu musi być skalkulowana w taki sposób, by w przyszłości było możliwe udokumentowanie czasu pracy w ramach projektu (w postaci kart czasu pracy, ze szczegółowym rozliczeniem wykonywanych prac, zaakceptowanych przez kierownika/dyrektora/prezesa/ przewodniczącego danej instytucji/organizacji) i kosztów pracy danej osoby (wynikających ze stosowanych faktycznych aktualnych stawek płacowych i naliczonych od nich składek na ubezpieczenie społeczne).

Wydatki na materiały zużywane w toku prac (papier, materiały piśmienne itp.) będą musiały być udokumentowane rachunkami (fakturami).

Wszelkie wydatki muszą być podawane w faktycznie ponoszonej wysokości. Jeśli więc np. Partnerstwo na rzecz Rozwoju wynajmuje lokal z zastosowaniem ulg, to nie może do wydatków wliczyć pełnej kwoty czynszu, ale jedynie tę, którą faktycznie ponosi po zastosowaniu ulg. W przypadku opłat związanych z użytkowaniem lokalu (czynsz, prąd, gaz itp.), w którym instytucja prowadzi również inne działania i projekty – możliwe jest rozliczenie w ramach projektu takiej części tych wydatków, która przypada, proporcjonalnie do skali działalności, na realizację tego właśnie projektu. Również w tym przypadku niezbędne jest udokumentowanie sposobu wyliczenia tej części z pełnej, faktycznie ponoszonej kwoty opłat.

W budżecie Partnerstwa na rzecz Rozwoju należy wykazać cztery kategorie wydatków: wydatki związane z personelem, wydatki dotyczące ostatecznych beneficjentów, wydatki związane ze współpracą ponadnarodową oraz inne wydatki.

Wydatki związane z personelem

Są to wydatki na wynagrodzenie personelu wraz z obowiązkowymi obciążeniami i (wszelkie obowiązkowe składki). Konieczne jest precyzyjne zaplanowanie liczby niezbędnych pracowników Partnerstwa na rzecz Rozwoju i stawek ich wynagrodzenia. Jeśli pracownicy, oprócz realizacji programu EQUAL będą wykonywali inne zadania w instytucjach zaangażowanych w Partnerstwo, to już na etapie przygotowywania wniosku należy przemyśleć przyszły sposób rozdzielania wydatków ponoszonych w związku z realizacją programu EQUAL oraz ponoszonych na inne zadania. Należy jednak zwrócić uwagę, że w rozliczeniu trzeba będzie wykazać wydatek faktycznie poniesiony. Każda wypłata należna pracownikom z mocy przepisów ogólnych lub regulaminów wewnętrznych, która podlega opodatkowaniu, może być wliczona do wydatków projektu (oczywiście w części odpowiadającej zaangażowaniu pracownika w projekt). Warto pamiętać o ewentualnych obowiązkowych przyrostach wynagrodzeń w kolejnym roku realizacji projektu. Każda wypłata uznaniowa, nieprzewidziana w budżecie, nieznajdująca podstawy w przepisach lub regulaminach i nieopodatkowana – nie może zostać zakwalifikowana jako wydatek projektu.

Wydatki na podróże i zakwaterowanie poza miejscem zamieszkania personelu wykonującego zadania w ramach działalności Partnerstwa na rzecz Rozwoju są wydatkami kwalifikowalnymi w całości, jednak z następującymi zastrzeżeniami: muszą się odnosić wyłącznie do konkretnego zadania Partnerstwa, muszą być udokumentowane, muszą zostać poniesione w racjonalnej wysokości (w stosunku do powszechnie występujących standardów i cen, wyliczonych zgodnie z obowiązującymi przepisami) i muszą być rozliczone zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Praca wolontariuszy

Wydatki związane z zatrudnieniem wolontariuszy pracujących na rzecz Partnerstwa na rzecz Rozwoju w związku z realizacją planu działania Partnerstwa (koszty ubezpieczeń społecznych i innych składek) są również uznawane za kwalifikowalne i należą do kategorii „wydatki związane z personelem”. Należy w tym przypadku pamiętać o kilku zasadach:

- wolontariuszem nie może być uczestnik projektu (beneficjent ostateczny);
- wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. musi zdawać sobie sprawę, że udział ten jest nieodpłatny; w przypadku pracy powyżej 30 dni obowiązkowe jest zawarcie porozumienia, przy pracy do 30 dni wystarczy porozumienie ustne, w każdym przypadku zaleca się jednak zawieranie pisemnego porozumienia lub przynajmniej przyjęcie od wolontariusza pisemnego oświadczenia);
- należy zdefiniować rodzaj pracy wykonywanej przez wolontariusza (stanowisko w projekcie);
- wolontariusz musi prowadzić precyzyjne karty czasu pracy wraz ze szczegółowym opisem wykonywanych zadań; ta dokumentacja musi być przechowywana na zasadach ogólnych, tak jak dokumenty finansowe;
- jako wolontariat nie mogą być wykazywane zadania wykonywane dodatkowo przez stałych pracowników;

- zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego pracy (stanowiska);
- należy pamiętać o zobowiązaniach wobec wolontariusza wynikających z *Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

Wydatki dotyczące beneficjentów ostatecznych (uczestników projektu)

Ponieważ wydatki te są ściśle uzależnione od charakteru realizowanego projektu, trudno wymienić ich wszystkie możliwe rodzaje. Poniżej przedstawiono jedynie kilka podstawowych kategorii wydatków, jakie mogą się pojawić w związku z udziałem w projekcie. W przypadku wątpliwości należy kontaktować się z Krajową Strukturą Wsparcia.

Koszy podróży związanych z udziałem beneficjentów ostatecznych w szkoleniu lub innym typie działania w ramach IW EQUAL są wydatkiem kwalifikowalnym – w wysokości faktycznie ponoszonej przez beneficjentów ostatecznych i dającej się udokumentować.

W uzasadnionych przypadkach kwalifikowalne będą także wydatki związane z zakwaterowaniem poza miejscem stałego zamieszkania.

Do wydatków kwalifikowanych należą także wydatki na opiekę nad dziećmi i innymi osobami zależnymi od ostatecznego beneficjenta, jeżeli jest to niezbędne dla realizacji założeń Partnerstwa.

Wydatki związane ze współpracą ponadnarodową

Kategoria ta obejmuje wydatki związane z personelem, z udziałem beneficjentów ostatecznych oraz inne wydatki bezpośrednio związane ze współpracą ponadnarodową. W przypadku wątpliwości, czy dany wydatek należy zaklasyfikować do wydatków związanych ze współpracą ponadnarodową, można się zwrócić z zapytaniem do Krajowej Struktury Wsparcia. Partnerzy ponadnarodowi zawierający Umowę o Współpracy Ponadnarodowej powinni uzgodnić zasady finansowania wspólnego sekretariatu ponadnarodowego, wspólnych przedsięwzięć rozwojowych, analiz, spotkań roboczych, wizyt studyjnych, działań promocyjno-informacyjnych. Na każdym etapie współpracy ponadnarodowej za kwalifikowalne uznaje się koszty tłumaczeń: pisemnych i ustnych (symultanicznych i konsekwentnych). Pokrycie kosztów związanych z podróżami i zakwaterowaniem tłumaczy jest możliwe jedynie w wyjątkowych sytuacjach, za uprzednią pisemną zgodą KSW.

Inne wydatki

Wydatki związane z помещами i sprzętem

Za kwalifikowalne uznawane są wydatki poniesione na wynajem lub leasing wyposażenia. W przypadku leasingu kwalifikowalne będą kwoty odpowiadające czynszowi lub ratom leasingowym ponoszonym przez okres realizacji projektu. Niezbędne będzie jednak wówczas posiadanie dokumentów dowodzących, że leasing był tańszą opcją pozyskania sprzętu niż jego zakup lub dzierżawa. Jeśli wyposażenie to używane jest równocześnie do innych celów – należy wyliczyć odpowiednią dla projektu część tego wydatku. Wyliczenie to musi

być dołączone do dokumentacji dotyczącej wszystkich wydatków. Za kwalifikowalny będzie uznany również wkład rzeczowy dokonany w formie nieodpłatnego udostępnienia lokalu, konieczne jest jednak przedstawienie sposobu obliczenia wydatków związanych z wykorzystaniem tego lokalu.

Wydatkiem kwalifikowalnym jest koszt amortyzacji, wyliczony zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi. Koszty amortyzacji powinny się odnosić wyłącznie do okresu finansowania ze środków EQUAL. Nie jest jednak dopuszczalne wliczanie do wydatków Partnerstwa odpisów amortyzacyjnych dotyczących sprzętu lub budynków zakupionych przy udziale środków Unii Europejskiej.

Dopuszczalne jest dokonywanie zakupu drobnego sprzętu (np. mebli, wyposażenia biurowego, urządzeń technodydaktycznych), niezbędnego do działalności Partnerstwa. Wartość pojedynczych jednostek sprzętu nie może być wyższa niż 5 tys. Sprzęt o wartości powyżej 3,5 tys. zł podlega amortyzacji. W tym przypadku do wydatków kwalifikowalnych zostanie zaliczony jedynie faktycznie poniesiony koszt amortyzacji sprzętu. Sprzęt o wartości poniżej 3,5 tys. zł nie podlega amortyzacji i w tym przypadku wydatkiem kwalifikowalnym jest koszt zakupu sprzętu.

Nie jest dopuszczalne finansowanie w ramach EQUAL sieci komputerowych, serwerów o dużej mocy obliczeniowej, a także sprzętu do łączności bezprzewodowej.

VAT

Podatek VAT jest uznawany za kwalifikowalny tylko w przypadku, gdy jest on faktycznie i ostatecznie poniesiony przez partnerów Partnerstwa na rzecz Rozwoju w ramach realizacji planu działania Partnerstwa. Jest to wydatek kwalifikowalny wyłącznie w przypadku partnerów, którzy nie mają możliwości odzyskiwania/odliczania VAT na zasadach obowiązującego w Polsce prawa w zakresie podatku od towarów i usług. Wraz z wnioskiem o finansowanie projektu wszyscy partnerzy w ramach Partnerstwa powinni złożyć stosowne oświadczenie na ten temat (tekst oświadczenia zostanie opracowany przez Instytucję Zarządzającą).

Zlecenie zadań

Organizacja zarządzająca Partnerstwem na rzecz Rozwoju może przewidywać zlecenie realizacji części zadań wykonawcy. Należy wówczas pamiętać o dwóch podstawowych kwestiach. Pierwsza – to konieczność przestrzegania przepisów dotyczących zamówień publicznych. Druga – to ciążyący na projektodawcy obowiązek prowadzenia właściwej dokumentacji i związana z tym konieczność wprowadzenia stosownych zapisów do umowy z wykonawcą. Płatność z tytułu wykonania kontraktu przez wykonawcę musi być oparta na realnych wyliczeniach poniesionych wydatków – w żadnym wypadku nie może być wyliczona jako udział w ogólnych wydatkach.

W momencie wnioskowania o kolejną transzę dotacji Partnerstwo powinno dołączyć do odpowiedniego formularza fakturę od wykonawcy za zlecone zadanie. Faktura ta powinna

określać pozycje według kategorii wydatków zgodnie ze wskazaniami dokumentacji przetargowej oraz pozycjami zawartymi w umowie między organizacją zarządzającą Partnerstwem a wykonawcą (dotyczy to zarówno kategorii, jak i wysokości wydatków).

Dopuszczalny jest jeden poziom zlecenia (Partnerstwo może zlecić część projektu innej instytucji, nie wchodzącej w skład Partnerstwa, która nie ma już prawa dalszego zlecenia i jest zobowiązana wykonać zadanie samodzielnie).

A u d y t

W trakcie *Działania 2* Partnerstwa EQUAL będą poddane audytowi (przez niezależną firmę). Wydatki związane z audytem, wymagany przez Instytucję Zarządzającą i bezpośrednio związane z Partnerstwem, są kwalifikowalne, mogą więc zostać sfinansowane w ramach przyznanego finansowania.

Za kwalifikowalne uznawane są ponadto następujące wydatki administracyjne, związane z planem działań Partnerstwa na rzecz Rozwoju:

- wydatki na rekrutację beneficjentów ostatecznych;
- wydatki na doradztwo prawne związane bezpośrednio z planem działań Partnerstwa, a także opłaty notarialne;
- wydatki na usługi księgowe;
- opłaty za przesyłki pocztowe;
- wydatki związane z prowadzeniem dokumentacji;
- wydatki na materiały informacyjne i promocyjne;
- wydatki związane z oceną i oddziaływaniem projektu oraz jego monitorowaniem.

W żadnym wypadku nie mogą być uznane za kwalifikowalne następujące wydatki:

- pożyczki i spłaty rat oraz odsetek;
- wydatki poniesione na przygotowanie wniosku;
- wydatki nie odnoszące się jednoznacznie do Partnerstwa na rzecz Rozwoju;
- wydatki nieudokumentowane;
- wydatki na prace zlecone obliczone jako procent od wydatków całkowitych;
- wydatki na zakup ziemi i nieruchomości;
- opłaty VAT, (w przypadku, gdy istnieje możliwość jego odliczenia/odzyskania na zasadach obowiązującego w Polsce prawa);
- wydatki na zakup używanych maszyn i urządzeń, jeżeli ich wartość może być amortyzowana zgodnie z krajowymi przepisami;
- odpisy amortyzacyjne dotyczące majątku zakupionego przy udziale środków Unii Europejskiej;
- wydatki na mandaty, opłaty karne i wydatki na procesy sądowe.

9. JAKIE INNE WYMAGANIA MUSI SPEŁNIAĆ PROJEKT EQUAL?

Informacja i promocja

Wszystkie instytucje zaangażowane w proces wdrażania Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL mają obowiązek informowania społeczeństwa o wykorzystaniu środków funduszy strukturalnych przy realizacji projektów.

Na etapie składania wniosku o finansowanie projektu projektodawca jest proszony o przedstawienie planowanego sposobu informowania o finansowaniu projektu z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i EQUAL.

Obowiązek informowania o fakcie, że projekty są współfinansowane z EFS wynika z Rozporządzenia Rady nr 1260/1999 art. 46 oraz z Rozporządzenia nr 1159/2000/WE. Dokumenty te określają, w jaki sposób powinny być oznaczane pomieszczenia, w których realizowane są działania finansowane z EFS, sprzęt zakupiony w ramach projektu, publikacje, dokumenty itp. Formą informacji o wkładzie Unii Europejskiej i EFS oraz EQUAL, oprócz opisu słownego, jest umieszczenie logo Unii i logo EFS oraz logo EQUAL w Polsce.

Wskazywanie udziału może odbywać się przez:

- plakaty wskazujące na wkład Unii i EFS oraz EQUAL w dany projekt;
- powiadomienie odbiorców (wszystkie zawiadomienia skierowane do odbiorców i wysyłane do właściwych władz powinny zawierać informację o współfinansowaniu projektu z EFS i EQUAL oraz określać kwotę lub udział finansowy tego współfinansowania);
- publikacje (broшуry, biuletyny, ulotki): powinny zawierać na stronie tytułowej jasną informację o udziale Unii w projekcie oraz logo EFS, logo EQUAL i logo UE;
- dyplomy i certyfikaty: powinny zawierać oznaczenie udziału funduszu, tj. logo EFS i logo EQUAL;
- strony internetowe i środki audiowizualne: powinny zawierać informację o udziale Unii w projekcie, a także – jeśli to możliwe – logo funduszu EFS, logo EQUAL i logo UE oraz linki do stron internetowych (www.efs.gov.pl i www.europa.eu.int);
- imprezy promocyjne (targi, wystawy, pokazy, konferencje, seminaria): w ich trakcie udział Unii Europejskiej, EQUAL powinien być wyrażany przez wykorzystanie flag europejskich i stanowisk informacyjnych oraz plakatów EQUAL oraz emblematu UE.

Logo EFS i logo EQUAL

Emblemat Wspólnoty, logo EFS oraz logo IW EQUAL w formacie jpg są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy (www.mgpiops.gov.pl) oraz na stronie Europejskiego Funduszu Społecznego (www.efs.gov.pl). Oprócz nich znajduje się tam książka tożsamości EFS i książka tożsamości EQUAL. Określają one zasady korzystania z logo (wielkość, proporcje, otoczenie, kolorystykę, rodzaje tła, na których można je zamieszczać). Oprócz plików z logo przygotowanym do najprostszyc zastosowań (Internet, dokumenty), logo jest przygotowane także w formatach pozwalających na wykorzystanie w publikacjach. Niekiedy przy przygotowaniu logo połączonego ze stałym dla regionu hasłem

powstaje potrzeba opisania go wymienioną w książce tożsamości czcionką, która wymaga wykorzystania profesjonalnego oprogramowania graficznego (np. Corel Draw, Adobe Illustrator). Pomocy w zaprojektowaniu odpowiedniego napisu może udzielić Zespół ds. Szkoleń, Promocji i Informacji Instytucji Zarządzającej EQUAL.

Monitoring i sprawozdaw- czość

Każde Partnerstwo na rzecz Rozwoju ma obowiązek monitorowania swojego działania oraz sporządzania sprawozdań zgodnie z zawartą umową i wskazówkami Krajowej Struktury Wsparcia. Dane wynikające z monitorowania można podzielić na dane związane z finansowaniem oraz dane obrazujące zakres i wyniki działalności.

Raporty są wypełniane i składane po zakończeniu każdego kwartału kalendarzowego (raport kwartalny) i roku (raport roczny) oraz po zakończeniu realizacji projektu (raport końcowy). Zakres informacji zawartych w raportach uzależniony jest od *Działania* realizowanego w danym okresie przez Partnerstwo.

Wymienione raporty służą informowaniu Krajowej Struktury Wsparcia o postępach i ewentualnych trudnościach pojawiających się w trakcie realizacji poszczególnych Działań oraz przekazywaniu danych do Instytucji Zarządzającej EQUAL.

Szczegółowe informacje na temat zakresu informacji przedstawianych w raportach oraz terminów przekazywania raportów do Krajowej Struktury Wsparcia zostaną przedstawione w *Poradniku dla Partnerstw na rzecz Rozwoju*.

O c e n a

Oceny programu dokonuje się na trzech poziomach: projektu, programu i wspólnotowym.

Oceny na poziomie projektu dokonuje Partnerstwo na Rzecz Rozwoju. Na etapie składania wniosku o finansowanie projektu każde Partnerstwo powinno przedstawić sposób realizacji oceny *Działania 1* oraz na zakończenie *Działania 1* procedury według których dokonywać będzie oceny projektu w trakcie realizacji *Działania 2* i *3*, a także po ich zakończeniu. Procedury te powinny zawierać wyjaśnienie, jakiego rodzaju dane i informacje będą stanowiły przedmiot oceny, sposób, w jaki Partnerstwo chce przedstawić te dane oraz sposób przeprowadzenia analizy danych. Podobnie powinny być przygotowane szczegółowe dane dotyczące oceny współpracy ponadnarodowej.

Istnieją trzy etapy oceny Partnerstwa:

- monitorowanie działań oraz ich wyników;
- ocena wpływu działań;
- ocena sposobu wdrażania działań i funkcjonowania samego Partnerstwa.

Zarówno ocena wpływu działań, jak i ocena sposobu wdrażania oraz funkcjonowania Partnerstwa mogą być realizowane m.in. poprzez:

- regularne rozmowy podczas spotkań partnerów;
- pisemną ocenę przygotowaną przez każdego z partnerów z zastosowaniem jednolitego formatu, listy tematów lub ankiety;
- ocenę podobnych projektów realizowanych na poziomie krajowym;
- ocenę niezależnego eksperta.

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* wnioskodawca nie jest zobowiązany do przedstawiania kompletnych procedur oceny realizacji działań Partnerstwa. Opis sposobu realizacji oceny we wniosku powinien jedynie przedstawiać mechanizmy zapewniające ocenę bieżącą ze wskazaniem partnera odpowiedzialnego za koordynację zadań związanych z oceną. Ocena bieżąca sposobu realizacji *Działania 1* pozwoli partnerom na weryfikację realizacji zakładanych celów, na analizę skuteczności wybranego przez Partnerstwo sposobu zarządzania oraz sposobu realizacji zasad EQUAL już od początku realizacji działań. Ocena ta pozwoli również na ewentualne zmiany i utworzenie wysokiej jakości Partnerstwa z chwilą rozpoczęcia *Działania 2*.

Szczegółowe informacje na temat przygotowania procedur oceny Działania 2 i 3 zostaną przedstawione w *Poradniku dla Partnerstw na rzecz Rozwoju*.

Kontrola finansowa

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* (wniosek o przystąpienie do EQUAL), wnioskodawca jest zobowiązany do opisania procedur wewnętrznej kontroli finansowej stosowanej przez organizację zarządzającą oraz opisania sposobu, w jaki system ten zostanie wykorzystany przy kontroli finansowej Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

Obowiązek przeprowadzenia kontroli środków wydatkowanych przez poszczególnych partnerów Partnerstwa spoczywa na organizacji zarządzającej, która jest zobowiązana do wykrywania nieprawidłowości, zgłaszania ich do Krajowej Struktury Wsparcia, a także podejmowania odpowiednich środków zaradczych, odzyskiwania nienależnych wypłat, oraz weryfikacji wykorzystania środków przez poszczególnych partnerów.

Jeśli chodzi o kontrolę przeprowadzaną przez instytucje zewnętrzne (wymienione w rozdziale 3), to z punktu widzenia projektodawców najbardziej istotne są kontrole dotyczące projektów, odbywające się na miejscu realizacji projektów oraz działania projektodawcy. Zazwyczaj kontrola jest zapowiadana. Aby przebiegała ona sprawnie, należy przygotować następujące dokumenty:

- zatwierdzony projekt i podpisaną umowę finansowania Działania z ewentualnymi zmianami;
- odpowiednie dokumenty księgowe;
- raporty okresowe i ewentualnie raport końcowy,

- wnioski o płatność;
- objaśnienia dotyczące wyliczenia części finansowania prywatnego (jeśli dotyczy);
- listy uczestników, oraz wykaz godzin ich pracy;
- karty pracy własnych pracowników; wykazy wynagrodzeń godzinowych i ewentualnych kosztów dodatkowych.

Podczas kontroli konieczna jest obecność kluczowych osób, które potrafią udzielić wyjaśnień na temat procedur, wydatków i treści projektu. Kontrolowana instytucja otrzyma protokół kontroli.

Należy też pamiętać, iż przeprowadzana kontrola dotyczy całości realizowanego projektu, a więc również części finansowanej ewentualnie ze środków prywatnych, a nie tylko części finansowanej ze środków publicznych.

Audyt

Audyt Partnerstw na rzecz Rozwoju zostanie przeprowadzony przez niezależnego audytora w połowie *Działania 2*.

Obowiązki Partnerstw na rzecz Rozwoju związane z koniecznością przeprowadzenia audytu zostaną omówione w *Poradniku dla Partnerstw na rzecz Rozwoju*.

Zmiany w projekcie

Obowiązkiem Partnerstwa na rzecz Rozwoju jest zgłaszanie wszelkich zmian w trakcie realizacji projektu. Jeżeli podczas trwania prac nad projektem okaże się, że wymaga on istotnych zmian w stosunku do wniosku i umowy, to Partnerstwo jest zobowiązane rozpocząć negocjacje w celu zmiany umowy. Zmiany związane z terminami realizacji zadań (dotyczące numeru konta czy adresu, potrzeby zaproszenia nowego partnera lub też konieczności zmiany partnera pełniącego funkcję organizacji zarządzającej itp.) wymagają zgłoszenia (niezwłocznie po stwierdzeniu takiej potrzeby) do Krajowej Struktury Wsparcia. Wprowadzenie zmian wymaga uprzedniego zatwierdzenia przez KSW (w formie aneksu do umowy). Zmiany nie mogą być wprowadzone przed zatwierdzeniem.

Projekty nieukończone

W sytuacji, gdy Partnerstwo na rzecz Rozwoju rezygnuje z realizacji projektu przed upływem okresu przewidzianego na jego realizację i oznacza to niewykorzystanie środków, projekt ten jest uważany za nieukończony. W przypadku wystąpienia takiego zagrożenia organizacja zarządzająca jest zobowiązana niezwłocznie poinformować o rozwiązaniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju przed terminem określonym w umowie o finansowanie *Działania*. Należy również przedstawić uzasadnienie nieukończenia projektu. Krajowa Struktura Wsparcia podejmie decyzję o wysokości środków, które podlegają zwrotowi w zależności od osiągniętych rezultatów. W przypadku niedopełnienia tego obowiązku wszystkie przyszłe projekty wnioskodawcy/organizacji zarządzającej o wsparcie ze środków EFS zostaną odrzucone.

Przechowywanie dokumentów

Wszystkie dokumenty związane z wdrażaniem i finansowaniem projektu (oryginały lub kopie poświadczone za zgodność z oryginałem) należy przechowywać przez okres 3 lat od daty wypłacenia przez Komisję Europejską salda końcowego dla Programu. Biorąc pod uwagę regulacje zawarte w Rozporządzeniu nr 1260/99 UE minimalny termin przechowywania dokumentacji upływa w dniu 31. grudnia 2013 roku. Termin ten nie uwzględnia przypadku wstrzymania płatności końcowej przez Komisję Europejską w związku z wykryciem np. poważnych nieprawidłowości (w tym przypadku terminy te mogą ulec wydłużeniu). Dla poszczególnych rodzajów dokumentów przepisy krajowe mogą zakładać dłuższy okres przechowywania.

W przypadku postępowania sądowego lub na wniosek Komisji Europejskiej termin ten może zostać zawieszony, co dla projektodawców będzie oznaczało przedłużenie terminu przechowywania dokumentów.

Dokumenty dotyczące udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom należy przechowywać przez 10 lat od czasu udzielenia pomocy.

Obowiązkowo należy przechowywać następujące dokumenty (kopie):

- oryginalny formularz zgłoszonego wniosku;
- pismo informujące o akceptacji wniosku i przyznaniu dotacji;
- umowę finansowania projektu;
- faktury i inne dokumenty potwierdzające poniesienie wydatków;
- wyciągi z konta bankowego (subkonta projektu);
- raporty i dokumenty potwierdzające informacje zawarte w raportach;
- wnioski płatnicze;
- wszelkie istotne pisma wysyłane i otrzymywane, w tym zwłaszcza korespondencję dotyczącą zmian w projekcie;
- umowy z wykonawcami wraz z dokumentacją dotyczącą sposobu wyłonienia wykonawcy.

Warto wziąć pod uwagę następujące porady praktyczne dotyczące dokumentowania działań w projekcie:

- dobrze jest przechowywać wszystkie notatki robocze dotyczące wyliczeń wydatków projektu – mogą się przydać przy rozliczaniu wydatków i kontroli;
- niezbędne jest dokumentowanie wszelkich zdarzeń;
- każdy rachunek lub inny dokument dotyczący płatności musi być opisany na odwrocie, że dotyczy wydatków poniesionych na „realizację projektu [tytuł] w ramach umowy nr..... z dnia.....” i podpisany przez osobę uprawnioną do potwierdzenia tego wydatku;
- konieczne jest uzgodnienie z partnerami projektu zasad przechowywania dokumentów
 - wobec każdej instytucji uprawnionej do kontroli jedynie wnioskodawca odpowiada za posiadanie niezbędnych dowodów.

Ochrona danych osobowych

Specyfika Europejskiego Funduszu Społecznego i Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL wymaga gromadzenia danych dotyczących ostatecznych beneficjentów pomocy.

W trakcie realizacji projektu zbierane i przetwarzane są dane osobowe w rozumieniu *Ustawy o ochronie danych osobowych*¹¹, tzn. wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. W związku z tym przed rozpoczęciem zbierania i przetwarzania danych należy:

- uzyskać zgodę osób, których dane dotyczą, na przetwarzanie danych w celu monitoringu i ewaluacji projektu;
- poinformować uczestników projektu o celu zbierania danych (w tym o odbiorcach danych), prawie wglądu do swoich danych oraz ich poprawiania, a także o dobrowolności lub obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej.

¹¹ Ustawa z 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz.U. 2002 nr 101, poz. 926 ze zm.). Tekst ustawy oraz szczegółowe informacje na temat ochrony danych osobowych znajdują się na stronie internetowej Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (www.giodo.gov.pl).

ZAŁĄCZNIKI

Z A Ł Ą C Z N I K N R 1 .

Wykaz aktów prawnych konstytuujących Europejski Fundusz Społeczny i określających zasady jego wdrażania

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/99/WE wprowadzające ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych

Rozporządzenie to określa podstawowe zasady funkcjonowania funduszy strukturalnych. Zgodnie z Rozporządzeniem, środki z funduszy strukturalnych powinny przyczyniać się do osiągnięcia trzech celów priorytetowych polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

CEL 1: promowanie rozwoju i strukturalnego dostosowania regionów opóźnionych w rozwoju;

CEL 2: wspieranie gospodarczej i społecznej konwersji obszarów stojących w obliczu problemów strukturalnych;

CEL 3: wspieranie adaptacji i modernizacji polityk i systemów kształcenia, szkolenia i zatrudnienia.

Do regionów objętych Celem 1 zaliczane są regiony, w których PKB na mieszkańca jest niższy od 75% średniej dla Wspólnoty. Są one definiowane na poziomie NUTS II (Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych), które odpowiadają polskim województwom.

Do regionów Celu 2 zaliczane są regiony borykające się z problemami strukturalnymi, przechodzącymi zmiany społeczno-gospodarcze w sektorze przemysłowym i usługowym, upadające obszary wiejskie, obszary miejskie znajdujące się w trudnej sytuacji oraz objęte kryzysem obszary zależne od rybołówstwa.

Do obszarów Celu 3 zalicza się regiony nie objęte wsparciem w ramach Celu 1.

Rozporządzenie określa następujące fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Sekcja Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR). Służą one finansowaniu następujących Celów:

CEL 1: EFRR, EFS, Sekcja Orientacji EFOGR, FIWR;

CEL 2: EFRR, EFS;

CEL 3: EFS.

Rozporządzenie przewiduje następujący podział środków na poszczególne Cele:

69,7% funduszy strukturalnych alokowanych będzie na CEL 1;

11,5% funduszy strukturalnych alokowanych będzie na CEL 2;

12,3% funduszy strukturalnych alokowanych będzie na CEL 3.

Całkowite roczne wpływy państwa członkowskiego z funduszy strukturalnych, w połączeniu ze środkami Funduszu Spójności, nie powinny przekraczać 4% PKB.

Zgodnie z Rozporządzeniem działalność funduszy strukturalnych opiera się na czterech następujących zasadach:

- **Koncentracja** środków na trzech Celach priorytetowych. Dla zwiększenia efektywności funduszy wsparcie nie powinno być rozproszone, lecz skoncentrowane na kilku, precyzyjnie określonych obszarach.
- **Programowanie** oznacza proces organizowania, podejmowania decyzji i finansowania, w wyniku którego formułowane są wieloletnie programy rozwoju.
- **Partnerstwo** oznacza ścisłą współpracę między Komisją Europejską a państwem członkowskim, jak również z władzami i instytucjami desygnowanymi przez państwo członkowskie (władze regionalne, lokalne i inne właściwe władze publiczne, partnerzy społeczni i gospodarczy i inne kompetentne instytucje) i obejmuje przygotowanie, finansowanie, monitorowanie i ocenę pomocy.
- **Dodatkowość** oznacza, iż środki funduszy stanowią jedynie uzupełnienie środków państwa członkowskiego, a nie zastąpienie wydatków strukturalnych państwa członkowskiego.
- Stosunki pomiędzy Komisją a państwami członkowskimi opierają się na **zasadzie subsydiarności**, określonej w Traktacie z Maastricht. Zasada ta określa, iż wdrażanie pomocy powinno być zadaniem państwa członkowskiego na odpowiednim poziomie terytorialnym, nie naruszając przy tym kompetencji Komisji. Jedną z konsekwencji tej zasady jest to, iż wybór projektów i nadzór nad ich realizacją pozostaje w gestii państwa członkowskiego.

Rozporządzenie definiuje wkład finansowy funduszy, zgodnie z którym:

- działanie nie może jednocześnie otrzymywać finansowego wkładu z więcej niż jednego funduszu,
- działanie lub operacja może w tym samym czasie korzystać ze współfinansowania z funduszu strukturalnego jedynie w ramach jednego z Celów,
- żadna operacja nie może korzystać ze współfinansowania z funduszu w ramach Celu 1, 2 lub/ i 3 jednocześnie w ramach Inicjatyw Wspólnoty.

Pułapy wielkości wkładu funduszy powinny być następujące:

- maksimum 75% całkowitego, kwalifikującego się wydatku i przynajmniej 50% kwalifikujących się wydatków publicznych w przypadku działań realizowanych w regionach objętych Celem 1. Jeżeli regiony położone są w państwach objętych pomocą w ramach Funduszu Spójności, to wkład Wspólnoty może wzrosnąć do 80% całkowitego, kwalifikującego się wydatku i maksymalnie do 85% kwalifikującego się wydatku w przypadku regionów najbardziej oddalonych i wysp greckich,
- maksimum 50% całkowitego, kwalifikującego się wydatku, i przynajmniej 25% kwalifikujących się wydatków publicznych w przypadku działań realizowanych na obszarach objętych Celem 2 lub 3.

Pomoc z funduszy strukturalnych dostarczana jest poprzez realizację priorytetów i działań zawartych w programach operacyjnych lub jednolitych dokumentach programowych, progra-

mach Inicjatyw Wspólnoty oraz wsparcia dla pomocy technicznej i działań innowacyjnych. Realizacja programów operacyjnych (dokumentów przyjętych przez Komisję i składających się ze spójnego zestawienia priorytetów, zawierającego działania wieloletnie, które mogą być wdrażane poprzez jeden lub kilka funduszy) służy wdrażaniu Podstaw Wsparcia Wspólnoty, dokumentu zawierającego strategię i priorytety działań funduszy i państwa członkowskiego, ich cele szczegółowe, wielkość wkładu funduszy i innych środków finansowych. Z funduszy strukturalnych finansowane mogą być Inicjatywy Wspólnoty, działania innowacyjne oraz pomoc techniczna.

Fundusze strukturalne finansują cztery Inicjatywy Wspólnoty:

- INTERREG – współpraca przygraniczna, ponadnarodowa i międzyregionalna,
- URBAN – gospodarcza i społeczna regeneracja miast i obszarów miejskich znajdujących się w kryzysie,
- LEADER – rozwój obszarów wiejskich,
- EQUAL – współpraca ponadnarodowa służąca promowaniu nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy.

Rozporządzenie ponadto określa ścisłe zasady programowania, finansowego zarządzania funduszami, monitorowania, kontroli finansowej oraz oceny udzielanej pomocy.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/99/WE w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Rozporządzenie to określa cel Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którym jest wyrównywanie dysproporcji regionalnych we Wspólnocie, poprzez zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju poszczególnych regionów oraz zmniejszanie stopnia opóźnienia regionów i stref najmniej uprzywilejowanych, w tym obszarów wiejskich.

Podstawowym zadaniem EFRR zgodnie z Rozporządzeniem jest przyczynianie się do osiągnięcia Celów 1 i 2 oraz uczestniczenie w ramach Inicjatyw Wspólnoty w finansowaniu współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej oraz gospodarczej i społecznej odnowie miast i okolic podmiejskich dotkniętych kryzysem.

Środki z EFRR przeznaczone są na promowanie spójności gospodarczej i społecznej, poprzez niwelowanie dysproporcji między regionami oraz ich konwersji. Realizując wymienione cele EFRR współuczestniczy w promocji trwałego rozwoju i tworzeniu stałych miejsc pracy.

EFRR może także uczestniczyć w finansowaniu badań inicjowanych przez Komisję dla zidentyfikowania i przeanalizowania problemów rozwoju regionalnego oraz programów pilotażowych, mających na celu zidentyfikowanie i przetestowanie nowych, rozwiązań rozwojowych, regionalnych i lokalnych.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1784/1999/WE w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozporządzenie to precyzuje zadania Europejskiego Funduszu Społecznego, zgodnie z którymi jego działania winny być zorientowane na zapobieganie i przeciwdziałanie bezrobociu oraz na rozwijanie potencjału kadrowego i integrację społeczną rynku pracy. Fundusz pełni rolę „finansowego ramienia” Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz ogłasza corocznie wytyczne w sprawie zatrudnienia. Rozporządzenie określa również obszary wsparcia, w ramach których koncentruje się pomoc EFS oraz definiuje działania spełniające kryteria kwalifikujące się do objęcia pomocą strukturalną.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1685/2000 z dnia 28 lipca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad wdrażania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w zakresie uznawania wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych

Rozporządzenie definiuje zasady, które powinny być stosowane przy określaniu kwalifikowania wydatków zgodnie z formami pomocy określonymi w art. 9 lit. e) Rozporządzenia nr 1260/1999.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 1685/2000 istnieje 12 zasad kwalifikowania się wydatków.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 roku zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 w sprawie szczegółowych zasad wdrażania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w zakresie dotyczącym kwalifikowalności wydatków w ramach pomocy współfinansowanej ze środków funduszy strukturalnych oraz uchylające Rozporządzenie (WE) nr 1145/2003

Rozporządzenie określa zasady kwalifikowalności wydatków wspólne dla wszystkich funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1159/2000 z 30 maja 2000 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych podejmowanych przez państwa członkowskie, dotyczące pomocy z funduszy strukturalnych

Rozporządzenie zawiera ogólne zasady oraz zakres informacji i promocji dotyczącej pomocy z Europejskiego Funduszu Społecznego. Opisane w nim działania informacyjno-promocyjne dotyczą Podstaw Wsparcia Wspólnoty, programów operacyjnych, jednolitych dokumentów programowych oraz programów inicjatyw wspólnotowych określonych w Rozporządzeniu nr 1260/1999. Ponadto określone zostały cele działań informacyjno-promocyjnych oraz grupy docelowe, wdrażanie działań informacyjnych i promocyjnych, prace Komitetów Monitorujących, współpraca na zasadach partnerskich i wymiana doświadczeń.

Rozporządzenie definiuje ponadto przepisy dotyczące technicznych środków informacji i promocji, takich jak billboardy, tablice pamiątkowe, plakaty, materiały informacyjne, imprezy informacyjne i inne.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 438/2001 z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrożenia rozporządzenia Rady nr 1260/1999 w sprawie systemów zarządzania i kontroli w zakresie pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych

Rozporządzenie określa systemy zarządzania i kontroli w zakresie pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych zarządzanych przez państwa członkowskie. Określa formę, w jakiej powinny być wystawiane poświadczenia wydatków oraz nakłada wymóg organizowania sprawdzania dokonywanych operacji. Określa także zasady dokonywania poświadczania zamknięcia pomocy oraz formę i zawartość przechowywanej informacji księgowej i przedstawianej na żądanie Komisji. Załączniki do Rozporządzenia stanowią formularze dotyczące: poświadczenia i bilansu wydatków oraz wniosku o refundację.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2001 z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady nr 1260/1999 w zakresie dotyczącym procedury dokonywania korekt finansowych pomocy przyznawanej w ramach funduszy strukturalnych

Rozporządzenie dotyczy procedury dokonywania korekt finansowych w pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych, którą administrują państwa członkowskie. Dokument ten ustanawia reguły postępowania w przypadku korekt finansowych dokonywanych przez państwa członkowskie oraz korekt finansowych dokonywanych przez Komisję.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 roku w sprawie zastosowania artykułów 87 i 88 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej do pomocy na cele szkoleniowe

Rozporządzenie dotyczy pomocy publicznej przeznaczonej na cele szkoleniowe. Zawiera uzasadnienie dopuszczalności pomocy na szkolenia oraz szczegółowe warunki dopuszczalności pomocy.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania artykułów 87 i 88 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej do pomocy *de minimis*

Rozporządzenie dotyczy szczegółowych zasad stosowania pomocy publicznej *de minimis*, która może być udzielona przedsiębiorcy w ciągu trzech kolejnych lat do wysokości 100 tys. euro. Pomoc *de minimis* nie wpływa na wymianę handlową pomiędzy państwami UE i nie zniekształca konkurencji. Powyższy dokument ustanawia szczegółowe kryteria pomocy *de minimis*.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania artykułów 87 i 88 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw

Rozporządzenie określa zasady dopuszczalności pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz warunki zwolnienia z notyfikacji programów pomocowych oraz pomocy *ad hoc*. Rozporządzenie ma wyłącznie zastosowanie do pomocy na inwestycje lub na świadczenia określonych usług dla MŚP oraz pokrycie wydatków związanych z udziałem w targach.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2204/2002 z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia

Rozporządzenie stosuje się w odniesieniu do systemów, które stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej oraz zapewniają pomoc w zakresie tworzenia miejsc pracy, rekrutacji pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji lub niepełnosprawnych bądź w zakresie pokrycia dodatkowych kosztów zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych.

Rozporządzenia nie stosuje się w odniesieniu do pomocy udzielanej w sektorze górniczym i stoczniowym ani też do pomocy odnoszącej się do tworzenia zatrudnienia w rozumieniu art. 4, udzielanej w sektorze transportowym. Taka pomoc podlega uprzedniej notyfikacji Komisji zgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1681/1994 z dnia 11 lipca 1994 r. dotyczące nieprawidłowości oraz odzyskiwania kwot wypłaconych nieprawidłowo w związku z finansowaniem polityki strukturalnej i organizacją systemu informacji w tej dziedzinie

Rozporządzenie reguluje niektóre aspekty zobowiązań państw członkowskich na mocy art. 23 ust. 1 akapit pierwszy i drugi rozporządzenia nr 4253/88 i w konsekwencji nie powinno wpływać na jakiegokolwiek inne zobowiązania wyływające ze stosowania tego artykułu.

Z A Ł Ą C Z N I K N R 2 .

Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Gospodarczego i Społecznego oraz Komitetu Regionów ustanawiający wytyczne dla drugiej rundy realizacji Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, dotyczące współpracy ponadnarodowej na rzecz promowania nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy „swobodny przepływ dobrych pomysłów”

1. Wprowadzenie

EQUAL jest częścią strategii Unii Europejskiej ukierunkowanej na tworzenie nowych i lepszych miejsc pracy oraz zapewnienia, by nikogo nie pozbawiono do nich dostępu. Jako Inicjatywa Wspólnotowa finansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego EQUAL jest platformą umożliwiającą poszukiwanie i uczenie się nowych sposobów osiągnięcia celów polityki Europejskiej Strategii Zatrudnienia i Procesu Integracji Społecznej. EQUAL różni się od programów głównego nurtu Europejskiego Funduszu Społecznego tym, że jest to laboratorium służące wypracowywaniu nowych sposobów zwalczania dyskryminacji i nierówności na rynku pracy. EQUAL dostarcza przykłady dobrej praktyki w zakresie nowatorskich podejść, kładąc nacisk na aktywną współpracę między państwami członkowskimi, zapewniając tym samym stosowanie oraz upowszechnianie na terenie Unii Europejskiej najlepszych rozwiązań. Wszystkie dziesięć nowych państw członkowskich Unii Europejskiej uczestniczy w Europejskim Funduszu Społecznym i w EQUAL od 1 stycznia 2004 roku. Realizacja Inicjatywy EQUAL odbywa się w dwóch rundach. Runda druga rozpocznie się w 2004 roku, co oznacza, że EQUAL obejmie całe terytorium Unii Europejskiej i będzie się składać z 27¹ Programów.

Unia Europejska opracowała zintegrowaną strategię zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, wyznanie religijne lub przekonania, niepełnosprawność, wiek, bądź orientację seksualną. Koncentrując się na rynku pracy, EQUAL stanowi część tej strategii i wspiera wysiłki na rzecz zwalczania dyskryminacji z wszystkich wymienionych wyżej przyczyn.

2. Cel Komunikatu

Zasady oraz struktura wdrażania EQUAL - to znaczy partnerstwo oparte na zaangażowaniu grup dyskryminowanych (*empowerment*), współpraca ponadnarodowa, włączanie rezultatów programu do polityki (*mainstreaming*), innowacyjność i podejście tematyczne – okazały się niezwykle efektywne we wprowadzaniu wszechstronnego podejścia do niekorzystnej sytuacji i dyskryminacji na rynku pracy. Z tego względu pozostają one w mocy również w drugiej rundzie. Niniejszy Komunikat przedstawia kilka wstępnych rezultatów działań w ramach Inicjatywy EQUAL, ukazując dobre praktyki, które już na obecnym etapie mogą się przyczyniać do zwalczania dyskryminacji i nierówności związanych z rynkiem pracy. W Komunikacie przedstawiono również wytyczne organizacyjne dla drugiej rundy EQUAL, potwierdzając zasady EQUAL, a jednocześnie upraszczając procedury administracyjne w celu zwiększenia efektywności programu.

¹ Belgia i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii uruchomiły po dwa programy Inicjatywy Wspólnotowej.

3. Partnerstwo i zaangażowanie grup dyskryminowanych (*empowerment*)

W pierwszej fazie realizacji Inicjatywy partnerstwo jest najbardziej widocznym rezultatem EQUAL. Celem partnerstwa tworzonego ramach EQUAL jest współpraca wszystkich członków Partnerstwa na rzecz Rozwoju w celu opracowania zintegrowanego podejścia do wielowymiarowych problemów związanych z dyskryminacją, poprzez połączenie wysiłków i zasobów w poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań wspólnie zdefiniowanych problemów oraz w realizacji wspólnie określonych celów.

Powoduje to konieczność zaangażowania wielu instytucji. Wszyscy zaangażowani w realizację działań powinni również brać udział w procesie podejmowania decyzji, a działania powinny być prowadzone na podstawie wspólnie uzgodnionego programu pracy, sporządzonego w formie pisemnej, angażującego również partnerów z innych państw członkowskich.

Partnerstwa w ramach EQUAL są bardzo zróżnicowane, obejmują partnerów, z których wielu nie ma doświadczeń we współpracy. Łączą one wysiłki różnych grup społecznych oraz zasoby, którymi dysponują. Potwierdza to szerokie zaangażowanie organizacji w realizację programów. Szczególnie pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że jedna trzecia Partnerstw na rzecz Rozwoju jest prowadzona przez organizacje pozarządowe.

	Status prawny partnera zarządzającego Partnerstwem na rzecz Rozwoju		Status prawny wszystkich organizacji partnerskich	
	Liczba Partnerstw na rzecz Rozwoju	%	Liczba partnerów	%
Prywatne organizacje <i>non profit</i> (w tym organizacje pozarządowe)	423	33	3831	28
Instytucje publiczne	422	33	4395	32
Organizacje prywatne	295	23	3694	27
Instytucje para-publiczne	72	6	563	4
Partnerzy społeczni (związki zawodowe, konfederacje)	40	3	880	6
Organizacje bez statusu prawnego	22	2	321	2
Spółdzielnie	11	1	133	1
Ogółem	1285	100	13817	100

Skład Partnerstw na rzecz Rozwoju i współpraca w ich ramach są ważnymi czynnikami powodzenia. W połączeniu z aktywnym uczestnictwem osób narażonych na dyskryminację lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze względu na nierówność, daje to nowy impuls do rozwoju partnerstw w EQUAL. Doświadczenia wcześniejszych Inicjatyw Wspólnotowych dowodzą, że sukces zależy w bardzo dużym stopniu od wzajemnych powiązań między partnerami. Jednak stworzenie dobrych relacji między partnerami wymaga czasu. Z tego też względu w trakcie pierwszej fazy EQUAL (*Działanie 1*) przeznacza się środki specjalnie na potrzeby stworzenia warunków do dialogu. Okazało się to niezmiernie ważne, pozwa-

lając na zastanowienie się nad wcześniejszymi doświadczeniami innych państw członkowskich, na identyfikację partnerów ponadnarodowych i zawarcie z nimi porozumienia, z uwzględnieniem potencjalnego wkładu różnych grup, analizy mocnych i słabych stron, oceny powiązań z aktualnie przeprowadzanymi zmianami (na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym), a także nowych możliwości pracy w ramach sieci tematycznych. Na podstawie zaufania i dialogu zbudowanego między partnerami w trakcie *Działania 1*, określono cele, różnorodne role, obowiązki oraz metody zwiększania udziału różnych partnerów. Doświadczenia zdobyte w pierwszej rundzie EQUAL dowodzą, jak ważną sprawą jest by inicjatorzy Partnerstwa na rzecz Rozwoju posiadali wystarczające zasoby (zarówno finansowe, jak i czasowe) oraz odpowiednie narzędzia, w celu przeanalizowania i uzgodnienia wspólnej diagnozy problemów oraz spójnej strategii rozwoju i testowania innowacyjnych praktyk. Tworzenie efektywnych partnerstw oznacza budowanie zaufania między potencjalnymi partnerami, szczególnie ponadnarodowymi (włączając w to wizyty w innych państwach członkowskich) oraz zapewnienie ich zaangażowania. Wydaje się również oczywiste, że dynamika wynikająca z tego dialogu i realizacja uzgodnionego programu pracy nie powinna być osłabiana zbyt długimi procedurami administracyjnymi przy przejściu z *Działania 1* do *Działania 2* (realizacja założeń Partnerstwa). Dlatego też w drugiej rundzie EQUAL czas trwania *Działania 1* będzie tak dostosowany, by wspierać ten ważny dialog. Natomiast przerwa w pracy między *Działaniem 1* a *Działaniem 2* zostanie wyeliminowana poprzez wprowadzenie do *Działania 2* etapu potwierdzenia, co zapewni ciągłość działalności prowadzonej przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju.

3.1. Dobre zarządzanie

Dobre zarządzanie wymaga aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych stron, nie tylko w celu zwiększenia efektywności w tworzeniu i realizacji polityki, ale również w celu lepszego zarządzania procesem, co przyczyni się do skuteczniejszego włączania rezultatów EQUAL do polityki krajowej i europejskiej (*mainstreaming*).

System wdrażania EQUAL łączy główne cechy dobrego zarządzania (*good governance*), gdyż Inicjatywa zajmuje się problemami przekrojowymi, a prace w jej ramach wykraczają poza granice instytucjonalne. Będąc programem innowacyjnym, EQUAL kwestionuje dotychczasowe sposoby rozwiązywania problemów oraz zachęca do zgłaszania nowych i kreatywnych pomysłów. Nauka jest oparta na doświadczeniu, na informacjach o tym, co dobrze funkcjonuje, a co się nie sprawdza, poprzez systematyczną ocenę i korzystanie z racjonalnych dowodów przy ocenie i realizacji polityki oraz przy wyborze możliwych rozwiązań. Należy również uczyć się od podobnych sobie organizacji i uwzględnić w prowadzonych działaniach doświadczenia krajowe i europejskie w danej dziedzinie.

W przypadku Inicjatywy EQUAL, wiele instytucji, korzystających w efekcie z jej rezultatów, występuje w roli realizatorów bądź współrealizatorów projektów. Podobna sytuacja miała miejsce w wypadku programów ADAPT i EMPLOYMENT.² Partnerstwa na rzecz Rozwoju EQUAL obejmują obecnie szeroką gamę partnerów i „potencjalnych użytkowników”, jak np.

² ADAPT i EMPLOYMENT były Inicjatywami Wspólnoty realizowanymi w latach 1994 – 1999.

organizacje pracodawców, instytucje szkoleniowe czy publiczne służby zatrudnienia albo agencje rozwoju gospodarczego. Dzięki temu nie tylko partnerstwo jest szersze, ale również wszystkie zainteresowane strony, szczególnie osoby i organizacje bezpośrednio lub pośrednio zagrożone dyskryminacją i nierównością, są włączone do procesu wdrażania i rozwoju polityki oraz do „mainstreamingu” na wszystkich etapach.

Tym niemniej, aby zapewnić harmonijność innowacyjnych rozwiązań, nawet po wyczerpaniu się funduszy EQUAL, konieczne jest dalsze istnienie powstałych sieci powiązań, w celu wspierania integracji innowacyjnych rozwiązań z polityką na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Dlatego zakres „mainstreamingu” zwiększy się w drugiej rundzie EQUAL (patrz pkt 9 *Mainstreaming*).

4. Podejście tematyczne

4.1. Wsparcie Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Procesu Integracji Społecznej

W celu zapewnienia udziału Inicjatywy we wzroście innowacyjności polityki rynku pracy, pierwsza runda EQUAL była realizowana w kilku obszarach tematycznych, określonych w kontekście czterech filarów Europejskiej Strategii Zatrudnienia (ESZ) – odpowiednio działań i priorytetów programów. Od tego czasu ESZ została zweryfikowana. Większy nacisk położono na cele strategiczne, priorytety i cele szczegółowe, jednak utrzymany został cel nadrzędny, który będzie realizowany w następnej dekadzie, a mianowicie stworzenie najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, opartej na wiedzy, zdolnej do harmonijnego wzrostu gospodarczego, zapewniającej wzrost zatrudnienia i tworzenie lepszych miejsc pracy oraz większą spójność społeczną.

Promocja spójności społecznej jest zasadniczym elementem tej globalnej strategii. W Procesie Integracji Społecznej stosowanie otwartej metody koordynacji w walce z wykluczeniem społecznym pozwala zarówno na spójność, jak i różnorodność działań na szczeblu krajowym. Polityka realizująca cel zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa przybiera różny charakter i niesie różnorodne skutki dla państw członkowskich i grup docelowych w tych państwach. EQUAL również włącza się w Proces Integracji Społecznej poprzez poszukiwanie nowych metod rozwiązywania problemów dyskryminacji i nierówności, – głównych czynników wykluczenia.

W wyniku konsultacji, państwa członkowskie postanowiły pozostawić bez zmian tematy EQUAL w drugiej rundzie Inicjatywy, gdyż w dalszym ciągu wspierane będą nadrzędne cele pełnego zatrudnienia, jakości i wydajności pracy, spójności i zintegrowanego rynku pracy, a tym samym wspierana będzie zarówno Europejska Strategia Zatrudnienia, jak i Proces Integracji Społecznej.

Tak więc druga runda Inicjatywy EQUAL kontynuuje podejście tematyczne, określone w pierwszej rundzie, w celu służenia pomocą wszystkim tym, którzy są narażeni na główne formy dyskryminacji (ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, wyznanie religijne lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną) oraz na nierówność. Każdy obszar tematyczny obejmuje wszystkie te grupy. Zgodnie z art. 1 Rozporządzenia (WE) nr 1260/1999³ promocja równości między kobietami i mężczyznami jest integralnym elementem wszystkich obszarów tematycznych, a także jest przedmiotem działań specjalnych.

Zakresy tematyczne

- Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy wszystkim tym, którzy mają problemy z integracją lub reintegracją na rynku pracy, w celu promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich.
- Zwalczanie rasizmu i ksenofobii w odniesieniu do rynku pracy.
- Zapewnienie powszechnego dostępu do tworzenia przedsiębiorczości poprzez dostarczenie narzędzi niezbędnych dla utworzenia własnej firmy oraz dla identyfikacji i wykorzystania nowych możliwości tworzenia zatrudnienia na obszarach miejskich i wiejskich.
- Umocnienie „gospodarki społecznej” (tzw. trzeciego sektora), w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych oraz poprawa jakości miejsc pracy.
- Wspieranie kształcenia się przez całe życie i integracyjnych form organizacji pracy sprzyjających zatrudnianiu i utrzymywaniu zatrudnienia osób doświadczających dyskryminacji i nierówności na rynku pracy.
- Wspieranie zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce oraz wykorzystania technologii informatycznych i innych nowych technologii.
- Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja mężczyzn i kobiet, którzy opuścili rynek pracy, poprzez wdrażanie bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz usług towarzyszących.
- Ograniczenie nierówności w traktowaniu płci i przeciwdziałanie segregacji zawodowej.
- Pomoc w społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o status uchodźcy.

Zgodnie z art. 7 (7) Rozporządzenia (WE) nr 1260/1999, wkład EFS do Inicjatywy EQUAL w latach 2004-2006 został pod koniec 2003 roku zweryfikowany, z uwzględnieniem wskaźnika waloryzacji cen. W przypadku dotychczasowych państw członkowskich, programy Inicjatywy zostały przyjęte w 2001 roku, a informacje na temat wyboru tematów i związanego z tym finansowania dla każdego państwa członkowskiego są dostępne na stronie internetowej EQUAL. W wyniku waloryzacji cen zostanie zastosowane proporcjonalne dofinansowanie wszystkich zaproponowanych tematów, chyba że państwa członkowskie zaproponują alternatywną alokację i odpowiednio to uzasadnią.

Jeśli chodzi o państwa przystępujące do Unii, projekty Programów Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL zostaną przyjęte po dniu 1 maja 2004 roku. Ponieważ jednak wydatki kwalifikują się do finansowania od 1 stycznia 2004 roku, treść projektów Programów Inicjatywy Wspólnotowej została określona również w styczniu 2004 roku, co ułatwi pełny udział tych krajów w drugiej rundzie EQUAL. Programy Inicjatywy Wspólnotowej dla krajów przystępujących będą się koncentrować na ograniczonej liczbie wybranych tematów, włączając przynajmniej minimalny poziom działań na rzecz osób ubiegających się o status uchodźcy oraz zapewniając komplementarność z programami Europejskiego Funduszu Społecznego, szczególnie w zakresie Celu 1. Jeśli chodzi o obecne państwa członkowskie, każdy Program Inicjatywy Wspólnotowej będzie uwzględniał perspektywę płci na etapie programowania, realizacji, monitorowania i ewaluacji EQUAL.

4.2. Osoby ubiegające się o status uchodźcy

Przygotowanie wspólnej strategii w zakresie polityki uchodźczej, włączając wspólne europejskie rozwiązania w tym zakresie, jest integralnym elementem dążenia Unii Europejskiej do stopniowego tworzenia obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, otwartego dla wszystkich, którzy zmuszeni okolicznościami, zgodnie z prawem szukają ochrony na terenie Unii Europejskiej. Integracja uchodźców w społeczeństwie kraju, w którym mieszkają, jest jednym z celów Konwencji Genewskiej i w związku z tym Unia Europejska wspiera działania swoich państw członkowskich mające na celu promocję ich społecznej i gospodarczej integracji, w takim stopniu, w jakim przyczynia się to do spójności gospodarczej i społecznej. Poza działaniami wspieranymi przez Fundusze Strukturalne i inne działania Wspólnoty w zakresie edukacji i szkolenia zawodowego, w 2000 roku powołano Europejski Fundusz Uchodźczy, który wspiera i promuje wysiłki podejmowane przez państwa członkowskie w zakresie przyjmowania uchodźców i przesiedleńców oraz ponoszenia skutków wyżej wymienionych działań. Jeśli chodzi o osoby ubiegające się o status uchodźcy, a w szczególności warunki ich przyjmowania i dostępność procedur związanych z uzyskaniem statusu uchodźcy, działania w ramach Funduszu przewidują tworzenie infrastruktury lub usług związanych z zakwaterowaniem, pomocą materialną, ochroną zdrowia, pomocą społeczną lub pomocą w formalnościach administracyjnych i sądowych, w tym pomoc prawną.

Włączenie do EQUAL tematu dotyczącego osób ubiegających się o status uchodźcy w czasie, gdy UE opracowywała wspólną politykę wobec tych osób (sformułowano ją w Dyrektywie określającej wspólne minimalne warunki przyjęcia⁴) umożliwiło lepsze zrozumienie różnic między państwami członkowskimi i sposobu, w jaki polityka krajowa wpływa na dostęp osób ubiegających się o status uchodźcy do rynku pracy, edukacji i szkolenia. Dialog ponadnarodowy w ramach partnerstw wzmocnił wymianę doświadczeń na poziomie praktycznym i operacyjnym, ze względu na to, że w całej UE występują podobne wyzwania.

Działania w ramach pierwszej rundy były realizowane przy niekorzystnym nastawieniu części mediów w stosunku do uchodźców. Jednak na szczeblu lokalnym praca partnerstw pokazała korzyści wynikające z zastosowania różnych działań wspierających uchodźców, poczynając od dostępu do szkolenia językowego, poprzez dostęp do edukacji, szkolenia zawodowego, wolontariatu, a kończąc na zatrudnieniu na otwartym rynku pracy. Korzyści były widoczne i wyrażały się w spadku bierności grup docelowych, mniejszym udziale tych osób w szarej strefie i ich większym udziałem w lokalnej gospodarce.

W kilku krajach osoby ubiegające się o status uchodźcy mają swobodny dostęp do edukacji, zasobów szkoleniowych i do rynku pracy, a w dłuższym okresie będzie można porównać rezultaty partnerstw działających w tych krajach z wynikami partnerstw działających w krajach, w których dostęp jest ograniczony. Zebrane dowody powinny pomóc przy dokonywaniu wyboru polityki przez państwa członkowskie w ramach rozwoju Wspólnego Systemu Europejskiego w obszarze uchodźstwa.

Innym obszarem, w którym odnotowuje się dobre rezultaty jest tzw. audyt umiejętności wśród osób ubiegających się o status uchodźcy. Kilka Partnerstw na rzecz Rozwoju opracowuje, bada i stosuje nowe modele pomocy w zakresie integracji zawodowej osób ubie-

gających się o status uchodźcy. Te nowe modele uwzględniają umiejętności nieformalne i „tradycyjne”, odnoszą się do akredytacji kwalifikacji formalnych i dokonują szczegółowego rozpoznania potrzeb szkoleniowych. Proces kontroli umiejętności jest korzystny dla grup docelowych, potencjalnych pracodawców, organizacji szkoleniowych i wolontariatu.

Nawet na tak wczesnym etapie ujawniło się kilka użytecznych kierunków w pracy Partnerstw na rzecz Rozwoju i innych instytucji:

- Kilka Partnerstw na rzecz Rozwoju opowiada się za podejściem neutralnym, podkreślającym znaczenie dostarczania odpowiedniego i wartościowego wsparcia zarówno z punktu widzenia integracji w państwie członkowskim, jak i reintegracji w kraju pochodzenia lub w kraju trzecim.
- Służenie pomocą możliwie najwcześniej po złożeniu wniosku o przyznanie statusu uchodźcy.
- Współdziałanie z pracodawcami: Partnerstwa na rzecz Rozwoju stworzyły różne formy partnerstwa z pracodawcami, jak np. porozumienia o współpracy z firmami w sprawie zatrudnienia osób ubiegających się o status uchodźcy po zakończeniu programu szkoleniowego. Doświadczenia dowodzą, że partnerstwa te wymagają intensywnych powiązań między podmiotami współpracującymi oraz działań na rzecz wzrostu świadomości, w celu motywacji i zaangażowania pracodawców, jednak już na obecnym etapie rezultaty prac w ramach tych partnerstw są pozytywne.

Kilka Partnerstw na rzecz Rozwoju pełniło w Inicjatywie EQUAL rolę katalizatorów dla nowych partnerstw, które poprawiły sytuację w zakresie współpracy i przepływu informacji między organizacjami i praktykami pracującymi z osobami ubiegającymi się o status uchodźcy na szczeblu lokalnym i regionalnym.

EQUAL stwarza możliwości współpracy nowych państw członkowskich z obecnymi państwami członkowskimi, w celu określenia dobrej praktyki w zakresie społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o status uchodźcy. Wprawdzie obecnie w niektórych nowych państwach członkowskich rzeczywista liczba osób ubiegających się o status uchodźcy jest stosunkowo niewielka, sytuacja może się zmienić po przystąpieniu do Unii Europejskiej. W nowych państwach członkowskich działalność w ramach tematu dotyczącego osób ubiegających się o status uchodźcy mogłaby się z pożytkiem koncentrować na działaniach:

- pomagających w rozwoju możliwości sektora pozarządowego i umożliwiających temu sektorowi efektywną pracę w partnerstwie z właściwymi władzami;
- pomagających w rozwoju sieci współpracy w celu wymiany informacji między organizacjami sektora pozarządowego;
- zwiększających integrację społeczną osób ubiegających się o status uchodźcy.

Program prac Europejskiej Grupy Tematycznej ds. osób ubiegających się o status uchodźcy zostanie dostosowany tak, by służył odpowiednią i praktyczną pomocą nowym państwom członkowskim.

Wyzwaniem dla drugiej rundy EQUAL będzie potwierdzenie rezultatów z pierwszej rundy oraz stworzenie platformy wymiany informacji, tak aby zdobyte doświadczenia mogły

dotrzeć do znacznie szerszej grupy zainteresowanych. EQUAL korzysta z przyjęcia dyrektyw dotyczących wspólnej polityki w stosunku do osób ubiegających się o status uchodźcy, która pozwala skoncentrować się raczej na działaniach dotyczących bezpośrednio osób ubiegających się o status uchodźcy niż na działaniach dotyczących osób korzystających z innych form ochrony. Ważne i pomocne w tym względzie jest wyznaczenie wzajemnych relacji oraz określenie komplementarności pomiędzy wsparciem w ramach EQUAL a Europejskim Funduszem Uchodźczym na szczeblu krajowym. Ponieważ zarówno EQUAL, jak i Europejski Fundusz Uchodźczy mogą współpracować z tego samego typu organizacjami i finansować podobne działania adresowane jednak do różnych grup docelowych, państwa członkowskie powinny rozważyć wspólne finansowanie działań, podejmując kroki w celu zarządzania, monitorowania i kontroli tych działań na szczeblu krajowym.

5. Innowacyjność

EQUAL testuje innowacyjne podejścia do wdrażania polityki i programów rynku pracy. Mogą to być podejścia zupełnie nowe lub też elementy przeniesione z innych dziedzin, które zwiększą efektywność prowadzonej polityki. W trakcie drugiej rundy EQUAL będzie kontynuowane testowanie nowych pomysłów i podejść. Niemniej jednak ważne jest również, by innowacyjność uzyskana w pierwszej rundzie EQUAL wywierała wpływ na rezultaty drugiej rundy, stanowiąc ich podstawę. Ponadto jest możliwe, iż w niektórych państwach członkowskich nie zostały w pełni zaspokojone potrzeby rynku pracy w pierwszej rundzie EQUAL, a dobre praktyki w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji na rynku pracy zostały osiągnięte w innych państwach członkowskich o podobnej sytuacji. Dlatego w drugiej rundzie w ramach procedury konkursowej państwa członkowskie mogą określić konkretne potrzeby w zakresie innowacyjności dotyczącej różnych zagadnień rynku pracy. Państwa członkowskie powinny określić na nowo związki między instytucjami lub poszczególnymi obszarami polityki krajowej oraz prowadzonymi działaniami. Powinny również określać wymagania polityki i zachęcać Partnerstwa na rzecz Rozwoju do testowania nowych rozwiązań, w szczególności w dziedzinie ochrony przed bezrobociem, jakości zatrudnienia oraz bezpośredniego tworzenia miejsc pracy.

6. Korzystne praktyki EQUAL

Partnerstwa na rzecz Rozwoju utworzone w ramach EQUAL obejmują dziewięć zakresów tematycznych. Mimo że prace przez cały czas trwają i nie można jeszcze mówić o ostatecznych rezultatach prowadzonych działań, pierwsza runda EQUAL, która rozpoczęła się w 2001 roku, już na obecnym etapie może być ilustracją korzystnych praktyk w zakresie nowych metod postępowania w przypadku dyskryminacji i nierówności.

6.1.1. Niepełno- sprawność

EQUAL zwiększa możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez powiązanie usług szkoleniowych i doradczych adresowanych do pracodawców. Mają one na celu zachęcanie pracodawców, by zatrudniali osoby niepełnosprawne bez towarzyszących temu

procesowi utrudnień i niedogodności administracyjnych. Można tu wymienić konkretne przykłady, jak np. dostępność usług w zakresie rekrutacji i selekcji, szkolenia mające na celu wzrost świadomości o niepełnosprawności, ocenę środowiska w celu służenia pracodawcom pomocą w zapewnieniu miejsc pracy dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz usługi doradcze na temat ulg finansowych, które można otrzymać przy zatrudnieniu i utrzymaniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. EQUAL stara się również zapewnić, by proces reintegracji kierował się raczej podażą niż popytem, co oznacza, że klient, (np. osoba niepełnosprawna) powinien mieć możliwości kierowania procesem swojego zatrudnienia poprzez możliwie najlepsze metody rozwoju własnych umiejętności i wiedzy.

6.1.2. Utrzymanie zatrudnienia pracowników

„Zarządzanie wiekiem” jest bardzo ważnym zagadnieniem na szczeblu krajowym i europejskim. EQUAL testuje nowe pomysły, stosując dwa odmienne i wzajemnie uzupełniające się podejścia: „podejście reaktywne” starające się wyeliminować bezpośrednie bariery w zatrudnieniu osób w starszym wieku (motywacja, szkolenia, nowe metody pracy) oraz podejście „prewencyjne”, jak np. planowanie strategiczne, długofalowe strategie rozwoju zasobów ludzkich i praktyki „Zarządzania wiekiem”. Odnotowano już znaczny postęp w tym zakresie. Największym źródłem motywacji dla starszych pracowników jest fakt, że są oni zauważani i traktowani jak osoby, które przyczynią się do rozwiązania problemów przedsiębiorstwa. Inicjatywę oddolną stosuje się organizując w firmie specjalne sesje, dzięki którym pracownicy mogą wnieść wkład do osiągnięć przedsiębiorstwa, zgłaszając swoje pomysły. Jednocześnie podczas tych sesji uwidacznia się wiedza pracowników w starszym wieku, co podnosi świadomość tych pracowników: zaczynają się oni uważać za „nośniki kultury” (*culture carriers*) dla pracodawców. Chodzi nie tylko o włączenie starszych pracowników w szkolenie, ale także o wspieranie ich w poszukiwaniu nowych obszarów aktywności, które są zgodne ze zmianą ich celów oraz jak najlepsze wykorzystanie ich wiedzy i umiejętności.

6.1.3. Podejmowanie własnej działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne lub bierne zawodowo

Wydaje się, że fundusze kierowane na prowadzenie działalności gospodarczej nie docierają bezpośrednio do grup osób i obszarów będących w niekorzystnej sytuacji. Partnerstwa EQUAL zwykle koncentrują się na kapitale ludzkim w przedsiębiorstwach, zajmując się zarówno barierami w dostępie do funduszy (źródła prywatne i publiczne), jak i zapotrzebowaniem na nie (ewentualni klienci). Testowane są nowe metody, polegające na przekształceniu działalności niesformalizowanej, prowadzonej często przez mniejszości etniczne lub osoby podróżujące, w działalność sformalizowaną, poprzez rozwój umiejętności, zapewnienie odpowiedniego statusu, dochodów i autonomii. Inicjatywa EQUAL funkcjonuje równolegle do wsparcia z innych funduszy (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego lub źródła prywatne) na rzecz zbudowania potencjału finansowego grup i jednostek narażonych na dyskryminację na rynku pracy.

6.1.4. Udział imigrantów w zatrudnieniu i wzroście gospodarczym

Kilka Partnerstw na rzecz Rozwoju podkreślało fakt, że jednym z najbardziej przekonujących argumentów dla pracodawców, zachęcających ich do stosowania różnorodnych działań, było doświadczenie innych pracodawców, którzy mogli „udowodnić” pozytywne skutki różnorodnych strategii dla działalności ich firm (np. jeśli chodzi o zarządzanie w sytuacjach konfliktowych i eliminację stresów, fluktuację i absencję chorobową, wizerunek przedsiębiorstwa i zróżnicowanie usług). Do skutecznych działań należy formułowanie kryteriów i tworzenie systemów nagradzania „pracodawców równych szans”, organizacja rozmów okrągłego stołu dla przedstawicieli organizacji pracodawców na szczeblu lokalnym i rozwój sieci lokalnych pracodawców. Przedstawianie modeli ról i oferowanie pracodawcom możliwości uczenia się od siebie wzajemnie doprowadziło do szerszego stosowania skutecznych praktyk w zakresie zatrudnienia osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Istnieją również pozytywne doświadczenia w zakresie przekazywania dobrych praktyk i korzystania z modelowych ról i rozwiązań dostarczonych przez partnerów ponadnarodowych.

6.1.5. Promocja adaptacyjności na rynku pracy

Innym wyzwaniem dla Inicjatywy EQUAL jest promowanie dostępu do edukacji i szkoleń „w rzeczywistym świecie”, gdzie barierami są ograniczenia czasowe i problemy życiowe oraz brak doświadczenia w zakresie uczenia się. Są to w szczególności bariery dla osób, które nie mają nawyków uczenia się. Sytuację może zmienić stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w nowych miejscach, (np. w supermarketach) w celu zwiększenia korzystania z alternatywnych narzędzi, które wprowadzają do miejsca pracy model wspólnego uczenia się.

6.1.6. Budowanie strategii kształcenia ustawicznego

Osoby mające niskie kwalifikacje lub nie mające kwalifikacji, albo takie, które nie mają nawyków uczenia się, napotykają bariery przy wejściu na rynek pracy i w osiągnięciu awansu zawodowego. EQUAL umożliwia wielu partnerom – i nowym partnerstwom – poprawę tej sytuacji, dzięki wspólnej pracy na szczeblu lokalnym, z wykorzystaniem nowych metod działania. Wiele społeczności lokalnych rozpoczęło współpracę na rzecz utworzenia systemu usług edukacyjnych i szkoleniowych dostosowanych do potrzeb i możliwości osób uczących się.

6.1.7. Segregacja płciowa w różnych sektorach i zawodach

Dzięki pracy z dziećmi i młodzieżą EQUAL zajmuje się nie tylko dzieleniem ról i wyborami zawodowymi przyszłych generacji, ale również wzorcami zachowań obecnych generacji. W ramach EQUAL testowano innowacyjne programy nauczania w szkołach podstawowych i średnich, które starają się wpływać na tradycyjny podział ról i związane z tym stereotypy w dziedzinie nauki i technologii. Na przykład pewne zjawiska chemiczne lub fizyczne wyjaśnia się na przykładzie procesów stosowanych w gospodarstwie domowym, takich jak gotowanie, pieczenie czy prasowanie. Projekt ten okazał się skuteczny, gdyż dziewczęta były w stanie lepiej zrozumieć to, czego je uczono oraz zaczęły traktować naukę jako jedną z możliwości przy wyborze kariery.

6.1.8.

Dzielenie się obowiązkami opiekuńczymi i domowymi

W ramach EQUAL rozpoczęto kampanię publiczną pt. „Mężczyźni dają przykład”, mającą na celu podkreślenie roli aktywnego ojcostwa. Rozpoczęły się dyskusje wywołane licznymi reklamami w środkach masowego przekazu i wspierane konferencjami prasowymi. Opracowano stronę internetową, zorganizowano audycję telewizyjną „talk-show” (2 x 12 programów) i wiele innych imprez. Pierwsze reklamy telewizyjne miały na celu uświadomienie mężczyznom, jakich wymówek używają w celu unikania obowiązków domowych. Po jakimś czasie strategia została ukierunkowana raczej na motywowanie i inspirowanie niż prowokację. W drugim etapie kampanii reklamowej podkreślano również potrzebę nauczania kobiet tego, jak pozbywać się swojego „monopolu w obowiązkach domowych” i jak rezygnować ze swoich silnych przekonań co do tego, jak należy te obowiązki wykonywać. Ważne jest tutaj uznanie męskich sposobów opieki nad dziećmi czy też sposobów wykonywania prac domowych. We współpracy z dużymi firmami, organizacjami pozarządowymi czy znaną drużyną piłkarską, w ramach EQUAL organizowane są imprezy, spotkania umożliwiające ojcom przyjemne spędzanie czasu ze swoimi dziećmi oraz uświadamiające im, jakiego rodzaju zmiany może to spowodować w życiu członków ich rodzin.

6.1.9.

Spółeczna odpowiedzialność w biznesie

Małe przedsiębiorstwa nie mają dużych zasobów ludzkich i w konsekwencji podejście oparte na różnorodności wynikające ze społecznej odpowiedzialności w biznesie jest dla nich mniej istotne i atrakcyjne. EQUAL poszukuje nowych metod zachęcania małych firm do odgrywania aktywnej roli w integracji grup będących w niekorzystnej sytuacji. Bada się też inne typy działań, jak np. subsydiowane zatrudnienie oraz pomoc ze strony organizacji pośredniczących. Uzyskano tutaj pozytywne rezultaty dzięki osobistym kontaktom z pracodawcami z małych przedsiębiorstw oraz służeniu im pomocą i oferowaniu różnorodnych usług (programy szkoleniowe, pomoc mentorów, zarządzanie typu „case management”, kojarzenie pracodawców i pracowników itp.). Umożliwia to małym i średnim przedsiębiorstwom rozwiązywanie problemów związanych z zatrudnianiem osób mających specjalne potrzeby.

6.1.10.

Reintegracja na rzecz zwalczania wykluczenia społecznego

W ramach Inicjatywy EQUAL prowadzono aktywne działania prewencyjne mające na celu minimalizację dopływu do bezrobocia, szczególnie długookresowego. Wiązały się one z zasadą „wychodzenia z właściwą ofertą do odpowiednich osób we właściwym czasie”. W ramach EQUAL przeprowadzono akcje w więzieniach w celu oceny i weryfikacji umiejętności zawodowych więźniów oraz dostosowania programów reintegracyjnych i ogólnodostępnych szkoleń. Osoby opuszczające zakłady karne bardzo często pozostawiane są samym sobie. Z powodu niskiego mniemania o sobie i często niskiego poziomu wykształcenia mają one małe szanse na znalezienie pracy, co grozi powrotem do przestępczości. Narażone są na dyskryminację na rynku pracy, gdyż pracodawcy niechętnie zatrudniają byłych więźniów. W ramach EQUAL dokonywana jest ocena kompetencji więźniów (byłych więźniów), przygotowywane są odpowiednie instru-

menty pracy z nimi, szkoleni są trenerzy, organizowane są spotkania w celu wymiany doświadczeń. Istniejące kanały komunikacji publicznych służb zatrudnienia wykorzystuje się do podnoszenia świadomości pracodawców. W ramach partnerstwa współpracują partnerzy społeczni, instytucje edukacyjne, publiczne służby zatrudnienia, Ministerstwo Sprawiedliwości i inne zainteresowane grupy. Niemniej jednak działania nie ograniczają się do szkoleń, gdyż bardzo ważne jest również włączenie organizacji zajmujących się reintegracją społeczną do pracy w ramach partnerstw.

6.1.11. Gospodarka społeczna – wzrost zatrudnienia i podniesienie jakości pracy

EQUAL bada użyteczność tzw. franchisingu w gospodarce społecznej. Za model małego przedsiębiorstwa społecznego przyjęto małą spółdzielnię, która przez 10 lat prowadziła hotel. Działalność ta okazała się sukcesem nie tylko z ekonomicznego punktu widzenia, ale również dzięki sposobowi integracji osób będących w niekorzystnej sytuacji oraz zastosowanym metodom nabywania umiejętności zawodowych. EQUAL umożliwia innym grupom osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w innych państwach członkowskich korzystanie z tego modelu i związanego z nim procesu rozwoju. Model ten można również zastosować w innych sektorach gospodarki. Działalność ta może mieć pozytywne skutki w tym sensie, że pod koniec okresu realizacji programu może powstać europejska sieć franchisingu grupująca przedsiębiorstwa społeczne.

7. Odpowiedź na pojawiające się nowe wyzwania

Wprawdzie podejście tematyczne pozostanie w drugiej rundzie bez zmian, Inicjatywa EQUAL będzie musiała stawić czoła nowym wyzwaniom.

Rozszerzenie Unii Europejskiej będzie miało znaczny wpływ na EQUAL. Nie tylko zwiększy się geograficzny zasięg Inicjatywy oraz liczba osób, które będą mogły z niej korzystać, ale wzrośnie również liczba programów operacyjnych z 17 do 27. Rośnie więc rola koordynacji programu, w szczególności z punktu widzenia jego charakteru ponadnarodowego i „mainstreamingu”.

7.1. Romowie

Wzrost liczby krajów UE do 25 spowoduje zwiększenie się liczebności społeczności romskiej w powiększonej Europie, czyniąc z niej największą grupę etniczną w UE. Ubóstwo, wykluczenie i dyskryminacja, których doświadczają Romowie, jest to wyzwanie i przedmiot troski dla wszystkich państw członkowskich. Obecne państwa członkowskie opracowały politykę i programy wspierające Romów, którzy już obecnie mieszkają w UE. Jednak po rozszerzeniu Unii wyzwaniom tym trzeba będzie sprostać w znacznie większej skali.

Unia Europejska już od 10 lat wspiera działania na rzecz społeczności romskiej. Dzięki programowi przedakcesyjnemu PHARE, Węgry i Czechy miały możliwość uczestniczenia w pierwszej rundzie EQUAL. Osiągnięto pewne pozytywne rezultaty w Partnerstwach na rzecz Rozwoju adresowanych do Romów. W społeczności tej obserwuje się wyższy

udział kobiet i młodzieży (18-25 lat) niż w innych grupach objętych tradycyjnie zorganizowanymi programami. Uczestnicy tych Partnerstw pochodzą z małych osiedli wiejskich. Notuje się wysoki udział w programie osób będących w niekorzystnej sytuacji z powodu kilku przyczyn (np. niewykształconych kobiet romskich pochodzących ze środowisk wiejskich). Zastosowano podejście zindywidualizowane, w celu stworzenia poczucia „własności” programu. W okresie szkolenia zwraca się uwagę na kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, naukę tego, jak można znaleźć odpowiednią pracę, pomoc społeczną czy jak się nauczyć prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Członkami Partnerstw na rzecz Rozwoju są samorządy mniejszości romskiej i romskie organizacje obywatelskie. Zachęcają one do szerokiego udziału w projekcie, aranżując jednocześnie kontakty potencjalnych pracodawców i pracowników. Ma to na celu wspólne budowanie zintegrowanego podejścia do zatrudnienia.

Jednak kryteria sukcesu projektu – tak jak je widzą sami Romowie – mogą obecnie ulec zmianie. Tak więc zarówno społeczność romska, jak i inne grupy społeczeństwa będą musiały odgrywać aktywną rolę w działaniach na rzecz zbudowania bardziej zintegrowanej Europy. Jako źródło rozwiązań innowacyjnych Inicjatywa EQUAL odgrywa ważną rolę w szukaniu metod rozwiązania problemów związanych z dyskryminacją i nierównością, jest odpowiednim narzędziem dla społeczności romskiej.

7.2. Ofiary handlu ludźmi

Ofiary handlu ludźmi to prawie pół miliona kobiet i dzieci przewożonych co roku do Europy Zachodniej. Jest to handel międzynarodowy, dobrze zorganizowany i jego skala rośnie. Według szacunków CIA handlarze zarabiają do ćwierć miliona dolarów na każdej kobiecie będącej przedmiotem handlu. Są one często kupowane i sprzedawane do: domów publicznych, gdzie są zmuszane do prostytucji, do prywatnych gospodarstw domowych, jako służące, lub zmuszane do pozorowanych „ślubów”, i potem traktowane jak więźniowie.

Nawet jeśli ofiarom udaje się uciec lub zgłosić się do władz, czekają je inne zagrożenia. Okrutna prawda jest taka, że osoby będące przedmiotem handlu mogą być traktowane jak nielegalni imigranci i przestępcy. Grozi im więzienie, zatrzymanie lub wydalenie. Tak więc ofiary doświadczają podwójnej represji.

Rada Europejska wezwała państwa członkowskie do wykorzystania wszelkich dostępnych środków do pomagania ofiarom handlu, a w szczególności do korzystania z Inicjatywy EQUAL. Unia Europejska realizuje działania mające na celu zapobieganie tym zjawiskom i zwalczanie ich dzięki wszechstronnemu podejściu multidyscyplinarnemu. Z punktu widzenia pomocy finansowej, programy wspólnotowe są ważnym narzędziem służącym wzmocnieniu polityki, praktyki i współpracy w walce z handlem ludźmi w ramach Unii Europejskiej oraz pomiędzy państwami członkowskimi i krajami kandydującymi. Działania pomocowe dla ofiar czy też działania prewencyjne i mające na celu ułatwianie integracji społecznej i ekonomicznej ofiar handlu ludźmi mogą uzyskać wsparcie finansowe ze strony Funduszy Strukturalnych (EFS i EFRR). W szczególności Rada zwróciła się do Komisji i do państw członkowskich⁶ o korzysta-

nie ze środków finansowych Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL w celu promocji, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, społecznej i zawodowej integracji grup docelowych, aby im umożliwić bezpieczny powrót do kraju pochodzenia lub zapewnić im odpowiednią ochronę w kraju pobytu.

Z tego względu, podczas drugiej rundy EQUAL, we wszystkich obszarach tematycznych będzie się zwracać uwagę na pomoc dla ofiar handlu ludźmi.

8. Współpraca ponadnaro- dowa

Współpraca między państwami członkowskimi stanowi podstawowy aspekt EQUAL, zaś doświadczenie zdobyte w ramach poprzednich programów, jak również podczas pierwszej rundy EQUAL, wskazuje na to, iż dzięki współpracy ponadnarodowej można osiągnąć znaczące innowacje w zakresie polityk i programów. Współpraca ponadnarodowa w ramach EQUAL rozwija się korzystnie i jak dotąd udało się osiągnąć:

- lepsze zrozumienie natury oraz form dyskryminacji, nierówności oraz wykluczenia na rynku pracy;
- udoskonalone strategie i działania w świetle doświadczeń innych państw członkowskich (na poziomie krajowym, jak również na poziomie Partnerstwa na rzecz Rozwoju);
- strategie oraz działania w kilku państwach członkowskich;
- wiarygodność prac przeprowadzonych w ramach Partnerstwa na rzecz Rozwoju w odniesieniu do liderów opinii społecznej oraz osób opracowujących politykę.

W EQUAL współpraca ponadnarodowa występuje na kilku poziomach.

8.1. Współpraca między Partnerstwami na rzecz Rozwoju

Współpraca ponadnarodowa między Partnerstwami na rzecz Rozwoju jest kluczowym elementem wdrażania EQUAL i łączy Partnerstwa na rzecz Rozwoju z kilku państw członkowskich poprzez ich wspólny program pracy. Aby osiągnąć zamierzone rezultaty, współpraca ponadnarodowa wymaga podzielenia wspólnego podejścia do rozwiązywania konkretnych problemów, opracowywania podobnych i/lub uzupełniających się strategii, podejść i celów oraz zgody co do priorytetów wspólnych działań. Partnerstwa na rzecz Rozwoju opierają swą wspólną pracę na własnej wiedzy i doświadczeniu. Wspólne działania organizowane są w taki sposób, aby osiągnąć znaczną wartość dodaną w zakresie strategii i planów pracy dla każdego z Partnerstw.

Niemniej jednak znalezienie odpowiednich partnerów wśród innych państw członkowskich może być dużym wyzwaniem. Pierwsza runda EQUAL ukazała absolutną konieczność „otwarcia okna ponadnarodowości”, tj. ustanowienia wspólnie ustalonej daty, do której wszystkie Instytucje Zarządzające – po wypełnieniu pojedynczej procedury selekcji – uzupełnią Wspólną Bazę Danych EQUAL (ECDB) zawierającą dane na temat Partnerstw na rzecz Rozwoju, aby zapewnić wszystkim Partnerstwom równe szanse znalezienia partnerów ponadnarodowych. Państwa członkowskie zgodziły się co do tego, że dla drugiej rundy EQUAL to „ponadnarodowe okno” zostanie otwarte 1 stycznia 2005 roku.

Oczekuje się, iż wiele Partnerstw na rzecz Rozwoju szybko znajdzie partnerów, gdy tylko „okno” zostanie otwarte, oraz ustawi wspólne programy pracy, pozwalające na przejście do następnego etapu wdrażania. Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które napotkają trudności w znalezieniu partnerów Komisja będzie wspierać poprzez zorganizowanie, we współpracy z zainteresowanymi Instytucjami Zarządzającymi, targów informacyjnych.

Jako że współpraca ponadnarodowa stanowi integralną część działalności Partnerstwa na rzecz Rozwoju, bez tego elementu program pracy nie jest kompletny. Stąd też w pierwszej rundzie pod koniec *Działania 1* należało złożyć projekt Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju oraz Umowę o Współpracy Ponadnarodowej. Nakłada to dyscyplinę zarówno na Partnerstwa na rzecz Rozwoju, jak i na Instytucje Zarządzające, gdyż Umowa o Współpracy Ponadnarodowej musi zostać zatwierdzona przez Instytucje Zarządzające właściwe dla wszystkich partnerów. W celu ułatwienia tego procesu, ustanowiono internetową bazę danych „Internetowy Moduł Współpracy Ponadnarodowej EQUAL” – (ETCI, pozwalający wszystkim Instytucjom Zarządzającym rozpatrzyć Umowy o Współpracy Ponadnarodowej oraz zamieścić informacje o zatwierdzeniu umowy na stronie internetowej.

W celu uniknięcia powstania zatorów w procedurze zatwierdzania umów, państwa członkowskie zgodziły się na rozpatrywanie składanych dokumentów dotyczących inicjowania partnerstwa, natychmiast w miarę ich napływania. Na tyle, na ile będzie to możliwe, potwierdzenie wstępnej selekcji Partnerstwa na rzecz Rozwoju, włącznie z wieloletnim budżetem na wdrażanie programu prac (*Działanie 2*), będzie z zasady przedstawiane w ciągu 8 tygodni.

8.2. Sieci tematyczne

Proces wymiany informacji oraz wykorzystywania rezultatów innowacji stanowi zasadniczy element EQUAL. Aby to osiągnąć, w państwach członkowskich oraz na poziomie europejskim zostały powołane sieci, zbudowane wokół konkretnych tematów. Sieci te łączą Partnerstwa na rzecz Rozwoju w celu poddania dyskusji oraz ocenie najbardziej korzystnych praktyk oraz rezultatów prac, jak również w celu przygotowania ich upowszechnienia i włączenia do realizowanych strategii. Inni aktorzy, spoza Inicjatywy (tacy jak decydenci polityczni, naukowcy, stowarzyszenia oraz partnerzy społeczni) również zostali włączeni do tego procesu.

Europejskie Grupy Tematyczne koordynują działania tematyczne, podczas gdy Grupy Horyzontalne koncentrują się na uzyskiwaniu informacji i wiedzy z projektów EQUAL.

Partnerstwa na rzecz Rozwoju oceniają, upowszechniają i wymieniają między sobą doświadczenia oraz rezultaty prac zarówno w ramach krajowych sieci tematycznych jak i na poziomie europejskim poprzez Europejskie Grupy Tematyczne. Współpraca na poziomie krajowym i europejskim wspiera

- tematyczne analizy strategicznych podejść oraz osiągniętych rezultatów;
- identyfikację dobrych praktyk, szczególnie odnoszących się do Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Procesu Integracji Społecznej;
- upowszechnianie dobrych praktyk na europejskich forach dyskusyjnych.

9. *Mainstreaming* (włączanie rezultatów do polityk)

Dzięki pomocy technicznej zarówno Instytucje Zarządzające, jak i Komisja Europejska wspierają proces analizy tematycznej. Obejmuje to w szczególności organizację konferencji, seminariów oraz grup roboczych w celu oceny, analizy porównawczej, oferowania oraz wdrażania dobrych praktyk z zakresu EQUAL. Partnerstwa na rzecz Rozwoju uczestniczą w tych sieciach i spotkaniach (w przypadku których koszty uczestnictwa, podróży i utrzymania uważane są za koszty kwalifikowane) oraz wnoszą w nie wkład, co stanowi integralną część ich programów pracy.

Państwa członkowskie współpracują również w dialogu ponadnarodowym. W sposób bardzo widoczny funkcjonują one jako „wiodące” państwo członkowskie dla danej grupy tematycznej i horyzontalnej, tj. jako członek Grupy Sterującej, odpowiedzialnej za opracowanie oraz wdrożenie programu pracy i działań. Organizują również spotkania w ramach EQUAL, samodzielnie lub we współpracy z Komisją Europejską, a także podtrzymują bezpośrednią współpracę między państwami członkowskimi.

Mainstreaming, tj. dostosowanie oraz włączanie nowych koncepcji w politykę i do praktyki instytucji, stanowi duże wyzwanie. Aby ułatwić ten proces, EQUAL dostarcza struktur i narzędzi. Dostarczenie przykładów efektywnych, skutecznych oraz dostosowanych rozwiązań alternatywnych w zakresie realizacji integracyjnych polityk rynku pracy, które mogą być stosowane w różnych państwach członkowskich oraz na szerszą skalę, zależy ostatecznie od każdego z Partnerstw na rzecz Rozwoju, każdego państwa członkowskiego oraz Komisji Europejskiej. Działania te nie powinny ograniczać się do informowania o osiągniętych rezultatach, co jest tylko jednym z etapów procesu *mainstreamingu*.

EQUAL wnosi wkład w efektywne tworzenie polityki poprzez sprawdzanie w praktyce skuteczności stosowanych rozwiązań oraz zapewnianie, by wszyscy partnerzy mogli z tego wyciągać odpowiednie wnioski. Rezultaty tego procesu zostają podsumowane oraz podane do publicznej wiadomości, a następnie wykorzystywane do wzbogacenia wzajemnych analiz polityki, zainicjowanych w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Procesu Integracji Społecznej, działań oceniających na poziomie Unii oraz działań w zakresie upowszechniania oraz wymiany Programów Wspólnoty w ramach artykułu 13 (walka z dyskryminacją) oraz 137 (na rzecz integracji społecznej) Traktatu.

W celu osiągnięcia maksymalnych korzyści z EQUAL, rezultaty należy poddać analizie, w tym analizie porównawczej oraz upowszechnić, aby przyniosły one dobre efekty zarówno w państwach członkowskich jak i w całej Unii Europejskiej. Podobnie jak w przypadku każdego eksperymentu przeprowadzanego w laboratorium, aby wyniki tegoż eksperymentu były trwałe, muszą się one odnosić do szerszego kontekstu (ekonomicznego, politycznego, kulturowego, organizacyjnego). Rezultaty EQUAL muszą stać się częścią systematycznego podejścia do innych polityk i programów, które są realizowane na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. W czasie opracowywania niniejszego Komunikatu większość Partnerstw na rzecz Rozwoju jest dopiero w połowie realizacji swoich działań,

a w konsekwencji wiele rezultatów nadal jest nieznanymi. Niemniej jednak na obecnym etapie oczywiste jest, iż włączanie rezultatów EQUAL do polityki stanowi wyzwanie i stąd podczas drugiej rundy EQUAL zasada ta zostanie wzmocniona.

Uczestniczenie w procesie mainstreamingu jest obowiązkiem Partnerstw na rzecz Rozwoju i stanowi część ich programu pracy. Poza tym, biorąc pod uwagę złożoność problemu, istnieją dodatkowe możliwości finansowania działań adaptacyjnych w ramach EQUAL. Te dodatkowe środki mogą zostać wykorzystane na:

a) adaptację innowacji EQUAL (*Działanie 3*) – wynikających z pierwszej lub z drugiej rundy.

Wnioski do Instytucji Zarządzających mogą być składane przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju działające pojedynczo lub w grupach, przez powoływane na zasadzie *ad hoc* konsorcja partnerów Partnerstwa na rzecz Rozwoju, konsorcja podmiotów mogących wnieść efekt mnożnikowy („multyplikatorów”) oraz ekspertów. Działania na poziomie krajowym lub europejskim mogą obejmować:

- przedstawianie i promowanie przykładów dobrej praktyki;
- uprawnienie innowacji;
- analizę porównawczą innowacji pod względem istniejących powiązań na poziomie krajowym oraz w innych państwach członkowskich;
- rozpowszechnianie innowacji wśród dodatkowych aktorów zainteresowanych odpowiednimi problemami dyskryminacji;
- prezentowanie i transfer dobrych praktyk, włącznie z mentoringiem.

b) Instytucje Zarządzające mogą również finansować dodatkową działalność w zakresie adaptacji do prawodawstwa krajowego (*Działanie 3*), jak na przykład przygotowanie poradników, promocja dobrych praktyk lub innych narzędzi przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju, jako część współpracy w ramach europejskich grup tematycznych.

Ważne jest aby osoby opracowujące politykę, a w szczególności osoby odpowiedzialne za przygotowanie Narodowych Planów Działań w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz Procesu Integracji Społecznej, jak również osoby zaangażowane w realizację Celów 1, 2 i 3 Programów Funduszy Strukturalnych, otrzymały wkład ze strony EQUAL oraz uczestniczyły w procesie mainstreamingu. Najlepiej osiąga się to w sposób ustrukturyzowany, tak więc Komisja rekomenduje, aby państwa członkowskie:

- a) organizowały, przynajmniej raz w roku, wspólne forum dla członków Komitetów Monitorujących programy Funduszy Strukturalnych, szczególnie Celu 3, wraz z członkami Komitetu Monitorującego dla Inicjatywy EQUAL;
- b) rozważyły możliwość corocznego organizowania seminariów na temat Europejskiego Funduszu Społecznego na wzór seminariów zorganizowanych jesienią 2003, które zakończyły się powodzeniem;
- c) kontynuowały tematyczne sieci, które zostały powołane w celu adaptacji rezultatów EQUAL na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;

d) dostarczały w ramach swoich Narodowych Planów Działań konkretnych informacji na temat zatrudnienia i integracji społecznej oraz na temat tego, w jaki sposób rezultaty EQUAL zostały zaadoptowane do prawodawstwa krajowego.

Platforma informacyjna Komisji na temat EQUAL działająca na stronie internetowej⁶ będzie ze swojej strony zapewniać dostęp do dobrych praktyk dotyczących tworzenia i utrzymywania efektywnych partnerstw; zarządzania tworzeniem, testowaniem i analizą porównawczą innowacyjnych rozwiązań. Rezultaty EQUAL zostaną również zaadaptowane w ramach wszystkich Funduszy Strukturalnych oraz innych narzędzi polityki Komisji, w szczególności w obszarze badań, szkoleń, edukacji, polityki przedsiębiorczości oraz sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. W pozostałej części programu zostaną wybrane priorytety mainstreamingu – szczególnie chodzi o zaprezentowanie innowacji EQUAL w użytecznej formie dla osób tworzących politykę, oraz wykorzystanie EQUAL do znajdowania odpowiedzi na niedostatki polityki krajowej.

10. Ewaluacja

10.1. Ocena okresowa

Artykuły 40-43 Rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 nakładają wymóg przeprowadzania oceny programów Inicjatyw Wspólnotowych. Krajowe oceny okresowe zostały rozpoczęte w roku 2001 (po przyjęciu decyzji programowych) przez Instytucje Zarządzające, aby zapewnić możliwość stałych dostosowań niezbędnych dla kolejnych wezwań do składania wniosków). Równolegle Komisja powierzyła niezależnemu konsultantowi przeprowadzenie ewaluacji na szczeblu UE, na podstawie informacji podanych w krajowych raportach oceny oraz własnych analiz i działań roboczych. Przy określaniu wymogów dla ocen krajowych państwom członkowskim zalecono zsynchronizowanie terminów dostarczenia raportów, stosowanie jednolitego podejścia metodologicznego oraz zwracanie uwagi na wspólne kwestie w celu wykorzystania efektów synergii pomiędzy ocenami krajowymi a ocenami na szczeblu UE. Raporty z krajowych ocen okresowych zostały przedłożone Komisji w grudniu 2003, a na ich podstawie przygotowano ocenę na szczeblu UE. Ocena ta koncentruje się na wdrażaniu *Działania 1* (procedury selekcji, tworzenie partnerstw i poszukiwanie partnerów ponadnarodowych) oraz wczesnych elementach *Działania 2* (faza wdrażania) i *Działania 3* (upowszechnianie rezultatów i włączanie ich do polityki (mainstreaming)), jak również na innych działaniach o charakterze ponadnarodowym.

Ewaluatorzy EQUAL na szczeblu UE nie sugerują żadnych zmian w systemie wdrażania zasad EQUAL, niemniej, na podstawie raportów ewaluatorów krajowych oraz własnych analiz i działań roboczych, zwrócili oni uwagę na wiele czynników mogących ograniczać efektywność EQUAL i sformułowali szereg rekomendacji służących jej zwiększeniu.

Ocena odnotowuje także, iż podział funduszy EQUAL pomiędzy poszczególne priorytety jest bardziej równomierny niż w przypadku programów głównego nurtu EFS, przy czym na „Adaptacyjność”, i „Równość szans” w EQUAL przypada proporcjonalnie większy udział, mimo iż w przypadku „Równości szans” wskaźnik ten jest trochę niższy. „Zatrudnialność” jest natomiast najważniejszym priorytetem zarówno dla EQUAL, jak i EFS. Priorytety

EQUAL stanowią wzmocnienie Europejskiej Strategii Zatrudnienia, skupiając się na uczestnictwie w rynku pracy, nierównościach na rynku pracy i modernizacji Publicznych Służb Zatrudnienia. Niemniej jednak Inicjatywa EQUAL jest w mniejszym stopniu skoncentrowana na ochronie przed bezrobociem, jakości miejsc pracy oraz bezpośrednich instrumentach ich kreacji. Aspekty te znajdą swoje odniesienie w rundzie drugiej.

Ocena potwierdza, że zasada partnerstwa okazała się głównym czynnikiem innowacji i wartości dodanej, co miało miejsce szczególnie wówczas, gdy w proces decyzyjny włączeni byli partnerzy reprezentujący grupy doświadczające dyskryminacji i nierówności. Podejście oparte na uczestnictwie w partnerstwie sprzyja zwiększaniu efektywności przedsięwzięć. W EQUAL uczestniczy wiele rodzajów organizacji (w zależności od stopnia decentralizacji), ale konieczna jest ocena wpływu tej różnorodności, w szczególności ze względu na fakt, że zasada zaangażowania grup dyskryminowanych (*empowerment*) bywa rozumiana w odmienny sposób w różnych krajach. Choć w wielu Partnerstwach na Rzecz Rozwoju biorą udział partnerzy zaangażowani poprzednio w ADAPT/EMPLOYMENT, występuje także znaczący udział ze strony władz regionalnych i lokalnych w charakterze partnerów EQUAL. Uczestnictwo partnerów społecznych przedstawia się różnie – pożądane byłoby także większe zaangażowanie ze strony mniej tradycyjnych partnerów, takich jak małe i średnie przedsiębiorstwa oraz małe organizacje pozarządowe.

Ocena zwraca także uwagę na negatywny wpływ braku koordynacji czasowej i proceduralnej pomiędzy Państwami członkowskimi jeśli chodzi o wdrażanie „ponadnarodowości”. W rundzie drugiej odniesieniem do tej kwestii jest tzw. „okno ponadnarodowe”. Współpraca ponadnarodowa nadal przynosi stosunkowo niewielką wartość dodaną i w zbyt małym stopniu przyczynia się do powstawania innowacji. Współpraca ponadnarodowa jest jedną z kluczowych zasad EQUAL, musi zatem być wzmocniona poprzez silniejsze zachęty do wspólnych przedsięwzięć rozwojowych.

Horyzontalne wdrażanie równych szans oraz włączanie do krajowej polityki zagadnień związanych z równością płci są często postrzegane w sposób zbyt wąski i tradycyjny. Zagadnieniom horyzontalnym w tych aspektach należy zatem poświęcić więcej uwagi w drugiej rundzie. Występują także poważne różnice jeśli chodzi o krajowe strategie adaptacji rezultatów do polityki krajowej, rolę jaką w tym zakresie powinny odgrywać Partnerstwa na Rzecz Rozwoju w ramach swoich programów działań oraz mechanizmy przyznawania partnerstwom dodatkowych alokacji na te cele w ramach *Działania 3*. Ewaluatorzy na szczeblu UE zalecają, aby Komisja i państwa członkowskie nadały bardziej przejrzysty i skuteczny kształt wytycznym co do uwzględniania rezultatów EQUAL w rozwoju polityki, a w szczególności zapewniły, by Partnerstwa na Rzecz Rozwoju nie ograniczały się do tradycyjnych działań informacyjnych i angażowały się we włączenie rezultatów do polityki, zarówno w aspekcie pionowym jak i poziomym.

Wpływ EQUAL na wspólnotowe polityki i programy był jak dotąd ograniczony, widoczne są jednak perspektywy poprawy tej sytuacji. Należy przyspieszyć działania dotyczące wdrażania rezultatów, jakie prowadzą Europejskie Grupy Tematyczne, zwłaszcza poprzez promowanie zaangażowania podmiotów nie będących beneficjentami EQUAL. Ponadto struktury, mechanizmy i procedury wprowadzone w celu zarządzania europejskimi sieciami tematycznymi wykazują brak koordynacji, spójności proceduralnej, zaangażowania zainteresowanych podmiotów oraz skutecznych struktur organizacyjnych i komunikacyjnych.

Komisja i państwa członkowskie powinny zatem zracjonalizować organizację Europejskich Grup Tematycznych poprzez:

- zwrócenie szczególnej uwagi na skład i liczebność poszczególnych grup;
- włączenie w działania osób zajmujących się polityką i podmiotów zapewniających uzyskanie efektów mnożnikowych;
- promowanie uczestnictwa zainteresowanych decydentów politycznych z krajów kandydujących;
- podanie jasnych i spójnych kryteriów i procedur stosowanych przy wyborze dobrych praktyk;
- określenie i systematyczny rozwój powiązań strategicznych pomiędzy EQUAL a europejskimi politykami i procesami.

Raport z oceny pozwolił również na zidentyfikowanie problemu procesów selekcyjnych stosowanych w EQUAL. W celu zapewnienia możliwości wnioskowania o uczestnictwo w realizacji EQUAL również członkom Komitetów Monitorujących EQUAL (występują takie przypadki) rola tych Komitetów musi zostać w sposób jasny określona. W sytuacji gdy kryteria oceny i selekcji Partnerstw na Rzecz Rozwoju mogą być ustalane przez Komitety Monitorujące, członkowie reprezentujący organizacje uczestniczące w Partnerstwach nie powinni brać udziału w procesie selekcji by uniknąć jakichkolwiek konfliktów interesów.

10.2. Ocena bieżąca

Ocena EQUAL powinna brać pod uwagę eksperymentalny charakter tego instrumentu i obejmować w związku z tym nie tylko klasyczne płaszczyzny oceny, takie jak zgodność programowa wsparcia, skuteczność, efektywność, użyteczność i trwałość, lecz powinna także skupiać się na procesach, strukturach wsparcia i systemach realizacji polityki.

Po dokonanej już ocenie okresowej obecne państwa członkowskie będą nadal przygotowywać roczne raporty okresowe. Raport 2005 będzie spełnieniem wymogu aktualizacji raportów okresowych, zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia nr 1260/1999.

EQUAL jest instrumentem opartym na uczeniu się. Wytyczne co do monitorowania i ewaluacji EQUAL⁷ wyznaczają ogólne ramy i mają zastosowanie w całym okresie programowania.

Aby właściwie zdefiniować dobrą praktykę i wdrożyć ją do polityki, niezbędna jest stała ocena wszystkich działań EQUAL oraz ciągłe ich monitorowanie pozwalające na uwzględnienie doświadczeń i rezultatów uzyskanych w innych programach. Z tego względu zaleca się Państwom Członkowskim kontynuowanie działań ewaluacyjnych nawet po przekroczeniu formalnie wymaganych w Rozporządzeniu ram czasowych, z myślą o zidentyfikowaniu czynników powodzenia (lub niepowodzenia) innowacji, włączenie rezultatów do prowadzonej polityki oraz trwałości osiągnięć.

W przypadku EQUAL nowe państwa członkowskie wkroczą na nowy grunt, jeśli chodzi o sprawowanie funkcji zarządzania, kwestii programowania oraz rozwoju prowadzonej polityki. Ocena bieżąca ułatwi procesy uczenia się zachodzące wśród zainteresowanych podmiotów oraz przyczyni się do wzmocnienia skuteczności sektora publicznego. W przypadku programu o charakterze ponadnarodowym i innowacyjnym, jakim jest EQUAL, istotne jest aby przyszłe państwa członkowskie wykorzystały okres 2004-2006 na wypracowanie i rozwój zdolności do przeprowadzania ewaluacji programów oraz sformułowanie stosownych wniosków z myślą o okresie programowania 2007-2013. Zaleca się zatem, by państwa te wprowadziły ocenę bieżącą skupiającą się na systemach zarządzania, dynamice wdrażania programu, systemach monitorowania, procedurach selekcji i wdrażania *Działania 1*. Raportów dotyczących tych kwestii należy oczekiwać do końca 2005 roku. Dokonana już przez państwa członkowskie ocena pierwszej rundy będzie mogła stanowić źródło przydatnych wskazówek w tym względzie dla nowych państw członkowskich. Rekomenduje się także, by nowe państwa członkowskie zaprojektowały i przeprowadziły ocenę bieżącą dla całego okresu, skupiając się na doświadczeniach wyniesionych ze wzmacniania potencjału instytucjonalnego, tworzenia sieci powiązań, włączania do polityki zagadnień równości płci, integracji mniejszości oraz współpracy ponadnarodowej.

Na podstawie już dostępnych wyników ewaluacji, nie później niż 3 lata po zakończeniu okresu programowania, Komisja przeprowadzi ewaluację końcową we współpracy z państwami członkowskimi i Instytucjami Zarządzającymi. Ewaluacja końcowa obejmować będzie wykorzystanie zasobów, efektywność i skuteczność pomocy oraz jej szersze oddziaływanie. Pozwoli ona na sformułowanie wniosków co do polityki spójności społeczno-gospodarczej i wskazanie czynników decydujących o powodzeniu lub niepowodzeniu wdrażania, osiągnięciu zakładanych rezultatów i ich trwałości.

11. Wytyczne dla drugiej rundy EQUAL

EQUAL będzie finansować działania wdrażane poprzez partnerstwa strategiczne nazywane Partnerstwami na rzecz Rozwoju. W rundzie drugiej zachowany zostaje sposób konstrukcji programu oraz zasady obowiązujące w rundzie pierwszej. Aby ułatwić analizę informacji, wytyczne dla drugiej rundy, zaprezentowane poniżej, zastępują w całości wytyczne dla pierwszej rundy podane w Komunikacie nr C (2000) 853⁸.

⁸ Komunikat Komisji dla Państw Członkowskich, ustanawiający wytyczne dla Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dotyczący współpracy ponadnarodowej w celu promocji nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy, C (2000) 853 z 14.4.2000.

11.1. Procedura wyboru

- 1) Przeprowadzona zostanie jedna procedura wyboru projektów, które będą finansowane w ramach drugiej rundy EQUAL. Opierać się ona będzie na wnioskach przedstawianych wspólnie przez grupę organizacji (inicjatorów Partnerstwa na rzecz Rozwoju). Wnioski aplikacyjne powinny zawierać:
 - wyszczególnienie partnerów, którzy będą zaangażowani w Partnerstwo od początku jego istnienia; rozwiązania zapewniające wszystkim zainteresowanym stronom, w szczególności małym organizacjom, możliwość udziału w działaniach w całym okresie funkcjonowania Partnerstwa, oraz rozwiązania dotyczące odpowiedzialności administracyjnej i finansowej;
 - uzasadnienie potrzeby stworzenia Partnerstwa, diagnozę problemu, do którego będzie się ono odnosić oraz zarys jego celów;
 - ocenę istotności wyżej wymienionego problemu oraz rozwiązań, które będą testowane wraz z opisem sposobu przeciwdziałania dyskryminacji i nierówności oraz wskazywaniem metod upowszechnienia rezultatów i mainstreamingu;
 - oczekiwania związane ze współpracą ponadnarodową;
 - zarys działań przewidywanych dla wypracowania i testowania podejść innowacyjnych w całym okresie, wraz z indykatywnym (szacunkowym) budżetem;
 - szczegółowy plan działań, metodologię i narzędzia służące opracowaniu i sfinalizowaniu Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju wraz z budżetem.
- 2) Określenie procedur wyboru Partnerstw na rzecz Rozwoju leży w kompetencjach Instytucji Zarządzającej. Komisja oczekuje, iż kryteria wyboru będą odzwierciedlać podstawowe zasady EQUAL, a także, iż Instytucje Zarządzające wyeliminują możliwość konfliktu interesów związanego z procedurą selekcyjną. Wnioskodawcy, którzy nie zostaną wyłonieni w procesie selekcji powinni zostać poinformowani o przyczynach odrzucenia wniosku oraz o możliwości odwołania się.
- 3) Programy wdrażane są przez właściwą Instytucję Zarządzającą⁹, która będzie odpowiedzialna za zamieszczenie wezwania do składania propozycji, przeprowadzenie procedury selekcji oraz uzupełnienie Wspólnej Bazy Danych Equal (ECDB). Dane dotyczące Partnerstw na Rzecz Rozwoju zostaną wprowadzone do tej bazy przed 1 stycznia 2005 r., tak aby w momencie otwarcia „okna ponadnarodowego” wszystkie Partnerstwa miały jednakową szansę na znalezienie partnerów ponadnarodowych i opracowanie Umów o Partnerstwie na rzecz Rozwoju.

11.2. Kluczowe etapy

- 4) Po dokonaniu wyboru wydatki będą się kwalifikować do finansowania, a od Partnerstw na rzecz Rozwoju wymagać się będzie osiągnięcia kluczowych etapów w ramach realizacji zakładanego programu działań.
- 5) Pierwszym kluczowym etapem jest utworzenie lub skonsolidowanie trwałego i skutecznego Partnerstwa na rzecz Rozwoju wraz ze strategią uwzględniającą współpracę ponadnarodową, która przyniesie rzeczywistą wartość dodaną. Wyznaczony termin osią-

gnięcia tego celu będzie uzależniony od tempa w jakim każde Partnerstwo na rzecz Rozwoju osiągnie porozumienie ze wszystkimi partnerami co do projektu Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju oraz jakości tego projektu (patrz poniżej). Uzgodniony projekt Umowy powinien być niezwłocznie przekazany Instytucji Zarządzającej.

- 6) Partnerstwo na rzecz Rozwoju powinno uwzględniać w swoim programie prac udział przynajmniej jednego partnera z innego państwa UE. Zgodnie z ogólną zasadą, współpraca powinna być nawiązywana z innymi Partnerstwami na Rzecz rozwoju w ramach EQUAL, współpraca taka może również rozciągać się na podobne projekty kwalifikujące się do finansowania w ramach Programów Phare, Tacis, Meda lub Cards w krajach nie będących członkami UE.
- 7) Projekt Umowy o Partnerstwie na Rzecz Rozwoju jest wyrazem konsensusu partnerów i przedstawia ich wspólną strategię w zwięzłej spójnej i posiadającej określoną strukturę formie oraz identyfikuje podstawowe czynniki sukcesu danego Partnerstwa. Z tych względów powinien on zawierać:
- diagnozę i ocenę specyficznych problemów dotyczących wykluczenia, dyskryminacji i nierówności na rynku pracy do których odnosić się będą działania;
 - analizę beneficjentów; analiza ta ma precyzować interesy i oczekiwania osób, grup i organizacji, na które mogą mieć wpływ, (lub będą miały wpływ) opracowane i testowane rozwiązania, a także zawierać opis roli poszczególnych zainteresowanych podmiotów w funkcjonowaniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju;
 - cele i strategię prowadzącą do ich osiągnięcia, przy uwzględnieniu doświadczeń z pierwszej rundy EQUAL i innych działań o istotnym znaczeniu;
 - opis przyjętych założeń, ryzyka i środków pozwalających na zapewnienie elastyczności;
 - szczegółowy program działań wraz z realistycznym budżetem, z wyodrębnieniem działań i kosztów krajowych i ponadnarodowych;
 - jasne określenie roli każdego z partnerów, w tym podanie rozwiązań służących kierowaniu i zarządzaniu Partnerstwem oraz administrowaniu środkami finansowymi, najlepiej poprzez wspólnie uzgodniony system;

Umowę o Partnerstwie Ponadnarodowym precyzującą wspólne cele, wartość dodaną, jaka zostanie uzyskana dzięki działaniom ponadnarodowym, oraz plan i budżet tych działań. Należy także opisać wkład i rolę każdego z partnerów ponadnarodowych, sposób podejmowania decyzji oraz rozwiązania organizacyjne służące wdrażaniu wspólnego programu prac, a także metodologię monitorowania i oceny wspólnych działań. Umowa o Partnerstwie Ponadnarodowym musi być sporządzona w oparciu o format podany w Poradniku ds. Ponadnarodowości (Guide on Transnationality)¹⁰, musi także zostać wprowadzona do wspólnej bazy danych „Internetowego Modułu Współpracy Ponadnarodowej w ramach EQUAL” (ETCIM). Papierową wersję zapisu z bazy należy załączyć do projektu Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju. Winna ona zawierać:

- metodologię i mechanizmy bieżącej oceny działań i osiągnięć, w tym opis weryfikowanych wskaźników pokazujących sposób mierzenia i oceny celów, wyników i rezultatów;

¹⁰ http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.cfm?file=listdoc.cfm&nav_id_menu=10038&lang_id=6

- odpowiednią metodologię i mechanizmy monitorowania i oceny działań wykonywanych wspólnie w ramach współpracy ponadnarodowej;
 - zobowiązanie się Partnerstwa na Rzecz Rozwoju (w tym partnerów ponadnarodowych) do współpracy w zakresie wprowadzania rezultatów działań do polityki na szczeblu krajowym i europejskim (*mainstreaming*);
 - strategię i mechanizmy wprowadzania do polityki rezultatów działań w zakresie równouprawnienia płci.
- 8) W projekcie Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju musi być także wykazane spełnienie przez Partnerstwo następujących warunków:
- wykonalność finansowa: dostępność niezbędnego współfinansowania;
 - przejrzystość: zapewnienie publicznego dostępu do uzyskanych rezultatów (produktów, instrumentów, metod itp.);
 - budowanie potencjału i zaangażowanie grup dyskryminowanych: Partnerstwo na rzecz Rozwoju musi wykazać zdolność do mobilizowania różnych aktorów do wspólnych i efektywnych działań na rzecz wypracowanej wspólnie strategii. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na rozwiązania zapewniające, iż wszyscy stosowni aktorzy, tacy jak władze publiczne; publiczne służby zatrudnienia, organizacje pozarządowe, sektor biznesu (w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa) i partnerzy społeczni, mają możliwość udziału w działaniach przez cały okres funkcjonowania Partnerstwa. Partnerstwo musi wykazać, że wszyscy partnerzy w sposób pełny uczestniczyli w opracowaniu Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju;
 - duch uczenia się: zdolność i chęć korzystania z doświadczeń innych oraz aktywnej współpracy w tworzeniu sieci tematycznych, upowszechniania i wprowadzania rezultatów działań do polityki na szczeblu krajowym i UE.
- 9) Program działań Partnerstwa na rzecz Rozwoju funkcjonuje w normalnym trybie przez okres nie przekraczający trzech lat.
- 10) Instytucje Zarządzające powinny zapewnić wystarczające wsparcie umożliwiające Partnerstwom na rzecz Rozwoju zakończenie procedury przygotowywania projektu Umowy Partnerstwa na rzecz Rozwoju tak szybko, jak to jest możliwe. W przypadku nieprzedłożenia projektu w stosownym terminie, następuje anulowanie wyników selekcji, co jest równoznaczne z anulowaniem kwalifikowalności wydatków.
- 11) Po otrzymaniu projektu Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju, Instytucja Zarządzająca potwierdza, zgodnie z procedurą w ciągu 8 tygodni, wstępny wybór Partnerstwa na rzecz Rozwoju wraz z rocznym budżetem dostępnym na finansowanie działań (*Działanie 2*).
- 12) Kolejne punkty kluczowe dotyczą oceny wdrażania programu działań ujętego w Umowie o Partnerstwie na rzecz Rozwoju. Jeśli niewykonanie pewnych działań ma konsekwencje finansowe, Instytucja Zarządzająca może dokonać stosownej modyfikacji budżetu. Ocena taka będzie przeprowadzana regularnie, w odstępach nie dłuższych niż 12 miesięcy.

11.3.

Współpraca ponadnaro- dowa

- 13) Partnerstwa na rzecz Rozwoju uczestniczą we współpracy ponadnarodowej poprzez:
 - realizację Umowy o Partnerstwie Ponadnarodowym;
 - uczestnictwo i własny wkład w działanie krajowych i europejskich sieci tematycznych, grup roboczych, seminariów, konferencji i innych przedsięwzięć organizowanych w ramach EQUAL;
 - koszty uczestnictwa w tego rodzaju przedsięwzięciach (podróży i pobytu) traktuje się jako wydatki kwalifikujące się do finansowania w ramach współpracy ponadnarodowej i pokrywa z budżetu Partnerstwa na rzecz Rozwoju (*Działanie 2*).
- 14) Instytucje Zarządzające uczestniczą we współpracy ponadnarodowej poprzez:
 - występowanie w roli wiodącego państwa członkowskiego dla grup tematycznych
 - uczestnictwo i własny wkład w działanie krajowych i europejskich sieci tematycznych, grup roboczych, seminariów, konferencji i innych przedsięwzięć organizowanych w ramach EQUAL.
- 15) Instytucje Zarządzające powinny wykorzystywać własne środki finansowe przeznaczone na pomoc techniczną jako wsparcie w pełnieniu funkcji wiodącego państwa członkowskiego, a także jako udział w kosztach spotkań grup roboczych, seminariów, konferencji i innych imprez organizowanych w ramach EQUAL.

11.4.

Mainstreaming – włączanie rezultatów do polityki

- 16) Państwa członkowskie przygotowują strategię włączania rezultatów programu do polityk opisującą cele, mechanizmy i zasoby, w tym sieci tematyczne, które ułatwią włączanie rezultatów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Mechanizmy te powinny mieć na celu:
 - określenie czynników prowadzących do nierówności i dyskryminacji oraz monitorowanie i analizę potencjalnego wpływu Partnerstwa na Rzeczą Rozwoju na priorytety polityki oraz różne czynniki leżące u podstaw dyskryminacji i nierówności na rynku pracy;
 - określenie i ocenę czynników prowadzących do wypracowania dobrych praktyk i osiągania rezultatów mierzonych danymi punktami odniesienia;
 - upowszechnianie dobrych praktyk wypracowanych przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju.
- 17) W celu zwiększenia wdrażania innowacji do polityki krajowej (*Działanie 3*) – po otrzymaniu propozycji od Partnerstw na Rzeczą Rozwoju działających pojedynczo lub w grupach bądź tworzonych ad hoc konsorcjów partnerów Partnerstwa na Rzeczą Rozwoju, podmiotów zapewniających uzyskanie efektów mnożnikowych (multiplikatorów) i ekspertów, Instytucje Zarządzające mogą finansować dodatkowe działania służące ocenie, prezentowaniu i promowaniu wykazanych dobrych praktyk na poziomie krajowym lub europejskim, takie jak:
 - zatwierdzanie innowacji;
 - tworzenie dla innowacji ram odniesienia opartych na istniejących podejściach krajowych i funkcjonujących w innych państwach członkowskich;

- upowszechnianie innowacji wśród pozostałych aktorów związanych z określonymi obszarami dyskryminacji i nierówności;
- prezentowanie i transfer dobrych praktyk, w tym mentoring;
- wykorzystywanie doświadczeń uzyskanych poza EQUAL.

Instytucje Zarządzające mogą finansować także inne działania związane z włączaniem rezultatów do prowadzonej polityki (*Działanie 3*) prowadzone przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju jako część współpracy w ramach Europejskich Grup Tematycznych.

12. Finansowanie

12.1. Kwalifikowanie działań do finansowania

- 19) Stosuje się zasady kwalifikowania właściwe dla finansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego (patrz artykuł 3 Rozporządzenia o EFS). Niemniej jednak, w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności, EQUAL może finansować działania kwalifikujące się do finansowania w ramach programów funduszy EFRR, EFOGR lub FIOR (artykuł 21 (2) Rozporządzenia (WE) nr 1260/1999).
- 20) Stosowane będą proporcje wkładu Komisji określone w artykule 29 Rozporządzenia (EC) nr 1260/1999. Biorąc pod uwagę innowacyjny charakter wykorzystywanych metod, rekomenduje się zastosowanie limitów wskazanych w Rozporządzeniu.
- 21) Zasady kwalifikowania do współfinansowania przez fundusze strukturalne zostały określone w Rozporządzeniu (WE) nr 1685/2000, ze zmianami wprowadzonymi na podstawie Rozporządzenia (WE) nr 1145/2003¹¹. Zgodnie z Rozporządzeniem nr 1260/1999, w ramach EQUAL, końcowymi beneficjentami są Partnerstwa na rzecz Rozwoju. Stąd też zwraca się uwagę państw członkowskich na wszystkie zasady określone w Rozporządzeniu nr 1145/2003, a w szczególności na Zasadę nr 1 *Wydatki faktycznie poniesione* oraz Zasadę nr 12 *Kwalifikowanie działań w zależności od lokalizacji*.
- 22) Komisja oczekuje, iż udostępniona zostanie wystarczająca ilość środków, aby umożliwić Partnerstwom na rzecz Rozwoju ustanowienie standardów jakości współpracy krajowej i ponadnarodowej. W tym kontekście koszty podróży i utrzymania uważane są za koszty kwalifikujące się.
- 23) Państwa członkowskie sprawdzą działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju pod względem ich zgodności z postanowieniami Traktatu, a w szczególności zasady zamówień publicznych oraz z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, i – jeśli będzie to konieczne – powiadomią je w ramach procedury artykułu 88 (3).

12.2. Pomoc techniczna

- 24) W celu wspierania wdrażania EQUAL dostępna jest pomoc techniczna, może ona dostarczyć wsparcia przed rozpoczęciem działań w ramach Partnerstw na rzecz Rozwoju.
- 25) Pomoc techniczna, w wysokości do 5% całego wkładu EFS, dostępna jest na wspieranie:

- wydatków związanych z przygotowaniem, selekcją, oceną i monitorowaniem pomocy oraz działań (jednak z wyjątkiem pozyskiwania i instalacji systemów komputerowych dla celów zarządzania, monitorowania oraz ewaluacji);
 - wydatków dotyczących spotkań komitetów monitorujących oraz podkomisji związanych z wdrażaniem wsparcia. Wydatki te mogą również obejmować koszty ekspertów oraz innych uczestników prac w tych komisjach, włącznie z uczestnikami z krajów trzecich, gdy przewodniczący tych komisji uznają ich obecność za niezbędną dla efektywnego wdrażania pomocy;
 - wydatków związanych z audytem oraz kontrolami działań na miejscu.
- 26) Inne działania, które mogą być współfinansowane w ramach pomocy technicznej oraz które nie podlegają limitowi maksymalnego wkładu w wysokości 5%:
- studia, seminaria, działania informacyjne, zbieranie, wydawanie oraz upowszechnianie doświadczeń i rezultatów;
 - wspieranie tematycznej współpracy w ramach tematycznych sieci współpracy, upowszechnianie działań oraz ustanawianie mechanizmów wpływu na politykę;
 - współpraca w ramach tematycznych sieci współpracy na poziomie wspólnotowym a także zapewnienie wymiany wszystkich istotnych informacji z innymi państwami członkowskimi oraz Komisją;
 - ocena;
 - pozyskanie oraz instalacja systemów komputerowych dla celów zarządzania, monitorowania oraz ewaluacji.
- 27) Wydatki na wynagrodzenia pracowników służby cywilnej lub innych urzędników publicznych przeprowadzających tego rodzaju działania, nie kwalifikują się do finansowania. Proporcja wkładu EFS w odniesieniu do priorytetu pomocy technicznej będzie przedmiotem limitów artykułu 29 (3) Rozporządzenia (WE) nr 1260/1999.
- 28) Skuteczne wdrożenie EQUAL wymaga ścisłej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi oraz Komisją: zbierania i przetwarzania informacji na temat Partnerstw na rzecz Rozwoju, zakładania baz danych, inicjowania procesu analiz tematycznych, organizowania seminariów, publikowania rezultatów działań itd. Pewna liczba konkretnych zadań, które nie mogą być realizowane bez wsparcia na poziomie europejskim, zostanie przydzielona zewnętrznym realizatorom usług, z inicjatywy i pod nadzorem Komisji, na zasadzie zaproszenia do przetargu. Wykonanie tych zadań będzie finansowane na poziomie 100% całości kosztów. Orientacyjnie suma maksymalnie 2% całościowego wkładu EFS zostanie zarezerwowana na finansowanie działań realizowanych z inicjatywy Komisji.
- 29) Ocena wpływu EQUAL jest sprawą kluczową i będzie wdrażana na trzech poziomach działania:
- wszystkie Partnerstwa na rzecz Rozwoju będą musiały przedstawić możliwe do zwerifikowania dowody osiągniętych rezultatów w celu stworzenia postawy do analizy porównawczej;

- wszystkie państwa członkowskie przeprowadzą niezależną ocenę na poziomie krajowym oraz przedstawią (uaktualnioną) analizę średniookresową w 2005 roku. Ocena EQUAL musi odzwierciedlać jego eksperymentalne podejście i z tego względu nie tylko będzie obejmować klasyczne wymiary oceny, takie jak zgodność z tematem, skuteczność, efektywność, użyteczność i trwałość, ale także koncentrować się na procesach, strukturach wsparcia oraz systemach realizacji polityki;
- na poziomie wspólnotowym Komisja ustanowi mechanizmy oceny w celu oceny implikacji wynikających z EQUAL wobec Europejskiej Strategii Zatrudnienia, Procesu Integracji Społecznej oraz innych polityk i programów Wspólnoty, opierając się na wkładzie państw członkowskich oraz ich Krajowych Planów Działania.

ZAŁĄCZNIK NR 3.

Wniosek o finansowanie Działania 1

MINISTERSTWO GOSPODARKI I PRACY



Data wpłynięcia _____ / _____ 200__

Numer kancelaryjny _____

Wniosek o finansowanie Działania 1 Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Temat

PM ¹	S
-----------------	---

1.2 Działanie

PM	S
----	---

1.3 Informacja o Partnerstwie na rzecz Rozwoju

1.3.1 Numer Partnerstwa na rzecz Rozwoju (nadawany przez system informatyczny)	S ²
1.3.2 Nazwa Partnerstwa na rzecz Rozwoju (zwięźle, maksymalnie 10 słów)	PT ³
1.3.3 Okres wdrażania Działania 1	Od _____ / _____ 200__ Do _____ / _____ 200__
1.3.4 Typ Partnerstwa na rzecz Rozwoju	
– geograficzny	☐
– sektorowy	☐
1.3.5 Zasięg geograficzny Partnerstwa na rzecz Rozwoju (w zależności od 1.3.4)	
– regionalny	☐
– lokalny	☐
1.3.6 Województwa objęte działaniami Partnerstwa na rzecz Rozwoju (w zależności od 1.3.5)	PM
1.3.7 Charakterystyka obszaru geograficznego objętego działaniami Partnerstwa na rzecz Rozwoju (w zależności od 1.3.5)	
– obszar miejski	☐
– obszar wiejski	☐
– inne	☐
1.3.8 Charakter Partnerstwa sektorowego (w zależności od 1.3.4)	
– sektor gospodarki	PM
– szczególne problemy związane z dyskryminacją i nierównościami	PT

¹ PM – „wnioskodawca – menu” – pole wypełniane jest przez wnioskodawcę poprzez wybór jednej lub kilku z możliwych pozycji menu.

² S – „system” – pole wypełniane jest automatycznie przez system.

³ PT – „wnioskodawca – tekst” – pole wypełniane przez projektodawcę poprzez wpisanie tekstu.

1.4 Informacja o wnioskodawcy/organizacji zarządzającej Partnerstwem na rzecz Rozwoju

1.4.1 Oficjalna nazwa wnioskodawcy	PT
1.4.2 Kod wnioskodawcy (nadawany przez system)	S
1.4.3 Status prawny	PM
1.4.4 NIP	PT
1.4.5 Numer w Krajowym Rejestrze Sądowym	PT
1.4.6 Regon	PT
1.4.7 Adres siedziby (województwo, miejscowość, ulica, nr domu, nr lokalu, kod pocztowy)	PT
1.4.8 Lokalizacja biura projektu, o ile jest inna niż podana w pkt. 1.4.7	PT
1.4.9 Imię i nazwisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do wnioskodawcy	PT
1.4.10 Imię i nazwisko osoby do kontaktów roboczych	PT
1.4.11 Telefon	PT
1.4.12 Adres poczty elektronicznej	PT
1.4.13 Faks	PT

1.5 Dane rachunku bankowego wnioskodawcy (na który zostaną przekazane środki)

(dopuszcza się uzupełnienie tych informacji po uzyskaniu decyzji o rozpoczęciu realizacji projektu)

1.5.1 Numer rachunku (powinno być wyodrębnione subkonto do obsługi środków na realizację projektu)	PT
1.5.2 Właściciel rachunku	PT
1.5.3 Nazwa banku	PT
1.5.4 Pełny adres banku	PT

2. KRYTERIA FORMALNE

2.1 Skrócony opis Partnerstwa na rzecz Rozwoju (maksymalnie 30 wierszy)

PT

2.2.1 Informacje dotyczące partnera krajowego wchodzącego w skład Partnerstwa na rzecz Rozwoju

2.2.1.1 Nazwa organizacji	PT
2.2.1.2 Status prawny	PM
2.2.1.3 Adres	PT
2.2.1.4 Telefon	PT
2.2.1.5 Faks	PT
2.2.1.6 Adres poczty elektronicznej	PT

2.2.2 Informacje dotyczące partnera krajowego wchodzącego w skład Partnerstwa na rzecz Rozwoju

2.2.2.1 Nazwa organizacji	PT
2.2.2.2 Status prawny	PM

2.2.2.3 Adres	PT
2.2.2.4 Telefon	PT
2.2.2.5 Faks	PT
2.2.2.6 Adres poczty elektronicznej	PT

2.3 Czy wskazani wyżej partnerzy oraz wnioskodawca wchodzi w skład innych potencjalnych krajowych Partnerstw na rzecz Rozwoju?

2.3.1 Tak	☐
2.3.2 Nie	☐

2.4 Nazwy partnera oraz nazwy innych potencjalnych Partnerstw na rzecz Rozwoju (w zależności od 2.3)

	Nazwa organizacji	Nazwa Partnerstw na rzecz Rozwoju
2.4.1	PT	PT
2.4.2	PT	PT

2.5 Czy występują powiązania między działaniami Partnerstwa na rzecz Rozwoju a innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych, w szczególności z EFS. Jeśli występują, to należy podać tytuł projektu, jego wartość oraz okres trwania projektu

Nie	☐
Tak	PT

2.6 Zgodność projektu z prawodawstwem w zakresie zamówień publicznych

Jeśli będzie realizowane zamówienie publiczne to należy wskazać tryb postępowania.

2.6.1 Nie będzie realizowane zamówienie publiczne	(
2.6.2 Będzie realizowane zamówienie publiczne	(
2.6.3 Przetarg nieograniczony	PT
2.6.4 Przetarg ograniczony	PT
2.6.5 Negocjacje z ogłoszeniem	PT
2.6.6 Negocjacje bez ogłoszenia	PT
2.6.7 Zapytanie o cenę	PT
2.6.8 Zamówienie z wolnej ręki	PT
2.6.9 Aukcja elektroniczna	PT

2.7 Opis sposobu informowania o współfinansowaniu z EFS Partnerstwa na rzecz Rozwoju (maksymalnie 5 wierszy)

PT

2.8 Opis sposobu oceny realizacji Działania 1 przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju (maksymalnie 10 wierszy)

PT

2.9 Opis sposobu zarządzania Partnerstwem na rzecz Rozwoju (maksymalnie 30 wierszy)

--

3. CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA NA RZECZ ROZWOJU – OCENA

3.1 Cel Partnerstwa na rzecz Rozwoju z uwzględnieniem związku z wybranym tematem EQUAL (maksymalnie 100 wierszy)
Maksymalna liczba punktów

	Maksymalna liczba punktów	Otrzymana liczba punktów
PT	20	

3.2 Uzasadnienie potrzeby realizacji działań proponowanych przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju (maksymalnie 50 wierszy)

PT	15	
----	----	--

3.3 Opis programu pracy Działania 1 oraz działań planowanych do realizacji w trakcie Działania 2 i Działania 3

(maksymalnie 50 wierszy)

PT	10	
----	----	--

3.4 Opis sposobu realizacji podejścia partnerskiego w Partnerstwie na rzecz Rozwoju (maksymalnie 30 wierszy)

PT	10	
----	----	--

3.5 Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju realizować będzie zasadę *empowerment* (maksymalnie 30 wierszy)

PT	10	
----	----	--

3.6 Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju realizować będzie zasadę *innowacyjności* (maksymalnie 50 wierszy)

PT	15	
----	----	--

3.7 Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju realizować będzie działania na rzecz upowszechniania rezultatów oraz włączania ich do głównego nurtu polityki (maksymalnie 30 wierszy)

PT	10	
----	----	--

3.8 Opis planowanej współpracy ponadnarodowej Partnerstwa na rzecz Rozwoju (maksymalnie 30 wierszy)

PT	10	
	100	

3.9 Szacunkowe koszty realizacji planowanych działań (informacje zawarte w tym podpunkcie nie podlegają ocenie)

3.9.1	Całkowity koszt Działania 2	S (tożsame z 4.4.1)
3.9.2	Całkowity koszt Działania 3	S (tożsame z 4.4.2)

4. PLANOWANE WYDATKI

4.1 Wydatki w ramach Działania 1

4.1.1 Wydatki kwalifikowalne ogółem	S
4.1.1.1 Wydatki związane z personelem (należy wymienić kategorie) PT....	PL ⁴

4.1.1.2 Wydatki związane ze współpracą ponadnarodową (należy wymienić kategorie) PT...	PL
4.1.1.3 Inne wydatki (należy wymienić kategorie) PT.....	PL
4.1.2 Całkowite wydatki Działania 1	S
4.1.2.1 Wnioskowana kwota dofinansowania	PL
4.1.2.2 Inne (należy podać, jakie) PT.....	PL
4.1.3 Wkład własny (wydatki niekwalifikowalne)	PL

4.2 Źródła finansowania Działania 1

Źródło finansowania	Koszt w PLN	Koszty w %
4.2.1 Publiczne	S	S
4.2.1.1 Wkład wspólnotowy (Europejski Fundusz Społeczny)	S	S
4.2.1.2 Krajowy wkład publiczny	KSW ⁵	S
4.2.1.2.1 Budżet państwa/rezerwa celowa	KSW	S
4.2.2 Pozostałe źródła (wkład własny)	S	S
4.2.2.1 Prywatne	KSW	S
4.2.2.2 Inne (należy podać jakie) PT.....	KSW	S

4.3 Preferowany system rozliczania wydatków / płatności

4.3.1 Raz na miesiąc	☐
4.3.2 Co trzy miesiące	☐
4.3.3 Co sześć miesięcy	☐

4.4 Szacunkowe koszty realizacji Działania 2

4.4.1 Całkowity koszt realizacji Działania 2	S
4.4.2 Koszty personelu	PL
4.4.3 Koszty związane z udziałem beneficjentów ostatecznych	PL
4.4.4 Koszty związane ze współpracą ponadnarodową	PL
4.4.5 Inne koszty	PL

4.5 Szacunkowe koszty realizacji Działania 3

4.5.1 Całkowity koszt realizacji Działania 3	S
4.5.2 Koszty personelu	PL
4.5.3 Koszty związane z realizacją mainstreamingu	PL
4.5.4 Inne koszty	PL

⁵ KSW- pole wypełniane przez Krajową Strukturę Wsparcia.

5. KONTROLA FINANSOWA

5.1 Opis wewnętrznego systemu kontroli finansowej (maksymalnie 20 wierszy)

PT

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1 Statut wnioskodawcy lub jego kopia poświadczona przez osoby uprawnione do reprezentowania wnioskodawcy oraz dodatkowo opatrzona aktualną datą i pieczęcią wnioskodawcy	☐
6.2 Aktualny wypis z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego rejestru z okresu nie dłuższego niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku	☐
6.3 Plan Działania 1	☐
6.4 Listy intencyjne partnerów wymienionych w punkcie 2.2	☐
6.5 Zaświadczenie z ZUS-u o nie zaleganiu z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne, (z okresu nie dłuższego niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku)	☐
6.6 Zaświadczenie o nie zaleganiu z podatkami z właściwego Urzędu Skarbowego (z okresu nie dłuższego niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku)	☐
6.7 Pełnomocnictwo do reprezentowania wnioskodawcy (załącznik wymagany jedynie w przypadku, gdy wniosek jest podpisywany przez osobę/osoby nie posiadające statutowych uprawnień do reprezentowania wnioskodawcy)	☐
6.8 Życiorysy kluczowych osób zaangażowanych w realizację projektu wraz z pisemną deklaracją uczestnictwa w projekcie	☐
6.9 Odpowiednia uchwała samorządu lub jednostki publicznej	☐

7. OŚWIADCZENIE

7.1 Oświadczam, że informacje zawarte w niniejszym wniosku i jego załącznikach są zgodne z prawdą oraz, że nie rozpoczęła się realizacja projektu. Jednocześnie wyrażam zgodę na udostępnianie niniejszego wniosku innym instytucjom oraz ekspertom dokonującym ewaluacji i oceny. Oświadczam, że nie byłem (am) karany (a) za przestępstwa popełnione umyślnie. Ponadto oświadczam, że jestem świadom (a) praw i obowiązków związanych z realizacją projektu finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

8. INSTYTUCJA UBIEGAJĄCA SIĘ O FINANSOWANIE DZIAŁANIA 1

8.1 Nazwa instytucji	S (tożsame z pkt. 1.4.1)
8.2 Imię, nazwisko oraz stanowisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do wnioskodawcy	PT
8.3 Data wypełnienia wniosku	PT
8.4 Pieczęć i podpis osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do wnioskodawcy	

Wzór Roboczego Planu Działania 1

Cele Partnerstwa na rzecz Rozwoju	Rezultaty
1.	
2.	

Cel 1

Najważniejsze działania	Harmonogram realizacji	Organizacja odpowiedzialna za realizację	Monitoring i ewaluacja
1.			
2.			

Cel 2

Najważniejsze działania	Harmonogram realizacji	Organizacja odpowiedzialna za realizację	Monitoring i ewaluacja
1.			
2.			

Z A Ł Ą C Z N I K N R 4 .

Instrukcja wypełniania wniosku o finansowanie Działania 1

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie zawiera informacje na temat wypełniania i składania wniosku o finansowanie *Działania 1* i jest przeznaczone dla organizacji i instytucji zainteresowanych udziałem w programie EQUAL.

Aby skorzystać z finansowania *Działania 1* ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, należy wypełnić wniosek o finansowanie *Działania 1* oraz zgromadzić wymagane załączniki.

Dla prawidłowego wypełnienia wniosku niezbędna jest znajomość dokumentów programowych Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL:

- *Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL*,
- *Uzupełnienia Programu*.

Szczegółowe informacje, istotne dla wnioskodawców w momencie opracowywania i składania wniosku o finansowanie *Działania 1*, przedstawiono w *Informatorze dla Wnioskodawców*. Elektroniczna wersja wskazanych wyżej dokumentów, jak również elektroniczna wersja wniosku i instrukcji jego wypełniania znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Gospodarki i Pracy i (www.equal.mgpips.gov.pl) oraz Fundacji Fundusz Współpracy (www.equal.org.pl).

Informacje i wyjaśnienia przedstawione w niniejszym opracowaniu dotyczą każdego punktu wniosku i są również dostępne w formie okienek pojawiających się w miejscu znaku zapytania podczas elektronicznego wypełniania wniosku w Generatorze Wniosków.

Wypełnianie wniosku jest możliwe jedynie za pomocą Generatora Wniosku. Program ten należy pobrać ze strony internetowej: www.equal.org.pl lub www.efs.gov.pl i zainstalować na własną stację roboczą.

Wypełnianie wniosku

Część wniosku dotycząca daty wpłynięcia, numeru kancelaryjnego oraz danych osoby przyjmującej wniosek wypełnia Krajowa Struktura Wsparcia (instytucja, w której składany jest wniosek).

1. Informacje ogólne

1.1. Temat – z rozwijanej listy należy wybrać właściwy temat, w ramach którego Partnerstwo na rzecz Rozwoju zamierza realizować planowane działania. Wnioskodawca może wybrać tylko **jeden** z pięciu tematów.

1.2. Działanie – z rozwijanej listy należy wybrać właściwe *Działanie*, o finansowanie którego ubiega się wnioskodawca (*Działanie 1* lub *2* lub *3*).

1.3. Informacja o Partnerstwie na rzecz Rozwoju.

1.3.1. Numer Partnerstwa na rzecz Rozwoju – numer nadawany automatycznie przez system informatyczny podczas rejestracji wniosku.

1.3.2. Nazwa Partnerstwa na rzecz Rozwoju – należy wpisać nazwę Partnerstwa na rzecz Rozwoju; nazwa powinna być możliwie zwięzła oraz nawiązująca do celów i działań Partnerstwa. Wybrana nazwa Partnerstwa nie może być używana dla projektów finansowanych z innych programów europejskich. Wymóg używania wybranej nazwy jedynie w odniesieniu do jednego Partnerstwa ma zastosowanie również w przypadku gdy wnioskodawca lub partner danego Partnerstwa na rzecz Rozwoju składa więcej niż jeden wniosek o finansowanie *Działania 1* w ramach EQUAL.

1.3.3. Okres wdrażania Działania 1 – należy podać datę rozpoczęcia i zakończenia *Działania 1*; zgodnie z harmonogramem wdrażania Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL w Polsce *Działanie 1* rozpoczyna się z dniem 30 października 2004 r., a początek realizacji *Działania 2* przewidziano na dzień 1 czerwca 2005 r., stąd w punkcie 1.3.3 jako datę rozpoczęcia *Działania 1* należy wpisać 30 października 2004 r., natomiast ostateczna data zakończenia *Działania 1* to 31 maja 2005 r.

1.3.4. Typ Partnerstwa na rzecz Rozwoju – należy zaznaczyć właściwy typ Partnerstwa; jeśli w punkcie 1.3.4 zaznaczono podpunkt pierwszy (tzn. „geograficzne”) należy wypełnić punkty od 1.3.5 do 1.3.7 włącznie, w przypadku Partnerstwa sektorowego należy wypełnić wniosek w punkcie 1.3.8.

1.3.5. Zasięg geograficzny Partnerstwa na rzecz Rozwoju – wypełniają wnioskodawcy, którzy w punkcie 1.3.4 zaznaczyli podpunkt pierwszy („geograficzny”); należy określić zasięg Partnerstwa zaznaczając jedną odpowiedź; Partnerstwa, których działania będą realizowane na terenie obejmującym obszar jednego lub kilku województw zaznaczają podpunkt „regionalny”, w przypadku Partnerstw koncentrujących się na działaniach obejmujących obszar jednego/kilku powiatu/ów lub jednej/kilku gmin/y należy zaznaczyć podpunkt „lokalny”.

1.3.6. Województwa objęte działaniami Partnerstwa na rzecz Rozwoju – wypełniają wnioskodawcy, którzy w punkcie 1.3.4 zaznaczyli podpunkt „geograficzny”; z rozwijanej listy należy wybrać województwo lub województwa objęte działaniami w zależności od zasięgu geograficznego Partnerstwa.

1.3.7. Charakterystyka obszaru geograficznego objętego działaniami Partnerstwa na rzecz Rozwoju – wypełniają wnioskodawcy, którzy w punkcie 1.3.4 zaznaczyli podpunkt pierwszy („geograficzny”); należy zaznaczyć właściwy typ obszaru, na którym koncentrują się działania Partnerstwa:

- za obszar miejski uznaje się miasta powyżej 5 tys. mieszkańców,
- za obszar wiejski uznaje się tereny położone poza granicami administracyjnymi miast i miasta do 5 tys. mieszkańców,
- odpowiedź „inne” zaznaczają wnioskodawcy w przypadku Partnerstwa obejmującego zarówno obszary miejskie, jak i wiejskie, np. Partnerstwa działające na obszarze powiatu lub województwa i nie skupiające się jedynie na jednym z wymienionych wyżej obszarów.

1.3.8. Charakter Partnerstwa sektorowego – wypełniają wnioskodawcy, którzy w punkcie 1.3.4 zaznaczyli podpunkt pierwszy („sektorowy”); z rozwijanej listy należy wybrać sektor (przemysłowy, usług, rolniczy) lub określić szczególne problemy związane z dyskryminacją i nierównościami.

1.4 Informacja o wnioskodawcy/organizacji zarządzającej Partnerstwem na rzecz Rozwoju

Wnioskodawca/organizacja zarządzająca w rozumieniu EQUAL to organizacja lub instytucja składająca wniosek w imieniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju oraz zawierająca w imieniu Partnerstwa umowę o finansowanie *Działania 1* po zakwalifikowaniu Partnerstwa do *Działania 1*.

Rola organizacji zarządzającej obejmuje m.in.:

- odpowiedzialność za realizację postanowień umowy o finansowanie Działania 1 przed Instytucją Zarządzającą EQUAL i Krajową Strukturą Wsparcia,
- podpisanie umowy finansowania w imieniu Partnerstwa,
- spełnienie wymogów wynikających z realizacji projektów Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym zapewnienia prawidłowości operacji finansowych m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania i kontroli Partnerstwa,
- potwierdzanie i przedkładanie wniosków płatniczych do Krajowej Struktury Wsparcia,
- opracowywanie i przedkładanie kwartalnych raportów na temat wdrażania do Krajowej Struktury Wsparcia,
- gromadzenie oraz przekazywanie informacji o nieprawidłowościach do Krajowej Struktury Wsparcia,
- opracowywanie i przedkładanie rocznego raportu o nieprawidłowościach do Krajowej Struktury Wsparcia,
- opracowywanie i przekazywanie rocznej prognozy wydatków do Krajowej Struktury Wsparcia. Szczegółowe wymogi oraz zakres odpowiedzialności wnioskodawcy/organizacji zarządzającej zostały opisane w Informatorze dla wnioskodawcy.

1.4.1. Oficjalna nazwa wnioskodawcy – należy podać oficjalną nazwę wnioskodawcy.

1.4.2. Kod wnioskodawcy – system automatycznie nadaje numer wnioskodawcy podczas rejestracji wniosku w systemie informatycznym.

1.4.3. Status prawny – z rozwijanej listy należy wybrać status prawny właściwy dla wnioskodawcy, czyli organizacji lub instytucji składającej wniosek w imieniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju (w tej rubryce możliwe jest zaznaczenie kilku odpowiedzi).

1.4.4 – 1.4.8 – należy wypełnić w przypadku, gdy dane informacje dotyczą wnioskodawcy, jeśli nie dotyczą należy wpisać „nie dotyczy” lub „brak”.

1.4.9 należy podać dane osoby upoważnionej do reprezentowania wnioskodawcy przy podpisywaniu umów.

1.4.10 – 1.4.13 – należy podać dane osoby wyznaczonej przez wnioskodawcę do kontaktów roboczych dotyczących Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

1.5. Dane rachunku bankowego wnioskodawcy (na który zostaną przekazane środki)

– podanie informacji w tym punkcie nie jest konieczne na etapie składania wniosku, jednak istnieje konieczność posiadania subkonta rachunku bankowego do obsługi środków w momencie podpisania umowy o finansowanie *Działania 1*, wymóg ten jest związany z potrzebą bieżącej kontroli środków pochodzących z Unii Europejskiej, w przypadku zmiany numeru rachunku bankowego należy niezwłocznie poinformować o tym Krajową Strukturę Wsparcia.

2. Kryteria formalne

2.1. Skrócony opis Partnerstwa na rzecz Rozwoju

Wniosek w punkcie 2.1 powinien zostać wypełniony po wypełnieniu części 3. Informacje zawarte w punkcie 2.1 nie podlegają ocenie i stanowią jedynie pomoc w ocenie wniosku przez Komisję Wyboru Wniosków na podstawie informacji zawartych w części 3. Dlatego informacje zawarte w tym punkcie powinny mieć formę jasnego i zwięzłego streszczenia kluczowych elementów Partnerstwa na rzecz Rozwoju, a w szczególności:

- kluczowych partnerów Partnerstwa,
- tematu, w którego ramach realizowane będą działania Partnerstwa,
- celu utworzenia Partnerstwa oraz spodziewanych rezultatów,
- charakteru Partnerstwa (sektorowy, geograficzny o zasięgu lokalnym, regionalnym),
- grupy docelowej, do której skierowane będą działania Partnerstwa,
- sposobie realizacji zasad EQUAL,
- działań przewidzianych do realizacji w ramach *Działania 1*,
- planowanych działań, które powinny zostać podjęte w ramach *Działania 2* na poziomie krajowym i ponadnarodowym,
- planowanych działań, które powinny zostać podjęte w ramach *Działania 3* oraz grupie docelowej *Działania 3*.

Skrócony opis Partnerstwa nie może być dłuższy niż 30 wierszy.

2.2.1 – 2.2.2 – Informacje dotyczące partnerów krajowych wchodzących w skład Partnerstwa na rzecz Rozwoju

W punktach 2.2.1 i 2.2.2 należy podać dane partnerów krajowych (działających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej), którzy wyrazili zgodę na uczestnictwo w Partnerstwie, potwierdzoną w formie listu intencyjnego stanowiącego załącznik do wniosku. Nie należy podawać danych partnerów, którzy w momencie składania wniosku nie potwierdzili udziału w Partnerstwie. Skład Partnerstwa oraz liczba partnerów mogą ulec zmianie w trakcie realizacji *Działania 1*, dlatego nie ma potrzeby wprowadzania danych partnerów, którzy nie potwierdzili swojego udziału w Partnerstwie. W punktach 2.2.1 i 2.2.2 nie należy wpisywać danych wnioskodawcy/organizacji zarządzającej, które zostały podane w punkcie 1.4.

W momencie składania wniosku o finansowanie *Działania 1*, w skład Partnerstwa na rzecz Rozwoju oprócz wnioskodawcy powinno wchodzić co najmniej dwóch potwierdzonych partnerów krajowych.

Istnieje możliwość rozszerzenia formularza wniosku w punkcie 2.2.2 w przypadku, gdy w Partnerstwie występuje więcej niż dwóch potwierdzonych partnerów krajowych.

2.3. Czy wskazani wyżej partnerzy oraz wnioskodawca wchodzi w skład innych potencjalnych Partnerstw na rzecz Rozwoju – należy zaznaczyć właściwą odpowiedź.

Nazwa partnera oraz nazwa innych potencjalnych Partnerstw na rzecz Rozwoju – jeśli w punkcie 2.3 zaznaczono odpowiedź „tak”, należy podać nazwę partnera, który wchodzi w skład innego potencjalnego Partnerstwa na rzecz Rozwoju oraz nazwę tego Partnerstwa.

UWAGA

Nazwa Partnerstwa na rzecz Rozwoju może być użyta tylko i wyłącznie dla jednego Partnerstwa. Jeśli organizacje lub instytucje składają więcej niż jeden wniosek nazwy Partnerstw muszą być różne.

Istnieje możliwość rozszerzenia formularza wniosku w punkcie 2.4 w przypadku, gdy w więcej niż dwóch partnerów krajowych, w tym wnioskodawca, wchodzi w skład innego/innych potencjalnych Partnerstw krajowych.

2.5. Czy występują powiązania między działaniami proponowanymi przez Partnerstwo a innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych, w szczególności z Europejskim Funduszem Społecznym – pytanie to dotyczy zarówno powiązań z projektami realizowanymi ze środków unijnych, jak i projektami realizowanymi wyłącznie ze środków krajowych; jeśli występują takie powiązania, to należy zaznaczyć odpowiedź „tak” i podać tytuł projektu oraz wartość i okres jego trwania.

2.6. Zgodność projektu z prawodawstwem w zakresie zamówień publicznych – jeśli realizacja projektu wiąże się z realizacją zamówienia publicznego, to należy zaznaczyć „tak” oraz wskazać tryb postępowania.

2.7. Opis sposobu informowania o współfinansowaniu Partnerstwa na rzecz Rozwoju z Europejskiego Funduszu Społecznego – należy podać informację, w jaki sposób realizowany będzie wymóg informowania o współfinansowaniu Partnerstwa przez środki pochodzące z EFS. Obowiązek informowania społeczeństwa o wykorzystaniu środków funduszy strukturalnych ciąży na wszystkich uczestnikach procesu wdrażania, począwszy od Komitetu Monitorującego, a skończywszy na Partnerstwie na rzecz Rozwoju. Wymóg ten wiąże się m.in. z informowaniem uczestników działań Partnerstwa oraz społeczeństwa jako takiego, że przedsięwzięcie jest częściowo finansowane przez Unię Europejską (wraz z podaniem nazwy funduszu). Wszystkie publikacje (broшуry, gazetki, ulotki itp.) i materiały szkoleniowe powinny zawierać na stronie tytułowej informację o udziale finansowym Unii Europejskiej, nazwę funduszu, logo EFS w Polsce i emblemat Wspólnoty. Powyższy wymóg dotyczy także organizacji konferencji, seminariów, wystaw itp.

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące informacji i promocji zawarte są w *Informatorze dla wnioskodawców*.

Opis sposobu informowania o współfinansowaniu z EFS nie może być dłuższy niż 5 wierszy.

2.8 Opis sposobu oceny realizacji Działania 1 przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju – należy przedstawić krótki opis zaplanowanych działań zmierzających do oceny Działania 1 przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju. Więcej informacji na temat oceny znajduje się w *Informatorze dla wnioskodawców*.

Opis sposobu oceny realizacji Działania 1 przez Partnerstwo nie może być dłuższy niż 10 wierszy.

2.9. Opis sposobu zarządzania Partnerstwem na rzecz Rozwoju – należy przedstawić planowany system zarządzania Partnerstwem, z uwzględnieniem informacji na temat systemu podejmowania decyzji, systemu przepływu środków finansowych między organizacją zarządzającą a partnerami Partnerstwa oraz systemu zbierania danych i monitorowania realizacji działań Partnerstwa. W tej części wniosku należy również określić wybrany model Partnerstwa na rzecz Rozwoju (Partnerstwo parasolowe lub liniowe). System zarządzania Partnerstwem na rzecz Rozwoju może ulec zmianie w trakcie realizacji Działania 1, a jego ostateczny kształt zostanie określony w Umowie o Partnerstwie na rzecz Rozwoju. Szczegółowe informacje na temat systemu zarządzania Partnerstwem na rzecz Rozwoju zostały przedstawione w *Informatorze dla wnioskodawców*.

Opis sposobu zarządzania Partnerstwem nie może być dłuższy niż 30 wierszy.

3. Charakterystyka Partnerstwa na rzecz Rozwoju – ocena

Informacje zawarte w części 3 podlegają ocenie merytorycznej zgodnie z punktacją przedstawioną w *Uzupełnieniu Programu*.

3.1 Cel Partnerstwa na rzecz Rozwoju z uwzględnieniem związku z wybranym tematem EQUAL

Opis celu Partnerstwa na rzecz Rozwoju powinien w jasny sposób określać związki działań planowanych do realizacji z celami określonymi dla wybranego przez Partnerstwo tematu EQUAL, a w szczególności:

- w jaki sposób cel Partnerstwa jest zbieżny z celami właściwymi dla wybranego tematu,
- w jaki sposób realizacja celu Partnerstwa przyczyni się do realizacji celów określonych w *Programie IW EQUAL* (oczekiwany wpływ realizacji celów Partnerstwa na zwalczanie dyskryminacji i nierówności na rynku pracy).

Ponadto w tej części wniosku należy opisać, w jaki sposób planowane działania uwzględniają kwestie horyzontalne określone w *Programie* – (rozwój lokalny, rozwój społeczeństwa

informacyjnego, polityka równych szans kobiet i mężczyzn, zrównoważony rozwój, pomoc dla ofiar handlu ludźmi). Zakres, cele oraz kryteria wyboru dla poszczególnych tematów zostały opisane szczegółowo w *Informatorze dla wnioskodawcy*.

Opis celu Partnerstwa nie może być dłuższy niż 100 wierszy.

3.2. Uzasadnienie potrzeby realizacji działań proponowanych przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju

Ta część wniosku powinna zawierać:

- identyfikację kluczowych grup społecznych lub sektora/sektorów, na których rzecz realizowane będą działania Partnerstwa, z uwzględnieniem konieczności zachowania różnorodności grupy docelowej Partnerstwa oraz równych szans; w przypadku Partnerstw koncentrujących się na działaniach na rzecz jednej grupy docelowej (np. osoby niepełnosprawne, kobiety) należy przedstawić szczegółowe uzasadnienie koncentracji działań jedynie na tych grupach docelowych,
- opis barier (dyskryminacja lub/i nierówności) doświadczanych przez wybrane grupy społeczne lub barier występujących w wybranym sektorze,
- opis proponowanych działań na rzecz rozwiązania zidentyfikowanych problemów,
- uzasadnienie potrzeby utworzenia Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

Uzasadnienie powinno opierać się na:

- analizach, raportach i opracowaniach właściwych dla wybranego tematu oraz charakteru Partnerstwa na rzecz Rozwoju (Partnerstwo geograficzne/Partnerstwo sektorowe),
- konsultacjach z podmiotami realizującymi działania w obszarze właściwym dla wybranego tematu oraz zgodne z charakterem Partnerstwa (Partnerstwo geograficzne/Partnerstwo sektorowe),
- konsultacjach z grupami społecznymi/przedstawicielami sektorów, na rzecz których realizowane będą działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

W uzasadnieniu wnioskodawca powinien powoływać się w miarę możliwości na jak najbardziej aktualne dane z podaniem ich źródła. Dane powinny pozostawać w związku z celem i działaniami proponowanymi przez Partnerstwo.

Uzasadnienie potrzeby realizacji działań proponowanych przez Partnerstwo na rzecz Rozwoju nie może być dłuższe niż 50 wierszy.

3.3. Opis programu pracy *Działania 1* oraz działań planowanych do realizacji w trakcie *Działania 2* i *Działania 3*

Ta część wniosku powinna zawierać informacje na temat planowanych działań, zmierzających do zapewnienia wysokiej efektywności Partnerstwa w trakcie realizacji *Działania 2* i *3*. Zadania do realizacji w trakcie *Działania 1* mogą obejmować np.:

- badania i konsultacje z grupami społecznymi/przedstawicielami sektora w celu odzwierciedlenia potrzeb tych grup w planie pracy Partnerstwa dla *Działania 2* i *3*,

- tworzenie Partnerstwa na poziomie krajowym i ponadnarodowym, w tym przygotowaniu podpisania umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju i umowy o Partnerstwie Ponadnarodowym,
- identyfikację potrzeb szkoleniowych i zatrudnianie personelu niezbędnego do efektywnej realizacji zadań w trakcie *Działania 2* i *3*,
- przygotowanie właściwego systemu zarządzania, monitorowania, oceny i promocji Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

Opis działań do realizacji w trakcie *Działania 1* powinien być zgodny z *Planem Działania 1* stanowiącym załącznik do wniosku. Ta część wniosku będzie oceniana łącznie z *Planem Działania 1*.

Plan Działania 1 powinien zawierać informacje na temat celów i rezultatów *Działania 1*, harmonogramu realizacji poszczególnych zadań, partnera odpowiedzialnego za jego realizację oraz partnera odpowiedzialnego za monitorowanie i ocenę realizacji poszczególnych zadań wymienionych w *Planie Działania 1*.

Formularz Planu Działania 1 został załączony do formularza wniosku.

Ta część wniosku powinna zawierać również informacje na temat działań planowanych do realizacji w trakcie *Działania 2* i *Działania 3*.

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* wnioskodawca nie jest obowiązany do przedstawiania szczegółowego planu pracy w trakcie *Działania 2*. Informacje dotyczące *Działania 2* powinny odnosić się jedynie do określenia typu działań planowanych do realizacji w trakcie *Działania 2* oraz wykazania związków między planowanymi działaniami a celami określonymi w punkcie 3.1 wniosku.

Podobnie jak w przypadku działań planowanych w trakcie *Działania 2*, na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* wnioskodawca jest obowiązany do przedstawienia informacji obejmujących jedynie typy planowanych działań oraz ich związek z celami dotyczącymi upowszechniania rezultatów określonymi w punkcie 3.7 wniosku.

Opis planu pracy *Działania 1* oraz planowanych działań do realizacji w trakcie *Działania 2* i *Działania 3* nie może być dłuższy niż 50 wierszy.

3.4. Opis sposobu realizacji podejścia partnerskiego w Partnerstwie na rzecz Rozwoju

Ta część wniosku powinna zawierać informacje na temat:

- roli i zakresu odpowiedzialności poszczególnych partnerów, inicjujących Partnerstwo na rzecz Rozwoju i wymienionych w punkcie 2.2 wniosku,
- sposobu, w jaki wiedza, doświadczenie oraz umiejętności poszczególnych partnerów będą uzupełniać się nawzajem i wносить wartość dodaną do działań realizowanych w ramach współpracy partnerskiej,
- identyfikacji dodatkowych partnerów oraz uzasadnienie potrzeby włączenia ich do Partnerstwa na rzecz Rozwoju w trakcie *Działania 1*, z uwzględnieniem informacji wymienionych w drugim tiret,

- sposobu włączenia właściwych partnerów, w tym małych organizacji, nie mających zdolności instytucjonalnych wymaganych przy zarządzaniu projektami,
- sposobu, w jaki zapewniona zostanie efektywna realizacja zasady partnerstwa na wszystkich etapach realizacji działań Partnerstwa na rzecz Rozwoju (planowanie, wdrażanie itd.),
- znajomości zasad dotyczących równego statusu płci (*gender mainstreaming*) oraz sposobu wykorzystania tej wiedzy w praktycznych działaniach,
- sposobu odzwierciedlenia zasady równości płci zarówno w Partnerstwie na rzecz Rozwoju, jak i w proponowanych działaniach.

Opis sposobu realizacji podejścia partnerskiego nie może być dłuższy niż 30 wierszy.

3.5. Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju będzie realizować zasadę *empowerment*

Ta część wniosku nawiązuje do jednej z naczelnych zasad EQUAL, tzn. zaangażowania grup lub osób doświadczających dyskryminacji i nierówności na rynku pracy (*empowerment*) i powinna zawierać informacje na temat sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju umożliwi grupom społecznym lub osobom, na których rzecz realizowane będą działania, udział w planowanych działaniach m.in. poprzez:

- udział w opracowywaniu programu *Działania 2* w trakcie *Działania 1*,
- udział w ocenie programu *Działania 2* oraz w ocenie realizacji *Działania 2*.

Informacja na temat sposobu zaangażowania grup społecznych lub osób w działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju powinna uwzględniać również sposób, w jaki te grupy lub osoby będą korzystać z rezultatów realizowanych działań po zakończeniu funkcjonowania Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

Ta część wniosku powinna zawierać również informacje o sposobie realizacji zasady *empowerment* w Partnerstwie na rzecz Rozwoju, a w szczególności:

- sposób, w jaki wszyscy partnerzy oraz inne instytucje i organizacje zainteresowane działaniami Partnerstwa zostaną zaangażowane w planowanie, zarządzanie i podejmowanie decyzji,
- opis planowanego sposobu podejmowania decyzji w Partnerstwie na rzecz Rozwoju.

Opis sposobu realizacji zasady *empowerment* nie może być dłuższy niż 30 wierszy.

3.6. Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju będzie realizować zasadę innowacyjności.

Ta część wniosku powinna zawierać informacje na temat:

- charakteru innowacyjności planowanych działań (np. innowacyjność ukierunkowana na proces, na cel lub kontekst);
- sposobu, w jaki program pracy uwzględnia potrzebę realizacji działań innowacyjnych, np. Partnerstwo testować będzie:
 - nowe sposoby aktywizacji zawodowej wybranych grup społecznych i/lub

- mechanizmy łączenia i koordynacji istniejących systemów wsparcia wybranych grup społecznych i/lub
- mechanizmy ulepszania istniejących struktur i systemów wsparcia i/lub
- wykorzystanie istniejących metod wsparcia w odniesieniu do innej niż dotychczas grupy docelowej lub w nowym kontekście działań.

Opis innowacyjności działań powinien uwzględniać również takie informacje jak:

- uzasadnienie potrzeby wspierania innowacyjnych rozwiązań,
- wartość dodana innowacyjnych rozwiązań w stosunku do standardowych instrumentów rynku pracy i polityki społecznej,
- identyfikacja głównych barier w stosowaniu innowacyjnych rozwiązań.

Opis innowacyjności Partnerstwa nie może być dłuższy niż 50 wierszy.

3.7. Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju będzie realizować działania na rzecz upowszechniania rezultatów oraz włączenia ich do głównego nurtu polityki

Ta część powinna zawierać informacje na temat:

- oczekiwanego wpływu rezultatów Partnerstwa na politykę krajową oraz praktykę innych organizacji i instytucji, możliwości zastosowania rezultatów Partnerstwa na szerszą skalę,
- podstawowych działań zmierzających do upowszechnienia i adaptacji rezultatów Partnerstwa do polityki krajowej oraz do praktyk innych instytucji i organizacji, z uwzględnieniem informacji na temat grupy docelowej planowanych działań.

Opis sposobu, w jaki Partnerstwo na rzecz Rozwoju będzie realizować działania na rzecz upowszechniania rezultatów oraz włączenia ich do głównego nurtu polityki nie może być dłuższy niż 30 wierszy.

3.8 Opis planowanej współpracy ponadnarodowej

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* nie ma obowiązku identyfikacji i nawiązania współpracy z partnerami ponadnarodowymi. Jeśli wniosek zostanie zaakceptowany, Partnerstwo na rzecz Rozwoju otrzyma wsparcie w poszukiwaniu i nawiązaniu współpracy z najbardziej odpowiednimi partnerami ponadnarodowymi w trakcie realizacji *Działania 1*.

W związku z tym ta część wniosku powinna uwzględniać jedynie informacje na temat:

- oczekiwanej wartości dodanej współpracy ponadnarodowej zarówno w stosunku do Partnerstwa na rzecz Rozwoju, jak i potencjalnych partnerów ponadnarodowych (co Partnerstwo może osiągnąć dzięki współpracy ponadnarodowej oraz co może zaoferować potencjalnym partnerom ponadnarodowym),
- rozwiązań stosowanych w innych państwach członkowskich, które Partnerstwo na rzecz Rozwoju zamierza testować dzięki współpracy ponadnarodowej,
- planowanych działań i oczekiwanych rezultatów współpracy ponadnarodowej.

Opis planowanej współpracy ponadnarodowej nie może być dłuższy niż 30 wierszy.

3.9 Szacunkowe koszty realizacji planowanych działań

3.9.1. Całkowity koszt *Działania 2* – pole wypełniane automatycznie przez system.

3.9.2. Całkowity koszt *Działania 3* – pole wypełniane automatycznie przez system.

W punkcie 3.9 wniosek nie podlega ocenie, informacje zawarte w tej części wniosku służą tylko jako pomoc w ocenie wniosku w punktach 3.1-3.8. Podane koszty realizacji *Działania 2* i *Działania 3* są jedynie kosztami szacunkowymi i nie są wiążące w stosunku do wnioskodawcy przy opracowywaniu właściwego budżetu *Działania 2* i *3*.

4. Planowane wydatki

4.1. Wydatki w ramach Działania

14.1.1. Wydatki kwalifikowalne ogółem: pole wypełniane automatycznie przez system

4.1.1.1 – 4.1.1.3: należy wymienić wszystkie rodzaje wydatków, które kwalifikują się do finansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu EQUAL w podziale na trzy kategorie (wydatki związane z personelem, wydatki związane ze współpracą ponadnarodową oraz inne wydatki); przy określaniu wysokości wydatków należy podać w miarę możliwości koszty jednostkowe poszczególnych kategorii wydatków (np. średni jednostkowy koszt wynagrodzenia personelu).

Informacje na temat metodyki definiowania wydatków jako kwalifikujących się do pokrycia ze środków EFS w ramach programu EQUAL oraz ich podziału na wskazane wyżej kategorie znajdują się w *Uzupełnieniu Programu* oraz *Informatorze dla wnioskodawców*.

4.1.2. Całkowite wydatki *Działania 1* – pole wypełniane automatycznie przez system

4.1.2.1. Wnioskowana kwota dofinansowania – należy wpisać wnioskowaną kwotę dofinansowania *Działania 1*.

4.1.2.2. Inne (należy podać jakie) – należy określić kwotę innych wydatków nie uwzględnionych w punkcie 4.1.2.1 oraz określić ich źródło (prywatne, publiczne).

4.1.3. Wkład własny (wydatki niekwalifikowalne) – należy określić wysokość wydatków nie kwalifikujących się do pokrycia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, wydatki niekwalifikowalne nie są uwzględniane w całkowitych wydatkach *Działania 1*.

4.2. Źródła finansowania *Działania 1* – pola wypełniane przez Krajową Strukturę Wsparcia.

4.3. Preferowany system rozliczania wydatków/płatności – należy zaznaczyć wybraną przez wnioskodawcę częstotliwość otrzymywania płatności.

4.4. Szacunkowe koszty dla *Działania 2*

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* należy podać jedynie szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć planowanych w trakcie realizacji *Działania 2* w podziale na kategorie kosztów:

- 1) koszty personelu (przy szacowaniu kosztów należy wziąć pod uwagę np. wynagrodzenia, podróże krajowe i diety, zatrudnianie i szkolenie personelu),
- 2) koszty dotyczące beneficjentów ostatecznych (przy szacowaniu kosztów należy wziąć pod uwagę np. świadczenia, koszty podróży, koszty związane z opieką nad dziećmi i osobami zależnymi, inne koszty związane ze specyficznymi potrzebami beneficjentów),
- 3) koszty współpracy ponadnarodowej (przy szacowaniu kosztów należy wziąć pod uwagę np. koszty podróży i diet zagranicznych, koszty tłumaczeń itp.),
- 4) inne koszty (przy szacowaniu kosztów należy wziąć pod uwagę np. zakup lub wypożyczenie wyposażenia, amortyzację, koszty administracyjne, koszty audytu zewnętrznego itp.).

Wnioskodawcy wypełniają tę część wniosku w punktach 4.4.2 – 4.4.5. Punkt 4.4.1

„Całkowity koszt Działania 2” jest wypełniany automatycznie przez system.

Przy szacowaniu kosztów należy uwzględnić informacje na temat kosztów kwalifikowanych w ramach EQUAL znajdujące się w *Uzupełnieniu Programu* i *Informatorze dla wnioskodawców*.

4.5. Szacunkowe koszty realizacji Działania 3

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* należy podać jedynie szacunkowe koszty realizacji planowanych działań w trakcie realizacji *Działania 3* w podziale na kategorie kosztów:

- 1) koszty personelu (jak wyżej dla *Działania 2*),
- 2) koszty związane z realizacją mainstreamingu (ocena, badania, konferencje, publikacje itp.),
- 3) inne koszty (jak wyżej dla *Działania 2*).

Wnioskodawcy wypełniają tę część wniosku w punktach 4.5.2 – 4.5.5. Punkt 4.5.1

„Całkowity koszt Działania 3” jest wypełniany automatycznie przez system.

Przy szacowaniu kosztów należy uwzględnić informacje na temat kosztów kwalifikowanych w ramach EQUAL znajdujące się w *Uzupełnieniu Programu* i *Informatorze dla wnioskodawców*.

5. Kontrola finansowa

5.1 Opis wewnętrznego systemu kontroli finansowej – należy opisać procedury wewnętrznej kontroli finansowej stosowanej przez wnioskodawcę/organizację zarządzającą oraz sposób, w jaki system ten zostanie wykorzystany przy kontroli finansowej Partnerstwa na rzecz Rozwoju.

6. Załączniki

Wraz z wypełnionym wnioskiem należy złożyć następujące załączniki (w sytuacji, gdy oryginały załączników są w języku obcym należy załączyć uwierzytelnione tłumaczenia dokumentów w języku polskim):

6.1. Statut wnioskodawcy (jeśli dotyczy) – potwierdzony przez osoby uprawnione do reprezentowania wnioskodawcy oraz dodatkowo opatrzone datą i pieczęcią wnioskodawcy.

6.2. Aktualny wypis z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego rejestru (z okresu nie dłuższego niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku).

6.3. Plan Działania 1 – formularz *Planu Działania 1* znajduje się na końcu wniosku, w *Planie* należy przedstawić szczegółowe informacje dotyczące zadań do realizacji w trakcie *Działania 1* z uwzględnieniem harmonogramu realizacji poszczególnych zadań, partnerów odpowiedzialnych za ich realizację oraz partnerów odpowiedzialnych za monitorowanie i ewaluację realizacji poszczególnych zadań.

6.4. Listy intencyjne partnerów – należy załączyć listy intencyjne partnerów wymienionych w punkcie 2.2 wniosku, potwierdzające gotowość udziału w Partnerstwie na rzecz Rozwoju

6.5 Zaświadczenie z ZUS-u o niezaleganiu z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne (z okresu nie dłuższego niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku) – w wypadku oczekiwania na stosowny dokument należy dołączyć do wniosku odpowiednie oświadczenie wnioskodawcy, z zastrzeżeniem, że najpóźniej w dniu podpisania Umowy o finansowanie *Działania 1*, w sytuacji, gdy wniosek zostanie zaakceptowany, wnioskodawca przedłoży aktualne zaświadczenie.

6.6 Zaświadczenie o nie zaleganiu z podatkami z właściwego Urzędu Skarbowego (z okresu nie dłuższego niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku) – w wypadku oczekiwania na stosowny dokument do wniosku należy dołączyć odpowiednie oświadczenie wnioskodawcy, z zastrzeżeniem, że najpóźniej w dniu podpisania umowy o finansowanie *Działania 1*, w sytuacji gdy wniosek zostanie zaakceptowany, wnioskodawca przedłoży aktualne zaświadczenie

6.7. Pełnomocnictwo do reprezentowania wnioskodawcy – załącznik wymagany jedynie w przypadku, gdy wniosek jest podpisywany przez osobę nie mającą uprawnień do reprezentowania wnioskodawcy.

6.8. Życiorysy kluczowych osób zaangażowanych w realizację działań Partnerstwa wraz z pisemną deklaracją uczestnictwa w Partnerstwie.

6.9. Odpowiednia uchwała samorządu lub jednostki publicznej (jedynie w przypadku gdy taki dokument jest wymagany dla zaciągania zobowiązań przez wnioskodawcę).

7. Oświadczenie

Oświadczenie należy podpisać w punkcie 8.4

8. Instytucja ubiegająca się o finansowanie Partnerstwa na rzecz Rozwoju

8.1 Nazwa instytucji – pole wypełniane automatycznie przez system

8.2. Imię, nazwisko oraz stanowisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do wnioskodawcy.

8.3. Data wypełnienia wniosku.

8.4. Pieczęć i podpis osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do wnioskodawcy

Złożenie wniosku

Po wypełnieniu w formie elektronicznej wniosek należy **wydrukować i podpisać**. Wersję elektroniczną wniosku należy zapisać na dyskietce. Obie wersje, wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami, należy złożyć osobiście lub wysłać pocztą (w zapieczętowanej kopercie) do Krajowej Struktury Wsparcia. Adres, pod który należy przesłać wniosek, jak też termin przyjmowania wniosków zostanie podany wraz z ogłoszeniem o konkursie.

Z A Ł Ą C Z N I K N R 5 .

Kryteria oceny merytorycznej

Oprócz kryteriów formalnych przedstawionych w rozdziale 3 *Informatora dla wnioskodawców*, wniosek podlegać będzie ocenie na podstawie kryteriów oceny merytorycznej, wspólnych dla wszystkich tematów oraz kryteriów właściwych dla każdego tematu.

Tabela 1 zawiera kryteria oceny merytorycznej oraz system punktacji wspólny dla wniosków składanych w ramach poszczególnych tematów. Zagadnienia podlegające ocenie merytorycznej odpowiadają poszczególnym pozycjom wniosku w części 3 *Charakterystyka Partnerstw na rzecz Rozwoju – ocena*. W przypadku kryteriów oceny merytorycznej należy zwrócić szczególną uwagę na te pozycje wniosku, które będą oceniane na podstawie kluczowych kryteriów oceny. Ocena na podstawie kryteriów kluczowych oznacza konieczność uzyskania w tej części wniosku minimalnej liczby punktów, aby wniosek mógł zostać zakwalifikowany do dalszej oceny (np. wniosek, który w części 3.1 *Cel Partnerstwa na rzecz Rozwoju* z uwzględnieniem związku z wybranym tematem EQUAL uzyska mniej niż 8 punktów nie będzie oceniany w pozostałych częściach wniosku i nie zostanie zakwalifikowany do finansowania w ramach EQUAL). We wszystkich przypadkach minimalna wymagana liczba punktów stanowi 40% maksymalnej punktacji w tej części wniosku. Zagadnienia podlegające ocenie na podstawie kryteriów kluczowych to:

- cel Partnerstwa na rzecz Rozwoju i jego powiązanie z wybranym tematem EQUAL,
- uzasadnienie potrzeby wsparcia proponowanej działalności Partnerstwa,
- opis innowacyjnego podejścia Partnerstwa.

Wniosek oceniany będzie także na podstawie kryteriów właściwych dla każdego tematu EQUAL, przedstawionym w tabeli 2. Kryteria te pozwolą członkom Podkomisji Oceny Projektów, dokonującym oceny merytorycznej wniosków, ocenić propozycję Partnerstwa pod kątem typów działań określonych w Programie Inicjatywy Wspólnotowej (PIW) EQUAL istotnych dla poszczególnych tematów (np. wniosek zawierający propozycję modelu przejścia z zatrudnienia przejściowego na otwarty rynek pracy uzyskuje dodatkowe punkty w ramach punktacji określonej dla oceny *Uzasadnienia potrzeby wsparcia proponowanych działań Partnerstwa*).

Wszystkie wnioski, niezależnie od tematu wybranego przez wnioskodawcę, oceniane będą również na podstawie tzw. kryteriów horyzontalnych. Kryteria te odnoszą się do kwestii horyzontalnych określonych w rozdziale VI PIW EQUAL:

- promowanie społeczeństwa informacyjnego,
- promowanie równych szans kobiet i mężczyzn,
- promowanie rozwoju lokalnego,
- promowanie zrównoważonego rozwoju,
- pomoc dla ofiar handlu ludźmi.

Każdy z wniosków powinien uwzględniać działania przyczyniające się do realizacji co najmniej jednego z celów horyzontalnych. Kryteria horyzontalne będą brane pod uwagę przy ocenie wniosku w części 3.1 *Cel Partnerstwa na rzecz Rozwoju* z uwzględnieniem związku z wybranym tematem EQUAL.

Tabela 1. Kryteria oceny merytorycznej i system punktacji Zagadnienia

Zagadnienia	Maksymalna punktacja	Minimalna punktacja	Punkty kontrolne oceny na podstawie kryteriów oceny przedstawionych w PIW
1. Cel Partnerstwa na rzecz Rozwoju i jego powiązanie z wybranym tematem EQUAL Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: - powiązaniach między celami Partnerstwa a wybranym tematem EQUAL - przewidywanych skutkach w zakresie likwidacji dyskryminacji i nierówności na rynku pracy - powiązaniach między celami Partnerstwa a kwestiami horyzontalnymi przedstawionymi w PIW Kluczowe kryteria oceny – wymagana minimalna punktacja: 8	20	8	- W jakim stopniu cele Partnerstwa wpisują się w wybrany temat EQUAL? - Czy przewidywany efekt wyraźnie dotyczy likwidacji dyskryminacji i nierówności na rynku pracy? - W jakim stopniu cele Partnerstwa wpisują się w co najmniej jedną z horyzontalnych kwestii przedstawionych w PIW?
2. Uzasadnienie potrzeby wsparcia proponowanej działalności Partnerstwa Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: - diagnozie problemu (problemów) do rozwiązania (określenie kluczowych grup lub sektorów, którym Partnerstwo zamierza pomóc oraz opis przeszkód, na jakie te grupy czy sektory natrafiają) - proponowanych działaniach mających na celu rozwiązanie problemu (problemów) - potrzebie utworzenia Partnerstwa na rzecz Rozwoju Kluczowe kryteria oceny – wymagana minimalna punktacja: 6	15	6	- Czy wniosek zawiera realną diagnozę problemu (problemów) do rozwiązania? - Czy wniosek w jasny sposób uzasadnia trafność proponowanych rozwiązań? - Czy wniosek dobrze uzasadnia potrzebę utworzenia Partnerstwa? - W jakim stopniu proponowane działania Partnerstwa spełniają co najmniej jedno z odpowiednich kryteriów tematycznych?
3. Program pracy Partnerstwa w Działaniu 1 oraz planowane formy działania w ramach Działania 2 i Działania 3 Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: - szczegółach programu pracy Partnerstwa w Działaniu 1 - przeglądzie działań, jakie Partnerstwo zamierza wdrożyć w ramach Działania 2 (rodzaj działań, w jaki sposób proponowane działania wpisują się w cele Partnerstwa) - przeglądzie działań, jakie Partnerstwo zamierza wdrożyć w ramach Działania 3 (rodzaj działań, powiązanie z celem Partnerstwa odnoszącym się do uprawomocnienia, rozpowszechniania i przekazywania)	10		- Czy wniosek jasno uzasadnia potrzebę innowacyjności? - Czy program pracy Partnerstwa i planowane w nim działania są wyraźnie ukierunkowane, wykonalne i realistyczne?
4. Podejście partnerskie Partnerstwa Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: - kluczowych rolach i obowiązkach partnerów inicjujących Partnerstwo - wartości dodanej wniesionej przez tych partnerów na rzecz Partnerstwa - wartości dodanej wniesionej przez dodatkowych partnerów (których zaangażują podczas Działania 1) na rzecz Partnerstwa - sposobie angażowania najbardziej odpowiednich organizacji, np. małych organizacji lub przedstawicieli grup będących w niekorzystnej sytuacji - działaniach mających na celu efektywne wdrożenie podejścia partnerskiego na etapie planowania, tworzenia i realizacji programu pracy - umiejętności wdrażania polityki równości płci oraz o sposobie zdobywania i praktykowania wiedzy w tym zakresie - metodzie odzwierciedlenia problematyki płci w Partnerstwie i proponowanych działaniach	10		- Czy wniosek zawiera wyraźne określenie wartości dodanej, jaką partnerzy wniosą do Partnerstwa? - Czy w Partnerstwie reprezentowani są odpowiedni partnerzy i grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji? - Czy wniosek zawiera wyraźne stwierdzenie, że Partnerstwo zastosuje skutecznie „partnerskie podejście” w planowaniu, opracowywaniu i wdrażaniu programu pracy? - Czy partnerzy Partnerstwa dysponują wiedzą w zakresie włączania problematyki płci do głównego nurtu polityki (<i>gender mainstreaming</i>); czy wniosek zawiera wyraźne stwierdzenie, że zamierzają tę wiedzę nabyć i praktykować? - Czy wniosek zawiera wyraźne objaśnienie, w jaki sposób w Partnerstwie odzwierciedlona jest problematyka płci?

5. Opis podejścia angażującego grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji (empowerment) w Partnerstwie Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: ▪ sposobie angażowania grup czy jednostek znajdujących się w niekorzystnej sytuacji (udział w przygotowaniu programu pracy dla <i>Działania 2</i> podczas <i>Działania 1</i>, pomoc w ocenie programu pracy dla <i>Działania 2</i>, korzyści po zakończeniu działań Partnerstwa) ▪ sposobie angażowania partnerów i innych zainteresowanych podmiotów (opis planowanego procesu podejmowania decyzji, typ oczekiwanych związków)	10		▪ Czy wniosek zawiera wyraźne stwierdzenie, w jaki sposób Partnerstwo angażuje osoby i grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji? ▪ Czy wniosek zawiera wyraźne stwierdzenie, w jaki sposób będzie następować angażowanie partnerów Partnerstwa oraz innych zainteresowanych stron?
6. Opis innowacyjnego podejścia Partnerstwa Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: ▪ charakterze innowacji, jakie Partnerstwo zamierza wprowadzić i jego powiązania z obszarami innowacji zakreślonymi w PIW ▪ wartości dodanej proponowanych działań innowacyjnych w porównaniu z aktualnie realizowaną integracyjną polityką zatrudnienia ▪ określeniu głównych przeszkód i barier, jakie uniemożliwiają innym przyjęcie tego podejścia ▪ uzasadnieniu potrzeby wsparcia innowacyjnych działań Partnerstwa Kluczowe kryteria kwalifikacyjne – wymagana minimalna punktacja: 6	3	6	▪ Czy wniosek zawiera wyraźne określenie, w jaki sposób podejście przyjęte przez Partnerstwo w tworzeniu integracyjnych polityk zatrudnienia różni się od obecnej praktyki? ▪ Czy wniosek zawiera wyraźne określenie głównych barier i przeszkód, jakie uniemożliwiają innym przyjęcie tego podejścia? ▪ W jakim stopniu innowacyjny charakter proponowanych przez Partnerstwo działań wpisuje się w obszary innowacyjności zakreślone w PIW?
7. Opis podejścia przyjętego w Partnerstwie w zakresie rozpowszechniania i mainstreamingu Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: ▪ spodziewanym potencjale w zakresie przekazywania rezultatów Partnerstwa innym zainteresowanym oraz możliwościach ich przeniesienia do polityki i praktyki ▪ podstawowych działaniach przewidywanych w ramach uprawnomocniania, rozpowszechniania i przekazywania	10		▪ Czy wniosek zawiera ewidentne dowody spodziewanego potencjału w zakresie przekazywania rezultatów działalności Partnerstwa innym zainteresowanym oraz przekładania ich na politykę i praktykę? ▪ Czy wniosek zawiera jasny opis podstawowych działań przewidzianych do realizacji w celu uprawnomocniania, rozpowszechniania i przekazywania?
8. Opis celów partnerstwa ponadnarodowego Wnioskodawcy proszeni są o przedstawienie informacji o: ▪ spodziewanej wartości dodanej współpracy ponadnarodowej na rzecz proponowanej działalności Partnerstwa oraz o wartości dodanej wniesionej przez Partnerstwo na rzecz jego ponadnarodowych partnerów ▪ rodzajach planowanych działań i spodziewanych rezultatach	10		▪ Czy wniosek zawiera wyraźne sformułowanie oczekiwań wobec współpracy ponadnarodowej (co wnioskodawcy proponują ze swej strony, co spodziewają się zyskać)? ▪ Czy wniosek zawiera wyraźne określenie działań, w realizacji których Partnerstwo chciałoby współpracować? ▪ Czy wniosek zawiera wyraźne stwierdzenie, że współpraca ponadnarodowa wniesie wartość dodaną do proponowanej działalności Partnerstwa?
Kryteria 1, 2 i 6 to podstawowe kryteria kwalifikacyjne, dla których określono punktację minimalną. Wnioski, które nie zdobędą minimalnej punktacji za każde z tych kryteriów, nie zostaną zatwierdzone do finansowania.			
SUMA	100		

Tabela 2. Dodatkowe kryteria oceny dla poszczególnych tematów

Temat A	W tym temacie popierane będą Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które: ▪ opierają się na prawidłowej analizie problemów nierówności i dyskryminacji występujących na poziomie lokalnym, regionalnym lub sektorowym, ▪ proponują rozwiązania odpowiednie dla potrzeb grup znajdujących się w trudnej sytuacji, ▪ przedstawiają modele działania i metody, które umożliwiają dotarcie do odpowiednich grup znajdujących się w trudnej sytuacji, ▪ określają potencjalne bariery w zdobywaniu kwalifikacji, które uniemożliwiają zatrudnienie.
Temat D	W tym temacie popierane będą Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które: ▪ mają na celu rozwijanie polskiego modelu przedsiębiorstw społecznych, przy wykorzystaniu doświadczeń międzynarodowych, ▪ realizują model współpracy w dziedzinie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, ▪ mają na celu dostosowanie usług do potrzeb odpowiednich grup odbiorców, ▪ proponują modele przejścia z zatrudnienia przejściowego (socjalnego) na otwarty rynek pracy.
Temat F	W tym temacie popierane będą Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które: ▪ promują tworzenie powiązań i współpracę między małymi i średnimi przedsiębiorstwami z jednej strony a instytucjami szkoleniowymi i badawczymi z drugiej, z wykorzystaniem współpracy międzynarodowej, ▪ promują zasady kształcenia ustawicznego, zwłaszcza w związku z nowymi technologiami informacyjnymi, ▪ promują nowe formy organizacji pracy, które uwzględniają potrzeby pracodawców i pracowników, ▪ promują konkurencyjność i wydajność małych i średnich przedsiębiorstw, a także trwałość miejsc pracy poprzez doskonalenie umiejętności osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.
Temat G	W tym temacie popierane będą Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które: ▪ proponują mechanizmy utrzymania aktywności zawodowej podczas przerwy w wykonywaniu zawodu, ▪ proponują metody motywowania pracodawców do zatrudniania kobiet i rozwijania kariery zawodowej, ▪ promują nowe formy organizacji pracy kobiet, z uwzględnieniem ich ról rodzinnych, ▪ przyczyniają się do oceny skuteczności tradycyjnych metod aktywizacji zawodowej kobiet i proponują nowe sposoby ich aktywizacji.
Temat I	W tym temacie popierane będą Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które: ▪ mają na celu wzrost jakości usług świadczonych w ośrodkach recepcyjnych dla osób ubiegających się o status uchodźcy, ▪ mają na celu wzmocnienie instytucji aktywnych w działaniach na rzecz osób ubiegających się o status uchodźcy, ▪ oferują nowe rozwiązania, które ułatwią społeczną i zawodową integrację osób ubiegających się o status uchodźcy, ▪ przyczyniają się do zwiększenia świadomości społecznej w zakresie innych kultur i tolerancji dla nich, ▪ mają na celu udoskonalenie systemu analiz i prognoz zjawiska imigracji.

Z A Ł A C Z N I K N R 6 .

Opis działań w ramach poszczególnych obszarów tematycznych

Temat A: Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją w celu promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich

Cele strategiczne

- Wyrównywanie szans na znalezienie zatrudnienia grup społecznych doświadczających nierówności ze względu na brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia i umiejętności.
- Zapewnienie udziału w rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Krótkie streszczenie

W PIW EQUAL podkreślono znaczenie zróżnicowania regionalnego w występowaniu nierówności w dostępie do rynku pracy. Jak zostało to przedstawione w analizie rynku pracy PIW, zamieszkiwanie na terenach wiejskich lub restrukturyzowanych jest czynnikiem utrudniającym znalezienie zatrudnienia. Na nierówności wynikające ze wzrostu dysproporcji regionalnych i społecznych nakładają się nierówności wynikające z opóźnień cywilizacyjnych na tych obszarach, wywołanych rozwojem nowych technik informacyjnych i komunikacyjnych. Miarą nierówności w tym zakresie mogą być różnice w dostępie do Internetu. Z danych przedstawionych w analizie PIW wynika, że najniższy odsetek osób korzystających z Internetu występuje w województwach o najwyższej stopie bezrobocia. Temat koncentruje się na obszarach wiejskich i restrukturyzowanych również ze względu na stosunkowo duży udział osób o niskich kwalifikacjach w zasobach pracy, szczególnie wśród osób w wieku powyżej 50 lat (50+) oraz mieszkańców wsi.

Ponadto zasada podejścia tematycznego EQUAL stwarza szansę na opracowanie kompleksowego podejścia do problemów występujących na tych obszarach, co nie jest akcentowane w dostateczny sposób w dotychczasowych programach rynku pracy. Skoncentrowanie się na najsłabszych grupach społecznych jest okazją do wypracowania metod aktywizacji zawodowej grup nie objętych standardowymi instrumentami rynku pracy, czy grup, w stosunku do których standardowe działania instytucji rynku pracy są nieskuteczne.

EQUAL koncentruje się również na barierach w dostępie do zatrudnienia tych grup społecznych, w przypadku których nierówności na rynku pracy (brak kwalifikacji dostosowanych do potrzeb rynku pracy, miejsce zamieszkania na terenach o wysokiej stopie bezrobocia, brak dostępu do nowych technik informacyjnych i komunikacyjnych) są silnie skorelowane z przejawami dyskryminacji. Analiza rynku pracy pod kątem dyskryminacji i nierówności, przedstawiona w PIW, wskazuje m.in. na takie czynniki dyskryminacji, jak wiek, płeć, długotrwały charakter bezrobocia, pochodzenie etniczne lub stan zdrowia.

Oprócz działań zmierzających do wyrównywania nierówności i ograniczania dyskryminacji wobec grup, których problemy zostały już zdiagnozowane, działania podejmowane w ramach EQUAL przyczynią się do identyfikacji najsłabszych grup społecznych o wysokim ryzyku trwałego bezrobocia, a tym samym w największym stopniu zagrożonych wyklucze-

niem społecznym, których problemy nie zostały zdiagnozowane w dotychczasowych programach rynku pracy. Działania te powinny być punktem wyjścia do stworzenia modeli pracy z tymi grupami oraz modeli wspierania ich integracji lub reintegracji na rynku pracy.

Działania

- wypracowanie metod aktywizacji społeczności lokalnych w celu tworzenia lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia poprzez wykorzystywanie idei partnerstwa na rzecz rozwoju, angażującej z jednej strony grupy znajdujące się w szczególnej sytuacji, a z drugiej instytucje lokalne i organizacje pozarządowe we wspólne rozwiązywanie problemów lokalnych;
- rozpoznanie grup w największym stopniu zagrożonych marginalizacją oraz zidentyfikowanie barier, jakie napotykają one na drodze do znalezienia zatrudnienia;
- stworzenie mechanizmów efektywnej aktywizacji zawodowej grup najmniej mobilnych (wypracowanie różnych środków podejścia do najtrudniejszych klientów, wraz z dostosowaniem usług zarówno do potrzeb tych grup, jak i do potrzeb rynku pracy), w tym działania zmierzające do zwiększenia zmotywowania tych grup do aktywności zawodowej;
- opisanie niedostatków w zakresie umiejętności na obszarach wiejskich oraz obszarach restrukturyzowanych oraz badanie metod aktywizacji zawodowej, a także podnoszenia kwalifikacji odpowiednio do rozpoznanych braków, zwłaszcza w zakresie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- rozwijanie strategii integrowania ze społeczeństwem informacyjnym grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, doświadczających dyskryminacji i nierówności na rynku pracy; w tym podnoszenie społecznej świadomości o konieczności zlikwidowania barier w stosowaniu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- promowanie działań na rzecz zwiększenia społecznej świadomości w zakresie konieczności udziału w kształceniu ustawicznym i społeczeństwie informacyjnym, a także zapewnienie równych szans kobiet i mężczyzn;
- wspieranie integracji grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy lub z niego wykluczonych poprzez tworzenie nowych struktur i systemów wsparcia, m.in. poprzez:
 - wypracowanie skutecznych metod koordynacji działań instytucji i organizacji zajmujących się integracją społeczną i zawodową grup społecznych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy poprzez badanie nowych zintegrowanych usług;
 - wypracowanie systemu usług szkoleniowych dostosowanych do potrzeb tych grup;
 - opracowanie projektów edukacyjnych zapewniających mieszkańcom najodleglejszych obszarów szansę bycia konkurencyjnym na rynku pracy;
 - wypracowanie metod doradztwa zawodowego wśród grup nieprzyzwyczajonych do korzystania z poradnictwa zawodowego;
 - sprawdzanie skuteczności działań (szkoleń, kursów, inicjatyw oddolnych) umożliwiających uczestnictwo w społeczeństwie informacyjnym i badanie nowych metod doskonalenia kwalifikacji przez najbardziej zagrożone grupy społeczne z zastosowaniem nowoczesnych technologii komunikacyjnych i informacyjnych.

Charakter Partnerstw na rzecz Rozwoju

Ze względu na zróżnicowanie regionalne w występowaniu nierówności w dostępie do rynku pracy, Partnerstwa na Rzecz Rozwoju w ramach tego tematu powinny mieć w większości przypadków charakter geograficzny (lokalny, regionalny).

Temat D: Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych, z akcentem na podnoszenie jakości miejsc pracy

Cele strategiczne

Wsparcie tworzenia i rozwoju polskiego modelu gospodarki społecznej.

Krótkie streszczenie

W analizie stanu gospodarki społecznej w Polsce, przedstawionej w PIW, podkreślono rosnące znaczenie gospodarki społecznej w polityce społeczno-gospodarczej rządu. Znajduje to odzwierciedlenie w nowo przyjętych regulacjach prawnych: *Ustawie z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* oraz w *ustawie z dn. 23 kwietnia 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym*, jak również w znowelizowanym *Prawie spółdzielczym*, wprowadzających spółdzielnie społeczne do polskiego systemu prawnego.

Ustawy te stanowią podstawę do działań na rzecz rozwoju gospodarki społecznej, ale ze względu na fakt, że są to rozwiązania nowe oraz na różnorodność podmiotów zaliczanych do tego sektora, nie ma nadal modelu gospodarki społecznej, który odpowiadałby na słabości polskiego rynku pracy, jak również rynku usług. Celem tego tematu jest wypracowanie polskiego modelu gospodarki społecznej poprzez udział w określaniu ról i zadań tej gospodarki w zakresie zwiększania atrakcyjności lokalnego rynku pracy i usług, co wzmocni działania realizowane w ramach polityki krajowej. Szczególne znaczenie zostanie nadane rozwojowi metod włączania społeczności lokalnej do korzystania z instrumentów gospodarki społecznej w celu aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy i rewitalizacji lokalnych rynków pracy.

Wsparcie tworzenia polskiego modelu gospodarki społecznej odbywać się będzie również poprzez wypracowanie mechanizmów wykorzystania możliwości gospodarki społecznej w aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w rewitalizacji regionów o niskiej atrakcyjności rynku pracy i rynku usług i w niwelowaniu skali zróżnicowania regionalnego. W świetle wniosków wynikających z analizy rynku pracy, ostatni z wyżej wymienionych elementów ma szczególne znaczenie w sytuacji niskiej mobilności osób zamieszkujących te obszary.

Warunkiem niwelowania zagrożenia związanego z incydentalnym charakterem działań podejmowanych w ramach tego tematu jest wypracowanie modeli wsparcia gospodarki społecznej zmierzających do poprawy kondycji podmiotów zaliczanych do tego sektora poprzez zwiększenie dostępności kapitału inwestycyjnego, usług doradztwa biznesowego, rozwój jakości zarządzania oraz jakości zatrudnienia w gospodarce społecznej.

Działania

Promowanie gospodarki społecznej na polskim rynku pracy poprzez:

- określenie i rozpowszechnienie istniejących dobrych praktyk zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim;
- rozwijanie społecznej świadomości potencjału tkwiącego w trzecim sektorze w kontekście tworzenia nowych miejsc pracy;
- rozwijanie polskiego modelu gospodarki społecznej, wraz z określeniem jej roli i zadań w zakresie regeneracji obszarów zacołanych, z wykorzystaniem doświadczeń innych państw członkowskich;
- rozwijanie efektywnych mechanizmów wspomagania osób przechodzących z wtórnego rynku pracy na pierwszy, np. testowanie metod pomocy w tworzeniu spółdzielni pracy;
- rozwijanie platformy współpracy i porozumienia między aktywnymi uczestnikami gospodarki społecznej poprzez rozwój partnerstwa i tworzenie nowych modeli działania;
- wypracowanie nowych instrumentów gospodarki społecznej oraz modelowych metod aktywności dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych oraz do specyfiki obszarów geograficznych, na których rozwój gospodarki społecznej przyczyni się do przywrócenia ich atrakcyjności z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy oraz dostępności usług, wraz z usługami społecznymi;
- testowanie metod aktywizacji społeczności lokalnych na rzecz współpracy w procesie rewitalizacji lokalnych rynków pracy i rozwoju obszarów wiejskich, wraz z promocją udziału przedsiębiorców w rozwoju i realizacji programów rewitalizacji;
- wypracowanie modelowych rozwiązań na rzecz budowania potencjału trzeciego sektora, a zwłaszcza podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie zarządzania przedsiębiorstwami społecznymi;
- poprawę dostępu przedsiębiorstw społecznych do kapitału inwestycyjnego.

Charakter Partnerstwa na rzecz Rozwoju

Podobnie jak w przypadku tematu A, Partnerstwa na rzecz Rozwoju tworzone w celu realizacji działań wchodzących w zakres tego tematu będą miały głównie charakter geograficzny (lokalny i regionalny).

Ponadto oczekuje się, że zostaną utworzone co najmniej dwa Partnerstwa o zasięgu sektorowym w celu realizacji działania zmierzającego do określenia roli i zadań gospodarki społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w zakresie zwiększenia dostępności usług oraz w celu realizacji działań promujących gospodarkę społeczną.

Temat F: Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii

Cele strategiczne

Wspieranie i utrzymanie zatrudnienia przez tych pracowników, których kwalifikacje można dostosować do wymagań stawianych przez społeczeństwo informacyjne i gospodarkę rynkową.

Ułatwianie i wspomaganie wykorzystania nowych technologii i nowatorskich rozwiązań technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie u pracodawców świadomości konieczności szkolenia kadry zarządzającej i pracowników w celu zwiększenia konkurencyjności firm.

Krótkie streszczenie

Istotą tematu zmierzającego do zwiększenia zdolności adaptacyjnych jest koncentrowanie się na działaniach mających na celu udoskonalenie systemu utrzymywania zatrudnienia osób zagrożonych utratą pracy ze względu na niski poziom kwalifikacji, a tym samym z powodu niedostosowania umiejętności do wymagań stawianych przez pracodawców. Wzmocnienie dotychczasowych działań polegać będzie na testowaniu metod wyrównywania różnic między poziomem kwalifikacji pracowników a rozwojem przedsiębiorstw związanym z wprowadzaniem nowoczesnych technologii.

Wypracowanie skutecznych mechanizmów utrzymania zatrudnienia jest istotne w przypadku osób w wieku powyżej 50 lat (50+), które są szczególnie zagrożone trwałą dezaktywacją zawodową. Tak jak zostało to podkreślone w analizie przedstawionej w PIW, powodem występowania takiego zagrożenia jest nie tylko niedostosowanie umiejętności do wymogów rynku pracy, ale również rozwiązania prawne, które zachęcały lub nadal zachęcają do trwałego wycofywania się z rynku pracy (świadczenia i zasiłki przedemerytalne). Działania EQUAL stwarzają szansę na wzmocnienie działań podejmowanych w ramach polityki krajowej, do których należy m.in. przygotowywany do wdrożenia *Program aktywizacji zawodowej osób w wieku 50+*.

Działaniom tym będą towarzyszyć przedsięwzięcia na rzecz upowszechnienia wśród pracodawców i pracowników idei kształcenia przez całe życie jako czynnika zwiększającego konkurencyjność przedsiębiorstw oraz zmniejszającego ryzyko trwałej dezaktywacji zawodowej. Zachęcanie do podnoszenia kwalifikacji ma szczególne znaczenie w przypadku osób w wieku 50+, które stosunkowo często cechuje przywiązanie do tradycyjnych form pracy i tradycyjnych zawodów.

Działania realizowane w ramach tego tematu stanowić będą element uzupełniający i wzmacniający instrumenty rozwoju kształcenia ustawicznego określone w projekcie *Ustawy o promocji zatrudnienia* (Fundusz Szkoleniowy w przedsiębiorstwach) oraz w *Strategii Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010*.

Ponieważ system kształcenia ustawicznego oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii jest stosunkowo najsłabiej upowszechnione wśród pracowników i pracodawców sektora małych i średnich przedsiębiorstw (wzrost innowacyjności MŚP jest jednym z kluczowych elementów krajowej polityki innowacyjnej), działania koncentrować się będą na wzmocnieniu struktur i systemów wsparcia zdolności adaptacyjnych w tym sektorze.

W celu uzupełnienia działań na rzecz wsparcia systemu kształcenia ustawicznego, Partnerstwa na rzecz Rozwoju wypracują i upowszechnią takie formy organizacji pracy i zatrudnienia (np. *mentoring*, rotacja pracy, *outplacement*, telepraca, praca w niepełnym wymiarze), które sprzyjać będą utrzymaniu aktywności zawodowej osób zagrożonych utratą pracy.

Działania

- przygotowanie analiz mających na celu określenie przeszkód w zwiększaniu zdolności adaptacyjnych polskich przedsiębiorstw w zakresie wykorzystania nowych technologii, obejmujących sektorowe badania różnych typów przedsiębiorstw i uwzględniających różne typy wskaźników zdolności adaptacyjnych;
- wypracowanie modelowych rozwiązań wspierania MŚP w procesie zastosowania nowych technologii oraz nowatorskich metod zarządzania;
- testowanie nowatorskich metod promowania i wdrażania elastycznych form zatrudnienia oraz organizacji pracy w celu wypracowania rozwiązań modelowych, przy uwzględnieniu zarówno potrzeb przedsiębiorstw, jak i sytuacji pracowników, jeśli chodzi o ich sytuację rodzinną czy zdrowotną, na przykład telepraca, rotacja pracy, zatrudnienie w niepełnym wymiarze godzin czy elastyczny czas pracy;
- testowanie nowatorskich metod integracji w odniesieniu do działań podejmowanych w celu podniesienia kwalifikacji pracowników zagrożonych utratą pracy w wyniku braku kwalifikacji dostosowanych do potrzeb przedsiębiorców, w efekcie rozwoju nowych technologii oraz z powodu innych barier uniemożliwiających utrzymanie pracy, takich jak wiek, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania itd.;
- wypracowanie metod rozpowszechniania wśród MŚP strategii rozwoju zasobów ludzkich;
- promowanie i wdrażanie zasad kształcenia ustawicznego wśród najbardziej zagrożonych pracowników;
- wypracowanie nowych form szkolenia połączonych z praktycznym szkoleniem w zakresie nowych umiejętności (rotacja pracy, *outplacement*, *mentoring*, indywidualne programy szkoleniowe, pomoc koleżeńska) w celu utrzymania zatrudnienia pracowników zagrożonych utratą pracy;
- wypracowanie metod utrzymania miejsc pracy (np. pracownicy starsi wiekiem jako mentorzy).

Charakter Partnerstw na rzecz Rozwoju

Ze względu na charakter tematu Partnerstwa na rzecz Rozwoju tworzone w celu realizacji wskazanych wyżej działań powinny mieć w większości przypadków charakter sektorowy, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP w sektorach gospodarki, w których planuje się testowanie oraz upowszechnianie modeli wsparcia pracowników zagrożonych utratą pracy oraz modeli wsparcia przedsiębiorstw w zakresie wprowadzania nowoczesnych technologii. W ramach tego tematu mogą być również tworzone Partnerstwa o charakterze geograficznym, szczególnie na terenach, gdzie przeprowadzana jest restrukturyzacja tradycyjnych gałęzi przemysłu.

Ponadto szczególne znaczenie przywiązuje się w tym temacie do udziału w Partnerstwach pracodawców, organizacji pracodawców oraz partnerów społecznych oraz instytucji szkoleniowych, których potencjał pozwala na opracowanie zindywidualizowanych programów szkoleniowych dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw i ich pracowników.

Temat G: Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących.

Cele strategiczne

Wypracowanie modelowych rozwiązań sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego, w tym wsparcie rozwoju instytucji opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, ułatwienie podnoszenia kwalifikacji, promocja elastycznych form zatrudnienia.

Popularyzacja idei równych szans oraz tworzenie odpowiednich narzędzi i mechanizmów skierowanych bezpośrednio do kobiet i mężczyzn jako potencjalnych osób aktywnych zawodowo oraz do pracodawców i decydentów politycznych

Krótkie streszczenie

Jak zostało to podkreślone w PIW, sytuacja kobiet na rynku pracy jest nadal niekorzystna w porównaniu z sytuacją mężczyzn (niższy wskaźnik zatrudnienia, wyższy wskaźnik bierności zawodowej), mimo stopniowego wyrównywania różnic na korzyść kobiet oraz obowiązujących rozwiązań prawnych i działań podejmowanych w ramach polityki krajowej.

Rolą EQUAL jest opracowanie metod zwiększania skuteczności funkcjonujących już rozwiązań sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywaniu szans kobiet i mężczyzn. Ponadto EQUAL koncentruje się na poszukiwaniu rozwiązań, które stanowić będą uzupełnienie dotychczasowych działań m.in. poprzez upowszechnianie dobrych praktyk sprawdzonych w innych państwach członkowskich lub testowanie mechanizmów wyrównywania szans oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego w tych obszarach, w których brak jest skutecznych rozwiązań wynikających z polityki krajowej.

W kontekście działań na rzecz zwiększenia skuteczności dotychczasowych rozwiązań prawnych lub programów EQUAL przyczyni się do wypracowania mechanizmów skutecznego monitorowania przestrzegania prawa w zakresie równego traktowania kobiet i mężczyzn. Partnerstwa na rzecz Rozwoju zwrócą szczególną uwagę na związek podejmowa-

nych przez nie działań w tym zakresie z działaniami realizowanymi w ramach II etapu *Krajowego Programu Działań na rzecz Kobiet*, a w szczególności na działania wchodzące w zakres kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy.

Działania w ramach EQUAL będą się również koncentrować na testowaniu metod zwiększania skuteczności dotychczasowych metod aktywizacji zawodowej kobiet i działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Tradycyjny podział na zawody męskie i kobiece nie tylko zmniejsza dostęp kobiet do rynku pracy, ale prowadzi również do feminizacji zawodów nisko opłacanych, a tym samym przyczynia się do występowania luki w wynagrodzeniach. Dlatego jednym z kluczowych działań w ramach EQUAL jest wypracowanie mechanizmów zwalczania poziomej segregacji zawodowej. Działaniom tym towarzyszyć będą działania na rzecz zwalczania pionowej segregacji zawodowej, jako bariery w dostępie do stanowisk kierowniczych, co obok segregacji poziomej stanowi element utrudniający osiąganie równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy. W tym kontekście rolą EQUAL jest uzupełnienie i wzmocnienie działań podejmowanych w ramach polityki krajowej, a w szczególności specjalnego działania na rzecz kobiet, realizowanego w ramach *Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich* oraz II etapu *Krajowego Programu Działań na rzecz Kobiet*.

Działania na rzecz zwiększenia dostępu do usług placówek opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych oraz likwidacji barier komunikacyjnych będą również uzupełniały i wzmacniały działania podejmowane w ramach wspomnianych wyżej programów. Szczególne znaczenie będzie tu mieć zasada partnerstwa jako metoda zwiększenia udziału podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz kobiet oraz zasada *empowerment* jako metoda zwiększania udziału kobiet w kształtowaniu polityki krajowej w zakresie godzenia życia zawodowego i rodzinnego kobiet i mężczyzn.

Oprócz niewystarczającej oferty placówek opiekuńczych i wychowawczych, barierą w godzeniu życia zawodowego i rodzinnego jest brak mechanizmów podtrzymywania aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn w trakcie przerwy w wykonywaniu zawodu, wynikającej z konieczności sprawowania opieki nad osobami zależnymi. Dlatego rolą EQUAL jest próba wypracowania oraz sprawdzenia skuteczności takich mechanizmów. Ponadto wartością dodaną działań podejmowanych w ramach tego tematu jest wypracowanie mechanizmów zapobiegania pracy kobiet w szarej strefie, jako elementu wzmacniającego działania na rzecz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

Działania

- badanie skuteczności tradycyjnych metod aktywizacji zawodowej osób wykluczonych z rynku pracy z powodu pełnionych obowiązków rodzinnych (ich udział w szkoleniach i stażach, tworzenie wsparcia instytucjonalnego dla aktywności zawodowej kobiet);
- badanie skuteczności dotychczasowych działań na rzecz przedsiębiorczości kobiet i analiza rodzajów działalności gospodarczej podejmowanych przez kobiety;

- wypracowanie skutecznego systemu motywującego kobiety do podejmowania działalności gospodarczej w sektorze usługowym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii;
- analiza pracy kobiet w „szarej strefie” i wypracowanie metod zapobiegania temu zjawisku, w tym rozwój efektywnego systemu motywacyjnego na rzecz przekształcenia pracy nielegalnej w legalne zatrudnienie, poprzez badanie rozwiązań zmierzających do zlikwidowania barier prawnych i podatkowych;
- rozwój mechanizmów utrzymania aktywności zawodowej i uaktualniania kwalifikacji zawodowych podczas przerwy spowodowanej opieką nad dziećmi i osobami zależnymi;
- wypracowanie skutecznych mechanizmów zapobiegania segregacji zawodowej (pionowej i poziomej);
- upowszechnienie znajomości i monitorowanie przestrzegania prawa w zakresie praw rodzicielskich oraz przejawów dyskryminacji ze względu na płeć;
- promocja praw pracowniczych kobiet, a w szczególności prawa do takiego samego wynagrodzenia za pracę tej samej wartości;
- wypracowanie metod współpracy organizacji pozarządowych, władz samorządowych i przedsiębiorstw w zakresie tworzenia i prowadzenia placówek opiekuńczych i wychowawczych, a także likwidacji barier komunikacyjnych oraz barier związanych z organizacją opieki nad osobami zależnymi;
- sprawdzenie nowych metod promocji elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy jako sposobu na godzenie życia zawodowego i rodzinnego, zarówno wśród kobiet i mężczyzn poszukujących pracy, jak i wśród pracodawców; oraz podnoszenie świadomości pracodawców w zakresie równych szans kobiet i mężczyzn.

Charakter Partnerstw na rzecz Rozwoju

W zakresie wypracowania metod aktywizacji społeczności lokalnych na rzecz likwidacji barier utrudniających godzenie życia zawodowego i rodzinnego, Partnerstwa na rzecz Rozwoju powinny mieć charakter geograficzny o zasięgu lokalnym w celu dostosowania zakresu i charakteru działań do warunków lokalnego rynku pracy i usług opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych. Podobną formę powinny przyjmować Partnerstwa, które koncentrować się będą na wypracowywaniu metod aktywizacji społeczności lokalnych na rzecz likwidacji barier komunikacyjnych.

Jeśli chodzi o działania mające na celu badanie skuteczności standardowych instrumentów rynku pracy, to Partnerstwa mogą mieć charakter geograficzny o zasięgu regionalnym (zwłaszcza regiony o wysokiej stopie bezrobocia).

Charakter sektorowy powinny mieć Partnerstwa, których celem jest wypracowanie metodologii monitorowania przestrzegania prawa w zakresie równych praw kobiet i mężczyzn, opracowania analiz przyczyn pracy kobiet w „szarej strefie” oraz metod zapobiegania temu zjawisku, wypracowanie metod podtrzymywania aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn w trakcie przerwy wynikającej z pełnienia obowiązków rodzinnych, promocję elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy, a także metod zapobiegania segregacji zawodowej.

W przypadku działań na rzecz upowszechniania elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy oraz działań na rzecz zwalczania segregacji zawodowej, celem jest m.in. dostosowanie metod zwiększania udziału elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy oraz metod zwalczania segregacji zawodowej do specyfiki danego sektora gospodarki oraz do potrzeb i oczekiwań kobiet w tym zakresie. Z uwagi na powyższe w Partnerstwach sektorowych należy przewidzieć udział organizacji pracodawców i związków zawodowych.

Temat I: Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy

Cele strategiczne

- poprawa systemu opieki instytucjonalnej;
- rozwój analiz i badań zmierzających do zdiagnozowania i prognozowania zjawiska imigracji oraz sytuacji tych grup na rynku pracy;
- wzrost świadomości społecznej w zakresie spraw związanych z tymi osobami.

Krótkie streszczenie

Działania na rzecz osób ubiegających się o status uchodźcy muszą być zgodne z polskim prawem i dostosowane do wytycznych polskiej polityki imigracyjnej.

W przypadku osób ubiegających się o status uchodźcy działania w ramach EQUAL mają jedynie przyspieszyć ich przyszłą integrację zawodową. Są to zatem działania ukierunkowane na przygotowanie do możliwie szybkiej integracji zawodowej po uzyskaniu statusu uchodźcy, a nie działania na rzecz samej integracji (np. doradztwo zawodowe lub informowanie o możliwościach zatrudnienia po uzyskaniu statusu uchodźcy).

Efektywna integracja społeczna i zawodowa oraz przygotowanie do integracji zawodowej wymaga również wypracowania metod koordynacji działań instytucji i organizacji udzielających pomocy tym osobom, ze szczególnym uwzględnieniem roli i zadań organizacji pozarządowych w systemie opieki instytucjonalnej. Ponadto wzmocnienia wymaga sam system i struktury opieki instytucjonalnej. W ramach EQUAL wypracowane zostaną metody podnoszenia kwalifikacji pracowników organizacji zajmujących się osobami z grup docelowych, a także metody ulepszenia i rozwoju infrastruktury ośrodków recepcyjnych i pobytowych.

W tym kontekście szczególne znaczenie ma również opracowanie metod diagnozowania i monitorowania zjawiska imigracji. Jest to szczególnie ważne ze względu na możliwy wzrost liczby osób ubiegających się o azyl po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.

Oprócz przedsięwzięć zmierzających do wzmocnienia struktur i systemu opieki instytucjonalnej, konieczne jest podjęcie działań na rzecz podnoszenia świadomości społecznej na temat krajów pochodzenia grup docelowych, praw przysługujących tym osobom oraz działań na rzecz przełamywania stereotypów m.in. poprzez uwzględnienie aspektów wielokulturowości w programach szkolnych.

Działania

- poprawa systemu diagnozowania i prognozowania zjawiska napływu osób ubiegających się o status uchodźcy w Polsce;
- dostosowanie systemu pomocy do potrzeb beneficjentów w zakresie nauki języka, szkoleń zawodowych, informacji o kulturze, prawach i obowiązkach, a także możliwościach zatrudnienia;
- wzmocnienie instytucji państwowych i organizacji pozarządowych realizujących politykę państwa w tym zakresie;
- tworzenie sieci partnerstwa i współpracy instytucji zajmujących się problematyką osób ubiegających się o status uchodźcy;
- transfer dobrych rozwiązań w tym zakresie dzięki współpracy ponadnarodowej;
- podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat wielokulturowości poprzez działania edukacyjne i promocyjne.

Charakter Partnerstw na rzecz Rozwoju

Charakter problematyki wchodzącej w zakres tematu I jest elementem warunkującym charakter Partnerstw na rzecz Rozwoju, które w większości przypadków powinny mieć charakter sektorowy.

Takie określenie charakteru Partnerstw nie wyklucza jednak udziału instytucji i organizacji o zasięgu lokalnym lub regionalnym, działających na obszarach, gdzie przebywają osoby należące do grup docelowych tego tematu, np. urząd gminny lub urząd wojewódzki, na terenie którego działa lub planowane jest utworzenie ośrodka recepcyjnego lub pobytowego dla osób ubiegających się o status uchodźcy.

Z A Ł A C Z N I K N R 7 .

S Ł O W N I C Z E K

Termin	Objaśnienie
ADAPT	Inicjatywa Wspólnotowa ADAPT realizowana w latach 1994-1999. Jej głównym celem było przekształcenie sposobu reagowania na ekonomiczne i technologiczne zmiany przez przedsiębiorstwa i organizacje je wspomagające oraz osoby, które pracują na własny rachunek.
Beneficjent ostateczny <i>Final beneficiary</i>	Jednostka finansów publicznych odpowiedzialna za zlecenie realizacji projektu. Beneficjent końcowy może pełnić także funkcję projektodawcy. Dla EQUAL funkcję tę pełnić będą Partnerstwa na rzecz Rozwoju.
<i>Działanie 1</i> <i>(Action 1)</i>	Działanie to stanowi wstępną fazę we wdrażaniu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL i rozpoczyna się od momentu wyboru projektu w drodze selekcji. Oczekuje się że nie będzie trwało dłużej niż 6 miesięcy. Podczas tego Działania ustanawiane są Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które zobowiązane są przedstawić dwa dokumenty: Umowę o Partnerstwie na rzecz Rozwoju oraz Umowę o Partnerstwie Ponadnarodowym. Umowy te będą podstawą do zakwalifikowania ich do Działania 2.
<i>Działanie 2</i> <i>(Action 2)</i>	Faza ta trwa 18 – 36 miesięcy i dotyczy wdrażania projektów Partnerstw na rzecz Rozwoju.
<i>Działanie 3</i> <i>(Action 3)</i>	Sieci tematyczne, upowszechnienie dobrych praktyk oraz włączenie ich do polityk krajowych. Działania te organizowane są na poziomie krajowym i odnoszą się do podobnych działań na szczeblu europejskim.
<i>Działanie 4</i> <i>(Action 4)</i>	Pomoc techniczna – działania wspierające i monitorujące wdrażanie Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.
ECDB <i>(EQUAL Common Database)</i>	Wspólna Baza Danych EQUAL zawiera informacje na temat Partnerstw na rzecz Rozwoju, aby zapewnić wszystkim Partnerstwom równe szanse znalezienia partnerów ponadnarodowych.
Europejska Strategia Zatrudnienia <i>(European Employment Strategy EES)</i>	Strategia ta wyznacza główne cele (filary) unijnej polityki zatrudnienia: – poprawa zatrudnialności poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich; – rozwój przedsiębiorczości; – poprawa zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i pracowników; – wzmocnienie polityk równości szans na rynku pracy.
Europejski Fundusz Społeczny (EFS) <i>ESF</i> <i>(The European Social Fund)</i>	Europejski Fundusz Społeczny – jeden z funduszy strukturalnych, który współfinansuje realizację Celu 3 na całym obszarze UE, wspiera również Cele 1 i 2. Ze środków Funduszu finansowane są głównie szkolenia zawodowe i rozwój zatrudnienia. Zadania Funduszu realizowane są w pięciu obszarach wsparcia.
EMPLOYMENT <i>Community Initiative</i> <i>(Inicjatywa Wspólnotowa)</i>	Inicjatywa Wspólnotowa EMPLOYMENT, realizowana w latach 1994-1999 – ukierunkowuje grupy ludzi, którzy mają trudności w wejściu na rynek pracy. Inicjatywa ta ma 4 następujące wątki: NOW – odnosi się do równych szans i możliwości kobiet i mężczyzn, HORIZON – do osób niepełnosprawnych, INTEGRA – do osób wykluczonych społecznie, YOUTHSTART do ludzi młodych.
Empowerment	Zaangażowanie grup dyskryminowanych w działania Partnerstwa na rzecz Rozwoju. Jedną z głównych zasad IW EQUAL, która polega na tym, iż Partnerstwa powinny zapewnić aktywne uczestnictwo osób narażonych na dyskryminację lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji z powodu nierówności w procesie programowania oraz umożliwić wpływ na planowanie działania.

ETCIM (<i>EQUAL Transnational Cooperation Internet Module</i>)	Internetowy Moduł Współpracy Ponadnarodowej EQUAL – internetowa baza danych pozwalająca wszystkim Instytucjom Zarządzającym rozpatrzyć Umowy o Współpracy Ponadnarodowej oraz po-informować przez internet o ich zatwierdzeniu.
Ewaluacja (<i>Evaluation</i>)	Ocena oddziaływania pomocy strukturalnej Wspólnoty w odniesieniu do celów oraz analiza jej wpływu na specyficzne problemy strukturalne.
Ewaluacja bieżąca (<i>On-going evaluation</i>)	Ewaluacja dokonywana podczas trwania projektu. W trakcie tej oceny rozpatrywane są wyniki programu (stopień realizacji celów). Analizowany jest system wdrażania oraz system monitorowania. Celem ewaluacji bieżącej jest przeprowadzenie ewentualnych zmian w programie wynikających z jego nieprawidłowego funkcjonowania.
Ewaluacja końcowa (<i>Ex-post evaluation</i>)	Ewaluacja dokonywana z inicjatywy Komisji Europejskiej po zakończeniu realizowanego programu. Jej głównym celem jest określenie długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Wynikiem ewaluacji końcowej jest sformułowanie wniosków dotyczących danego kierunku polityki strukturalnej.
Ewaluacja wstępna (<i>Ex-ante evaluation</i>)	Ewaluacja przeprowadzana przed rozpoczęciem realizacji programu. Jej podstawowym zadaniem jest zweryfikowanie długoterminowych efektów wsparcia, zawartych w przygotowanych dokumentach programowych. Zasadniczym celem ewaluacji wstępnej jest podniesienie jakości dokumentów programowych poprzez udział w procesie programowania podmiotu niezależnego od instytucji programującej. Ewaluacja wstępna ma zapewnić, iż środki przeznaczone na realizację programu UE zostaną wykorzystane w sposób gwarantujący osiągnięcie najlepszych efektów.
Innowacyjność (<i>Innovativeness</i>)	EQUAL testuje innowacyjne podejścia do realizacji polityki. Mogą to być podejścia zupełnie nowe lub też elementy przeniesione z innych dziedzin, które zwiększą efektywność prowadzonej polityki. Innowacyjność może dotyczyć celu, metody, kontekstu. Państwa członkowskie powinny określać wymagania polityki i zachęcać Partnerstwa na rzecz Rozwoju do eksperymentowania, zwłaszcza w dziedzinie ochrony przed bezrobociem, jakości zatrudnienia oraz bezpośredniego tworzenia miejsc pracy.
Instytucja Płatnicza (<i>Paying Authority</i>)	Jej głównym zadaniem jest przygotowywanie wytycznych dotyczących zarządzania finansowego i kontroli finansowej oraz nadzorowanie i kontrolowanie ich realizacji w Instytucji Zarządzającej EQUAL i w zarządzaniu programem.
Instytucja Zarządzająca (IZ) (<i>Managing Authority</i>)	Jednostka odpowiedzialna za wykonywanie przypisanych jej zadań w sposób zapewniający efektywne wdrażanie Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Rolę Instytucji Zarządzającej pełni Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Gospodarki i Pracy.
Kluczowe zasady EQUAL (<i>Key principles of EQUAL</i>)	Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL jest oparta na sześciu zasadach: 1) podejście tematyczne, 2) partnerstwo, 3) empowerment, 4) współpraca ponadnarodowa, 5) innowacyjność, 6) mainstreaming i upowszechnienie dobrych praktyk.
Komitet Monitorujący (<i>Monitoring Committee</i>)	Podstawowe zadanie tej jednostki to nadzorowanie strategii, polityki, monitorowania oraz oceny wdrażania programu.

Krajowa Struktura Wsparcia (KSW) (<i>National Support Structure – NSS</i>)	Celem KSW jest wspieranie wdrażania programu poprzez świadczenie profesjonalnych usług zarówno wobec Instytucji Zarządzającej, jak i Partnerstw na rzecz Rozwoju, koordynacja działań, monitorowanie oraz upowszechnianie rezultatów. Rolę KSW pełni Fundacja Fundusz Współpracy. W ramach Fundacji zadania KSW realizowane są przez Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr (BKKK) będące jednostką organizacyjną Fundacji.
Mainstreaming	Włączenie rezultatów programu do głównego nurtu polityki. Złożony proces, w którego wyniku doświadczenia nabyte w trakcie realizacji projektów oraz wyniki projektów osiągnięte przez poszczególne Partnerstwa na rzecz Rozwoju mogą wpływać i zmieniać politykę w wymiarze szerszym niż projektowy. Upowszechnienie i transfer wyników osiągniętych przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju, które wpływają na politykę, tworzą ją lub przenoszą nowe produkty i usługi na nowe poziomy.
Mainstreaming horyzontalny (<i>Horizontal mainstreaming</i>)	Obejmuje swoim działaniem organizacje lub instytucje o podobnym charakterze działania lub pracujące nad rozwiązaniem podobnych problemów. Proces ten zachodzić więc może wśród Partnerstw na rzecz Rozwoju, partnerów lokalnych lub agencji rozwoju mających zbieżne interesy lub wspólnie zorientowanych na rozwiązanie określonego problemu dzięki zastosowaniu dobrych praktyk.
Mainstreaming Wertykalny (<i>Vertical mainstreaming</i>)	Występuje wówczas, gdy wyniki projektów realizowanych przez poszczególne Partnerstwa na rzecz Rozwoju wpływają na kształtowanie polityki krajowej poprzez praktyczne przekazywanie doświadczeń i wniosków.
Osoby ubiegające się o status uchodźcy (<i>Asylum seekers</i>)	Osoby, których wniosek o przyznanie statusu uchodźcy jest w trakcie rozpatrywania przez dane państwo członkowskie.
Ostateczny beneficjent (<i>Ultimate beneficiary</i>)	Osoba, instytucja lub grupa społeczna bezpośrednio korzystająca z wdrażanej pomocy.
Partnerstwo na rzecz Rozwoju (<i>Development Partnership – DP</i>)	Operacyjna jednostka Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Partnerstwa na rzecz Rozwoju skupiają publiczne oraz prywatne organizacje nazywane partnerami krajowymi. Mają one pomysł na wdrażanie innowacyjnych działań w zakresie wybranego tematu. Partnerzy uczestniczą w procesie podejmowania decyzji, jeden z partnerów zapewnia współpracę administracyjną i finansową.
Partnerstwo geograficzne (<i>Geographical DP</i>)	Obejmuje konkretny obszar działania. Projekty realizowane w ramach partnerstwa geograficznego mogą mieć charakter lokalny, regionalny lub krajowy i odnoszą się do problemu związanego z rozwojem danego obszaru geograficznego.
Partnerstwo sektorowe (<i>Sectoral DP</i>)	Projekty realizowane w ramach tego partnerstwa obejmują problemy właściwe dla danego sektora.
Podejście tematyczne (<i>Thematic approach</i>)	Narodowe programy EQUAL są skoncentrowane wokół 9 obszarów tematycznych. Polska wybrała 5 następujących tematów: – Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją w celu promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich; – Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych oraz poprawa jakości miejsc pracy; – Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii; – Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących; – Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy.

Pomoc techniczna (<i>Technical assistance</i>)	Główny cel to wspieranie wdrażania PIW EQUAL. Może dotyczyć wsparcia instytucji zarządzającej i wdrażającej przed rozpoczęciem działań w ramach Partnerstw na rzecz Rozwoju.
Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (PIW EQUAL) (Community Initiative Program)	Dokument zawierający główne zobowiązania państwa członkowskiego, odnoszące się do IW EQUAL (np. strategia, główne działania, plan finansowy). Dokument ten przed przyjęciem go przez Komisję Europejską przechodzi proces negocjacji. Druga runda EQUAL obejmie całe terytorium UE i będzie się składać z 27 Programów (Belgia i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii uruchomiły po dwa Programy Inicjatywy Wspólnotowej)
Umowa o Partnerstwie Ponadnarodowym (<i>Transnational cooperation agreement – TCA</i>)	Formalizacja Partnerstw Ponadnarodowych, ustanowionych pod koniec Działania 1 pomiędzy Partnerstwami na rzecz Rozwoju z różnych państw członkowskich i partnerami stowarzyszonymi. Umowa ta opisuje program współpracy ponadnarodowej, szacunkowy budżet, rolę każdego Partnerstwa Ponadnarodowego.
Partnerstwo Ponadnarodowe (<i>Transnational cooperation partnership – TCP</i>)	Partnerstwa Ponadnarodowe – zgrupowanie przynajmniej dwóch Partnerstw na rzecz Rozwoju z różnych państw członkowskich, aby rozwijać wspólne ponadnarodowe działania.
Upowszechnienie dobrych praktyk (<i>Dissemination</i>)	Droga do podniesienia świadomości uczestników rynku pracy.
Uzupełnienie Programu (<i>Programme Complement</i>)	Dokument uzupełniający <i>Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL</i> .
Wspólna Ocena Założeń Polskiej Polityki Zatrudnienia (<i>Joint Assessment Paper – JAP</i>)	Wspólna Ocena Założeń Polskiej Polityki Zatrudnienia dokonana przez rząd polski i Komisję Europejską w 2000 r.; określa podstawowe priorytety krajowej polityki zatrudnienia uwzględniające cele Europejskiej Strategii Zatrudnienia i warunki krajowe. Główne priorytety JAP to: – dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, – restrukturyzacja rynku pracy, – aktywna polityka rynku pracy i jej realizacja, – przygotowanie do wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tematy IW Equal wybrane do realizacji w Polsce

- Temat A:** Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją w celu promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich. *Employability – (Re-) integration to the labour market.*
- Temat D:** Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych, z akcentem na podnoszenie jakości miejsc pracy. *Entrepreneurship – Social economy.*
- Temat F:** Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii. *Adaptability – Adaptation to change and NIT*
- Temat G:** Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących. *Equal opportunities – Reconciling family and professional life.*
- Temat I:** Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy. *Asylum seekers.*

Z A Ł Ą C Z N I K N R 8 .

Najczęściej zadawane pytania

Partnerstwo na rzecz Rozwoju

1) Jaką formę prawną powinny przyjąć Partnerstwa na rzecz Rozwoju w ramach EQUAL?

W ramach EQUAL, partnerzy współpracują na podstawie *Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju* oraz *Umowy o Partnerstwie Ponadnarodowym*. Umowy te określają zakres praw i obowiązków poszczególnych partnerów, dlatego też nie ma potrzeby nadawania Partnerstwu odrębnej formy prawnej.

2) Jakiego typu instytucje/organizacje mogą składać wnioski w ramach EQUAL?

Nie ma ograniczeń co do statusu prawnego instytucji/organizacji chcących realizować działania w formie współpracy partnerskiej w ramach EQUAL.

3) Czy Partnerstwo na rzecz Rozwoju może zostać zawiązane przez filie/oddziały jednej organizacji/instytucji?

Aby wnieść wartość dodaną do dotychczasowych polityk i praktyk w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej, współpraca partnerska nie powinna ograniczać się do podmiotów tego samego typu. Skład Partnerstwa powinien być w miarę możliwości jak najbardziej różnorodny i obejmować instytucje/organizacje, z którymi inicjator Partnerstwa dotychczas nie współpracował. Ponadto należy pamiętać o konieczności włączenia, zgodnie z zasadą *empowerment*, małych organizacji, które nie mają zdolności do samodzielnej realizacji tego typu działań oraz podmiotów reprezentujących grupy dyskryminowane lub doświadczające nierówności na rynku pracy (stowarzyszenia, grupy samopomocowe itp.).

4) Czy w momencie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* potencjalne Partnerstwo na rzecz Rozwoju musi być gotowe do realizacji proponowanych działań?

Celem *Działania 1* jest przygotowanie, zarówno wysokiej jakości Partnerstwa na rzecz Rozwoju, jak i programu pracy. Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* wnioskodawca jest zobowiązany jedynie do przedstawienia zarysu programu i identyfikacji obszarów, w których realizowane będą działania Partnerstwa. W trakcie *Działania 1* możliwe jest dopracowanie programu działań, np. poprzez przeprowadzenie dodatkowych analiz, doprecyzowanie charakteru i zakresu działań oraz opracowanie szczegółowego harmonogramu.

5) Czy działania proponowane przez Partnerstwo powinny być innowacyjne nie tylko w Polsce, ale również w Unii Europejskiej?

Wymóg testowania rozwiązań innowacyjnych dotyczy poziomu krajowego, tzn. proponowane przez Partnerstwo działania muszą być innowacyjne w państwie członkowskim, w którym działa dane Partnerstwo. Oznacza to, że polskie Partnerstwa na rzecz Rozwoju mogą testować rozwiązania, przyjęte już w innych państwach członkowskich, ale nie realizowane dotychczas w Polsce.

6) Czy możliwe jest rozszerzenie składu Partnerstwa o instytucje/organizacje nie wymienione we wniosku o finansowanie *Działania 1* w trakcie realizacji *Działania 1* lub 2?

Tak. Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia listów intencyjnych co najmniej dwóch partnerów oraz do wskazania instytucji/organizacji, z którymi zamierza nawiązać współpracę w trakcie realizacji *Działania 1*. W miarę opracowywania programu pracy i budowania Partnerstwa może się okazać, że konieczne jest włączenie do Partnerstwa innych partnerów, nie wymienionych we wniosku. Taka konieczność może pojawić się również w trakcie realizacji *Działania 2*. Należy jednak pamiętać o konieczności powiadomienia Krajowej Struktury Wsparcia o wszystkich istotnych zmianach w Partnerstwie.

7) Czy funkcję organizacji zarządzającej Partnerstwem musi pełnić wnioskodawca?

W chwili składania wniosku oraz podpisywania umowy finansowania *Działania 1* wnioskodawca jest równoznaczny z organizacją zarządzającą. W następnych etapach istnieje możliwość przekazania funkcji organizacji zarządzającej (administratora Partnerstwa) innemu partnerowi. Należy jednak pamiętać o konieczności informowania o wszystkich istotnych zmianach Krajową Strukturę Wsparcia.

8) W ilu Partnerstwach może uczestniczyć jedna organizacja/instytucja?

Nie ma ograniczeń co do liczby Partnerstw, w których może uczestniczyć jedna instytucja/organizacja. Pamiętać jednak należy, że partnerzy powinni aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach Partnerstwa na rzecz Rozwoju. Dlatego przy podejmowaniu decyzji o uczestnictwie w więcej niż jednym Partnerstwie konieczne jest określenie realnych możliwości instytucji/organizacji aktywnego uczestnictwa w kilku Partnerstwach.

1) Czy w momencie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* potencjalne Partnerstwo na rzecz Rozwoju powinno nawiązać współpracę z partnerem z innego państwa członkowskiego?

Na etapie składania wniosku o finansowanie *Działania 1* nie ma obowiązku identyfikacji i nawiązania współpracy z partnerami ponadnarodowymi. Jeśli wniosek zostanie zaakceptowany, Partnerstwo na rzecz Rozwoju otrzyma wsparcie w poszukiwaniu i nawiązaniu współpracy z najbardziej odpowiednimi partnerami ponadnarodowymi w trakcie realizacji *Działania 1*.

2) Czy możliwe jest nawiązanie współpracy ponadnarodowej z partnerami nie pochodzącymi z państw członkowskich Unii Europejskiej?

Współpraca ponadnarodowa w ramach EQUAL może być realizowana z partnerami z państw członkowskich oraz w szczególnych i należycie uzasadnionych przypadkach z krajów objętych programami PHARE, TACIS, MEDA i CARDS. Partnerzy pochodzący z krajów objętych tymi programami są tzw. stowarzyszonymi partnerami ponadnarodowymi. Oznacza to m.in., że wydatki związane ze współpracą ponadnarodową ponoszone przez partnerów stowarzyszonych nie mogą być pokrywane ze środków EQUAL. Dlatego partner stowarzyszony musi zagwarantować pokrycie własnych wydatków, np. z wyżej wymienionych programów.

3) Czy możliwe jest kontynuowanie w ramach EQUAL dotychczasowej współpracy z instytucjami/organizacjami z innych państw członkowskich?

Kontynuowanie współpracy z dotychczasowymi partnerami z innych państw członkowskich jest możliwe jeśli partnerzy ci wchodzi w skład Partnerstwa na rzecz Rozwoju zakwalifikowanego do realizacji działań w ramach EQUAL w danym państwie.

4) Gdzie można poszukiwać partnerów ponadnarodowych?

Dane Partnerstw na rzecz Rozwoju z poszczególnych państw członkowskich zostaną wprowadzone do internetowej bazy danych o Partnerstwach na rzecz Rozwoju, prowadzonej przez Komisję Europejską. Wybrane w ramach konkursu Partnerstwa krajowe mają dostęp do tej bazy w celu umożliwienia nawiązania współpracy ponadnarodowej z partnerami, którzy realizują działania w ramach tego samego obszaru tematycznego lub o zbliżonym charakterze. Poszukując partnera ponadnarodowego, Partnerstwo może skorzystać również z pomocy Krajowej Struktury Wsparcia lub z danych kontaktowych znajdujących się w bazie o instytucjach i organizacjach, które zgłosiły chęć współpracy z polskimi partnerstwami. Baza ta znajduje się na stronie internetowej <http://www.equal.mgpips.gov.pl/>. Dla tych Partnerstw, które będą miały trudności ze znalezieniem odpowiedniego partnera ponadnarodowego, Komisja Europejska zorganizuje tzw. spotkanie ostatniej szansy, podczas którego Partnerstwa na rzecz Rozwoju będą mogły nawiązać kontakt z Partnerstwami z innych państw członkowskich.

Finansowanie

1) Czy Partnerstwo na rzecz Rozwoju, które nie zdecyduje się na podpisanie *Umowy o Partnerstwie na rzecz Rozwoju* lub *Umowy o Partnerstwie Ponadnarodowym*, a tym samym na realizację *Działania 2* musi zwrócić środki finansowe przeznaczone na realizację *Działania 1*?

Nie ma konieczności zwrotu środków przekazanych Partnerstwu na realizację *Działania 1* w przypadku, gdy Partnerstwo zrezygnuje z udziału w programie przed rozpoczęciem *Działania 2* tzn. nie złoży wymaganych dokumentów lub dokumenty nie będą spełniać podstawowych wymogów. Konieczność zwrotu środków pojawia się jedynie w przypadku, gdy środki te były wydatkowane w sposób nieprawidłowy, w tym jeśli były przeznaczone na pokrycie wydatków niekwalifikowanych w ramach EQUAL.

2) Jaka jest wymagana minimalna i maksymalna wartość projektu w ramach EQUAL?

Nie ma formalnych wymogów co do maksymalnej i minimalnej wartości projektów. Jednak zgodnie zaleceniami m.in. Komisji Europejskiej, wartość projektów w ramach EQUAL powinna wynosić od 500 tys. euro do 3 mln euro.

3) Czy wkład własny powinien wynieść 25% całkowitego budżetu Partnerstwa?

25% środków odnosi się do udziału współfinansowania programu na poziomie krajowym. Partnerstwo na rzecz Rozwoju otrzymuje do 100% wartości projektu, o ile wnioskowana kwota dotyczy wydatków kwalifikowalnych oraz poziom finansowania projektu ze środków publicznych jest zgodny z zasadami pomocy publicznej.

4) Jaki jest procentowy podział środków na realizację poszczególnych Działań w ramach jednego Partnerstwa?

Procentowy podział środków na poszczególne Działania tzn. 3% środków na *Działanie 1*, 75% na *Działanie 2* i 15% na *Działanie 3* dotyczy budżetu całego programu. Jeśli chodzi o budżet poszczególnych Partnerstw na rzecz Rozwoju, to nie określono, jaki procent całości budżetu powinny stanowić wydatki związane z realizacją poszczególnych *Działań*. Przystępując do realizacji *Działań 1, 2 i 3* Partnerstwo składa wniosek, w którym określa wnioskowaną kwotę finansowania poszczególnych *Działań*.

5) Czy pokrywane będą wydatki związane z nawiązaniem współpracy ponadnarodowej?

Tak. Wydatki związane z nawiązaniem współpracy ponadnarodowej są kwalifikowane w ramach programu EQUAL. Mogą to być np., wydatki związane ze spotkaniami z partnerami ponadnarodowymi, z zakwaterowaniem czy tłumaczeniami.

6) Przez kogo będą finansowane działania związane ze współpracą ponadnarodową?

W ramach ogólnego budżetu programu nie ma wyodrębnionych środków na finansowanie współpracy ponadnarodowej. Wydatki związane z tą współpracą są pokrywane z budżetów poszczególnych Partnerstw na rzecz Rozwoju. *Umowa o Partnerstwie Ponadnarodowym* określać będzie sposób, w jaki pokrywane będą wydatki związane z realizacją umowy, np. wydatki związane z pobytem u partnera ponadnarodowego mogą być pokrywane przez Partnerstwo lub też przez partnera ponadnarodowego na zasadach wzajemności.

7) W jakiej formie będą przekazywane środki finansowe Partnerstwom na rzecz Rozwoju?

W momencie podpisania umowy finansowania *Działania*, Partnerstwo otrzymuje zaliczkę w wysokości 20% przyznanej dotacji. Warunkiem otrzymania następnej transzy jest rozliczenie 80% wydatków sfinansowanych w ramach poprzedniej transzy. Częstotliwość przekazywania środków na wyodrębnione subkonto/rachunek bankowy organizacji zarządzającej zostaje określona przez wnioskodawcę we wniosku finansowania *Działania*.

8) Czy środki finansowe będą przekazywane poszczególnym partnerom?

Środki na realizację poszczególnych *Działań* będą przekazywane na wyodrębnione subkonto/rachunek bankowy organizacji zarządzającej tzn. instytucji lub organizacji, która w imieniu Partnerstwa podpisze umowę finansowania i ponosić będzie odpowiedzialność za prawidłowe wydatkowanie środków finansowych. Natomiast system przepływów finansowych między organizacją zarządzającą a poszczególnymi partnerami określać będzie *Umowa o Partnerstwie na rzecz Rozwoju*. Tak więc Partnerstwa mają możliwość wyboru systemu przekazywania środków od organizacji zarządzającej do partnerów.